

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

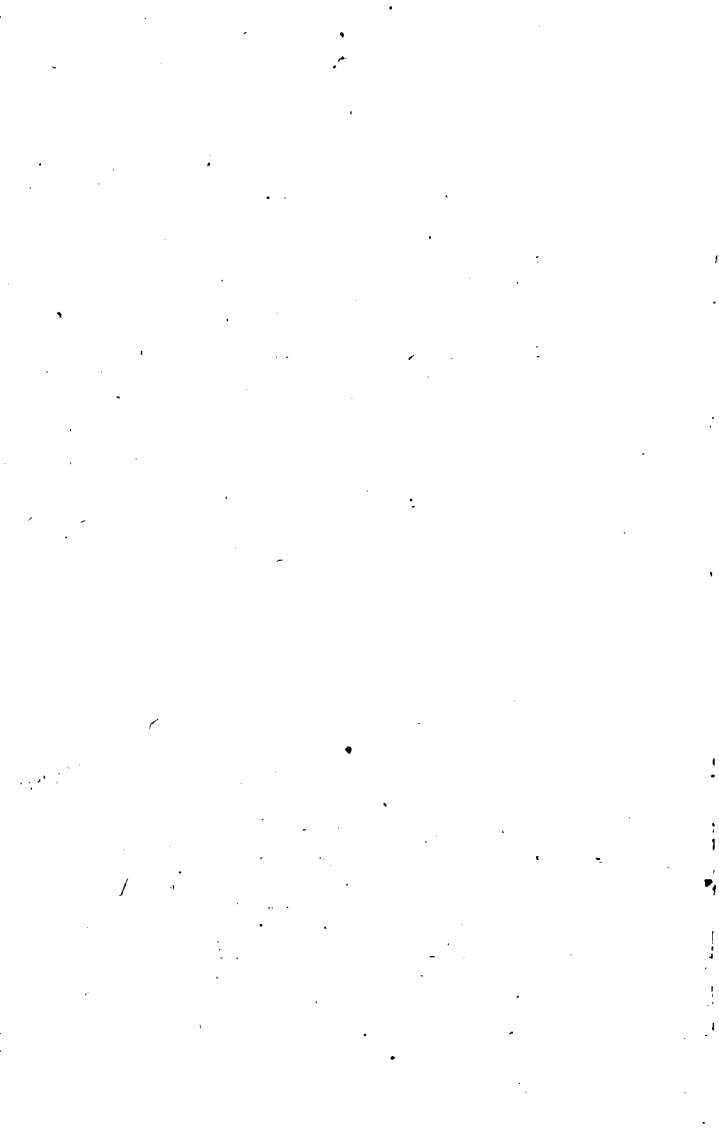
EVCLIDIS ELEMENTORVM LIBRI XV.

Quibus, cùm ad omnem Mathemati-
cæ scientiæ partem, tùm ad quam-
libet Geometriæ tractatio-
nem, facilis compara-
tur aditus.

inscripta lra 2. n. 9.

COLONIÆ.
Apud Maternum Cholinum.
M. D. LXXX.
Cum Gratia & Privilegio Cæs. Maiest.

AD CANDIDVM
LECTOREM ST.
GRACILIS
Præfatio.

PER MAGNI referre
semper existimaui, lector
beneuole, quantum quisq;
studij & diligentie ad
percipienda scientiarum
elementa adhibeat, qui-
bus non satis cognitis, aut
perperam intellectis, si vel
digitum progredi tentes,
erroris caliginem animis offundas, non veritatis
lucem rebus obscuris adferas. Sed principiorum
quanta sint in disciplinis momenta, haud facile
credat, qui rerum naturam ipsa specie, non viri-
bus metiatur. Vt enim corporum quæ oriuntur
& intereunt, vilissima tenuissimæq; videntur ini-
tia: ita rerum eternarum & admirabilium, qui-
bus nobilissima artes continentur, elementa ad spe-
ciem sunt exilia, ad vires & facultatem quam
maxima. Quis non videt ex fici tantulo grano, ut
ait Tullius, aut ex acino vinaceo, aut ex cetera-
rum frugum aut stirpium minutissimis seminibus
tantos truncos ramosq; procreari? Nam Mathe-
maticorum initia illa quidem dictu audituq; per-
exigua, quantam theorematum syluam nobis pe-

PRÆFATIO.

pererunt? Ex quo intelligi potest, ut in ipsis seminibus, sic & in artium principiis inesse vim earum rerum, quæ ex his progignuntur. Præclare igitur Aristoteles, ut alia permulta, μέγιστον ἰσως ἀρχὴ πάντων, καὶ τὸ κράτιστον τῇ διανοίᾳ, τοσοῦτ' ἡμικράτατον οὐδ' μεγέθ' χαλεπὸν εἶναι ἐφάρκει.

Quocirca committendum non est, ut non bene promissa & diligenter explorata scientiarum principia, quibus propositarum quarumq; rerum veritas sit demonstranda, vel constituas, vel constituta approbes: Cauendum etiam, ut ne tantulum quidem fallaci & captiosa interpretatione turpiter deceptus, à vera principiorum ratione temerè deflectas. Nam qui initio fortè aberrauerit, is ut tandem in maximis versetur erroribus, necesse est: cum ex uno erroris capite, densiores sensim tenebra rebus clarissimis obducantur. Quidam varias veterum physiologorum sententias, non modò cum rerum veritate pugnantes, sed vehementer etiam inter se dissentientes nobis inuexit? Equidem haud scio, fueritne vlla potior tanti dissidii causa, quàm quòd ex principiis partim falsis partim non consentaneis ductas rationes probando adhiberent. Fit enim plerumque, ut qui non rectè de artium rerumq; elementis sentiunt, ad præfinitas quasdam opiniones suas omnia reuocare studeant. Pythagorei, ut meminit Aristoteles, cum denarij numeri summam perfectionem cælo tribuerent, nec plures tamen quàm nouem sphaeras cernerent, decimam affingere ausi sunt terra aduersam

P R Æ F A T I O.

versam, quam ἀντίδοτα appellarunt. Illi enim
 vniuersitatis rerumq³, singularum naturam ex
 numeris ceu principijs aestimantes, ea protulerunt,
 quæ ποσινόμενοι congruere nusquam sunt cognita.
 Nam ridicula Democrii, Anaximenis, Melissi,
 Anaxagoræ, Anaximandri, & reliquorum id
 genus physiologorum somnia, ex falsis illa quidem
 orta natura principijs, sed ad Mathematicum
 nihil aut parum spectantia, sciens prætereo. Non-
 nullos attingam qui repetitis alijs, vel aliter ac
 decuit positis rerum inijs, cum in physicis multa
 turbarunt, tum Mathematicos oppugnatione
 principiorum pessimè mulctarunt. Ex planis figu-
 ris corpora constituit Timeus: Geometrarum hæc
 quidem principia cuniculis oppugnantur. Nam
 & superficies seu extremitates crassitudinem ha-
 bebunt, & lineæ latitudinem: denique puncta non
 erunt indiuidua, sed linearum partes. Predicant,
 Democritus atque Leucippus illas atomos suas,
 & indiuidua corpuscula. Concedit Xenocrates
 impartibiles quasdam magnitudines. Hic verò
 Geometria fundamenta apertè petuntur, & fun-
 ditus eueriuntur: quibus dirutis nihil equidem a-
 liud video restare, quàm ut amplissima Mathe-
 maticorum theatra repente concidant. Iacebunt
 ergo, si dijs placet, tot præclara Geometrarum de
 asymmetris & alogis magnitudinibus theorema-
 ta. Quid enim causæ dicas cur indiuidua lineæ
 hanc quidem metiatur, illam verò metiri non
 queat? Siquidem quod minimum in unoquoque

PRÆFATIO.

genere reperitur, id communis omnium mensura
 esse solet. Innumerabilia profectò sunt illa, quæ ex
 falsis eiusmodi decretis absurda consequuntur: &
 horum permulta quidem Mathematicus, sed lon-
 gè plura colligit Phisicus. Quid varia Pseudo-
 γημάτων genera commemorem, quæ ex hoc uno
 fonte tam longè lateq; diffusa fluxisse videntur?
 Notissimus est Antiphontis tetragonismus, qui
 Geometrarum & ipse principia non parum libe-
 fecit, cum recta linea curuam posuit æqualem.
 Longum esset mihi singula per censere, præsertim
 ad alia properanti: Hoc ergo certum fixum & in-
 perpetuum ratum esse oportet, quod sapienter mo-
 net Aristoteles, σπῆδας τὸν ὅπως ὀρίσῃσι καὶ λῶς
 ἀπ' ἀρχαί. μεγίστην γὰρ ἔχουσι ροπὴν πρὸς ἐπὶ ὁμι-
 ναι. Nam principijs illa congruere debent, quæ se-
 quuntur. Quòd si tantum perspicitur in istis exi-
 lioribus Geometria initijs, quæ puncto, linea, su-
 perficie definiuntur, momentum, ut ne hæc qui-
 dem sine summo impendentis ruinæ periculo con-
 uelli aut oppugnari possint; quanta quæso vis pu-
 tanda est huius στοιχεώσεως quam collatis tot
 præstantissimorum artificum inuentis, mira qua-
 dam ordinis solertia contexuit Euclides, uniuersa
 Matheseos elementa complexu suo coercentem?
 Ut igitur omnibus rebus instructior & paratior
 quisque ad hoc studium libentius accedat, & sin-
 gula vel minutissima exactius secum reputet atq;
 perdiscat, operæ precium censui in primo instituti-
 onis aditu vestibuloq; præcipua quadam capita,
quibus

PRÆFATIO.

quibus tota ferè *Mathematica* scientiæ ratio intelligatur, breuiter explicare: tum ea quæ sunt, *Geometria* propria, diligenter persequi: *Euclidis* denique in extruenda hac σοιχειώσδ̃ consilium sedulo ac fideliter exponere. Quæ ferè omnia ex *Aristotelis* potissimum ducta fontibus, nemini inuisa fore confido, qui modò ingenuum animi candorem ad legendum attulerit. Ac de *Mathematica* diuisione primùm dicamus.

Mathematica in primis scientiæ studiosos fuisse *Pythagoreos*, non modò historicorum, sed etiam philosophorum libri declarant. His ergo placuit, ut in partes quatuor uniuersum distribueretur *Mathematica* scientiæ genus, quarum duas περί τὸ ποσόν, reliquas περί τὸ πηλίκον versari statuerunt. Nam & τὸ ποσόν vel sine vlla comparatione ipsum per se cognosci, vel certa quadam ratione comparatum spectari: in illo *Arithmetica*, in hoc versari *Musica*: & τὸ πηλίκον partim quiescere, partim moueri quidem: illud *Geometria* propositum esse: quod verò sua sponte mouetur, *Astronomia*. Sed ne quis falso putet *Mathematicam* scientiam, quòd in utroque quanti genere cernitur, idcirco inanem videri (si quidem non solum magnitudinis diuisio, sed etiam multitudinis accretio infinitè progredi potest) meminisse decet, τὸ πηλίκον & τὸ ποσόν, quæ subiecto *Mathematica* generi imposita sunt à *Pythagoreis* nomina, non cuiuscunque modi quantitatem significare, sed eam demum, quæ tum multi-

PRÆFATIO

tudine tum magnitudine sit definita, & suis cir-
 cūscripta terminis. Quis enim ullam infiniti sci-
 entiam defendat? Hoc sciūm est, quod non semel
 docet Aristoteles, infinitum ne cogitatione quidem
 completi quēquam posse. Itaque ex infinita mul-
 titudinis & magnitudinis διωκμῶ, finitam hac
 scientia decerpi & amplectitur naturam, quam
 tractet, & in qua versetur. Nam de vulgari Ge-
 ometrarum consuetudine quid sentiendum sit, cū
 data interdum magnitudine infinita aut fabricā-
 tur aliquid, aut proprias generis subiecti affectio-
 nes exquirunt, discretē monet Aristoteles, ὅθεν οὖν
 (de Mathematicis loquens) δέονται τοῦ ἀπείρου,
 οὐδὲ χρῶνται, ἀλλὰ μόνον εἶναι ὅσῳ ἀβούλωνται,
 πεπερασμένῳ. Quamobrem disputatio ea qua
 infinitum refellitur, Mathematicorum decretis
 rationibusq; non aduersatur, nec eorum apodixes
 labefacit. Etenim tali infinito opus illis nequaquā
 est, quod exim nullo peragrari possit, nec talē m-
 ponunt infinitam magnitudinem: sed quantam-
 cunque velit aliquis effingere, ea ut suppetat, in-
 finitam precipiunt. Quinetiam nō modò immen-
 sa magnitudine opus non habent Mathematici,
 sed ne maxima quidem: cum instar maxime mi-
 nima quaque in partes totidem pari ratione diui-
 di queat. Alteram Mathematica diuisionem at-
 tult Geminus, vir (quantum ex Proclo conijcere
 licet) μαθηματικῶν laude clarissimus. Eam, que su-
 periore plenior & accuratior fortē visa est, cū
 doctissime pertractarit sua in decimum Euclidis
 præfatio-

PRÆFATIO.

præfatione P. Montanreus vir senatorius, & re-
 gia bibliotheca præfectus, leniter attingam. Nam
 ex duobus rerum velut summæ generibus, τῶν
 νοητῶν & τῶν αἰσθητῶν, quæ res sub intelligentiam
 cadunt, Arithmetica & Geometria attribuit
 Geminus: quæ verò in sensus incurrunt, Astrolo-
 gia, Musica, Supputatrix, Optica, Geodesia &
 Mechanica adiudicavit. Ad hanc certè divi-
 sionem spectasse videtur Aristoteles, cū Astrologi-
 am, Opticam, harmonicam φυσικῶς τῶν μα-
 θημάτων nominat, ut quæ naturalibus & Ma-
 thematicis interiectæ sint, ac velut ex utrisque
 mixta disciplina: Siquidem genera subiecta à
 Phisicis mutuantur, causas verò in demonstrati-
 onibus ex superiore aliqua scientia repetunt. Id
 quod Aristoteles ipse apertissimè testatur, ὅτι αὐτὰ
 γὰρ φυσικὰ τὸ μέν ἐκ τῶν αἰσθητικῶν εἰδέναι, τὸ δὲ
 διὰ τῶν μαθηματικῶν. Sequitur, ut quid Ma-
 thematica conveniat cum Phisica & prima Phi-
 losophia: quid ipsa ab utraque differat, paucis o-
 stendamus. Illud quidem omnium commune est,
 quòd in veri contemplatione sunt posita, ob idq;
 θεωρητικὰ à Grecis dicuntur. Nam cū διδωται
 siue ratio & mens omnis sit vel θεωρητικὴ, vel θεω-
 γικὴ, totidem scientiarum sint genera necesse est.
 Quòd si Phisica, Mathematica, & prima Phi-
 losophia, nec in agendo, nec in efficiendo sunt occu-
 pata, hoc certè perspicuum est, eas omnes in cogni-
 tione contemplationeq; necessariò versari. Cum
 enim rerum non modò agendarum, sed etiam effi-

PRÆFATIO.

ciendarum principia in agente vel efficiente consistant, illarum quidem *ἡρώδεις*, harum autem vel mens, vel ars, vel vis quadam & facultas: rerum profectò naturalium, Mathematicarum, atque diuinarum principia in rebus ipsis, non in philosophis inclusa latent. Atque hæc una in omnes valet ratio, quæ *δεσφύλκxδς* esse colligat. Iam verò *Mathematica* separatim cum *Physica* congruit, quòd utraque versatur in cognitione formarum corpori naturali inhaerentium. Nam *Mathematicus* plana, solida, longitudines & puncta contemplantur, quæ omnia in corpore naturali à naturali quoque philosopho tractantur. *Mathematica* item & prima philosophia hoc inter se propriè cōueniunt, quòd cognitionem utraque persequitur formarum, quoad immobiles, & à concretionis materia suni libera. Nam tametsi *Mathematicæ* formæ re vera per se non coherent, cogitatione tamen à materia & motu separantur, οὐδὲ γίγεται *ψεύδος χωρίζοντων*, ut ait *Aristoteles*. De cognitione & societate breuiter diximus. iam quid intersit, videamus. Vnaqueque mathematicarum certum quoddam rerum genus propositum habet, in quo versetur, ut *Geometria* quantitatem & continuationem aliorum in unam partem, aliorum in duas, quorundam in tres. eorūque quatenus quanta sunt & continua, affectiones cognoscit. Prima autem philosophia, cū sit omnium communis, uniuersum *Entis* genus, quæq; ei accidunt & conueniunt hoc ipso quòd est, considerat.

Ad

PRÆFATIO.

Ad hæc, Mathematica eam modò naturam amplectitur quæ quanquam non mouetur, separari tamen seiungiq; nifimente & cogitatione a materia non potest, ob eam j, causam δὲ ἀφαιρέτως dicta consuevit. Sed Prima philosophia in ijs versatur, quæ & seiuncta, & æterna, & ab omni motu per se soluta sunt ac libera. Cæterum Physica & Mathematica quanquam subiecto discrepare non videntur, modotamen rationeq; differunt cognitionis & contemplationis, unde dissimilitudo quoque scientiarum sequitur. Etenim Mathematica species nihil re vera sunt aliud, quàm corporis naturalis extremitates, quas cogitatione ab omni motu & materia separatæ Mathematicus contemplatur: sed easdem confectatur Physicorum ars, quatenus cum materia comprehensa sunt, & corpora motui obnoxia circumscribunt. Ex quo fit, ut quacunque in Mathematicis incommoditates accidunt, eadem etiam in naturalibus rebus videantur accidere, non autem vicissim. Multa enim in naturalibus sequuntur incommoda, quæ nihil ad Mathematicum attinent, dicta τὸ inquit Aristoteles, τὰ μὲν δὲ ἀφαιρέτως λέγεται, τὰ μαθηματικὰ, τὰ δὲ φυσικὰ ἐκ προσδέσεως. Siquidem res cum materia deuinctas contemplatur physicus: Mathematicus verò rem cognoscit circumscriptis ijs omnibus quæ sensu percipiuntur, ut gravitate, leuitate, duritie, mollitie, & prætereà calore, frigore, aliisque contrariorum paribus quæ sub sensum subiecta sunt: tantum autem relinquit quanti.

PRÆFATIO.

quantitatem & continuum. Itaque Mathematicorum ars in ijs quæ immobilia sunt, terminatur (τὰ γὰρ μαθηματικὰ τῶν ὄντων ἀνευ κινήσεως ἐστίν, ἔξω τῆς περὶ τὴν ἀστρολογίαν) quæ verò in natura obscuritate posita est, res quidem quæ nec separari nec motu vacare possunt, contemplatur. Id quod in utroque scientiæ genere perspicuum esse potest, siue res subiectas definias, siue proprietates earum demonstrates. Etenim numerus, linea, figura, rectum, inflexum, aequale, rotundum, vniuersa denique Mathematicus quæ tractat & proficitur, absque motu explicari doceriq; possunt: χωρὶς δὲ γὰρ τῆ νοήσεως κινήσεως ἐστὶ: Physica autem sine motione species nequaquam possunt intelligi. Quis enim hominis, plantæ, ignis, ossium, carnis naturā & proprietates sine motu, qui materiam sequitur, perspiciat? Siquidem tantisper substantia quæque naturalis constare dici solet, quoad opus & munus suum, agendo patiendq; tueri ac sustinere valeat: quæ certè amissa δυνάμει, ne nomen quidē nisi ὁμωνόμως retinet. Sed Mathematico ad explicandas circuli aut trianguli proprietates, nullum adferre potest usum, materiæ ut auri, ligni, ferri, in qua insunt, consideratio. quin eò verius eiusmodi rerum, quarum species tanquam materia vacantes efformemus animo, naturam complectemur, quòd coniunctione materiæ quasi adulterari deprauariq; videntur. Quocirca Mathematicæ species eodem modo quo κοῖλον, siue concavitas, sine motu & subiecto, definitione explicari cognos-

P R Æ F A T I O.

cognoscig, possunt: naturales verò cum eam vim habeant, quam, ut ita dicam. simitas, cum materia comprehensa sunt, nec absque ea separatim possunt intelligi: quibus exemplis quid inter Phisicas & Mathematicas species intersit, haud difficile est animadvertere. Illis ceriè non semel est usus Aristoteles. Valeant ergo Protagora sophismata, Geometras hoc nomine refellentis, quod circulus normam puncto non attingat. Nam divina Geometrarum thewremata, qui sensu aestimabit, vix quicquam reperiet quod Geometra concedendum videatur. Quid enim ex his quæ sensum movent, ita rectum aut rotundum dici potest, ut à Geometra ponitur? Nec verò absurdum est aut vitiosum, quod lineas in pulvere descriptas pro rectis aut rotundis assumit, quæ nec rectæ sunt nec rotundæ, ac ne latitudinis quidem expertes. Siquidem non ijs utitur Geometra quasi inde vim habeat conclusio, sed eorum quæ discenti intelligenda relinquuntur, rudem ceu imaginem proponit. Nam qui primùm instituuntur, hi ductu quodam & velut $\chi\phi\alpha\gamma\omega\gamma\iota\alpha$ sensuum opus habent, ut ad illa quæ sola intelligentia percipiuntur, aditum sibi comparare queant. Sed tamen existimandum non est rebus Mathematicis omnino negari materiam, ac non eam tantum qua sensum afficit. Est enim materia alia quæ sub sensum cadit, alia quæ animo & ratione intelligitur. Illam $\chi\phi\alpha\gamma\omega\gamma\iota\alpha$, hanc $\nu\omicron\mu\eta\tau\iota\kappa\eta$ vocat Aristoteles. Sensu percipitur, ut es, ut lignum, omnisque materia quæ moveri potest.

PRÆFATIO.

contemplationem in liberalis disciplina formam
composuit, & perspectis absque materia, solius in-
telligentie adminiculo theorematibus, tractatio-
nem περί τῶν ἀλόγων, & κοσμικῶν σχημάτων
constitutionem excogitavit: credibile est, Pythago-
ram, aut certe Pythagoreos, qui & ipsi doctoris
sui studia libenter amplexi sunt, huic scientia id
nomen dedisse, quod cum suis placitis atque decre-
tis congrueret, rerumq; propositarum naturam
quoquo modo declararet. Ita cum existimarent il-
li omnem disciplinam, quæ μαθησις dicitur,
ἀνδμνησιν esse quandam, i. recordationem & re-
petitionem eius scientia, cuius ante quam in cor-
pus immigraret, compos fuerit anima, quemad-
modum Plato quoque in Menone, Phedone, &
alijs aliquot locis videtur astruxisse: animaduer-
terent autem eiusmodi recordationem, quæ non
posset multis ex rebus perspicui, ex his potissimum
scientijs demonstrari. si quis nimirum, ait Plato,
ὅτι τὰ διαγράμματα ἀγῆ. probabile est equidem
Mathematicas à Pythagoreis artes κατὰ θεὸν
fuisse nominatas, ut ex quibus μαθησις, id est æ-
ternarum in anima rationum recordatio διαφε-
ρόντως & ᾧ ᾧ ᾧ intelligi posset. Cuius etiā rei fidē
nobis diuinus fecit Plato, qui in Menone Socratē
induxit hoc argumenti genere persuadere cupientē,
discere nihil esse aliud quā suarū ipsius rationū a-
nimῶν recordari. Etenim Socrates pusionē quēdā, ut
Tullyi verbis utar, interrogat de geometrica dimē-
sione quadrati: ad ea sic ille respondet ut puer, & ta-

P R A E F A T I O.

mentam faciles interrogationes sunt, ut gradatim respondens, eodem perveniat, quò si Geometrica didicisset. Aliam nominis huius rationem Anaxagoras exposuit, ut est apud Rhodiginum, quòd cum cetera disciplina deprehendi vel non docente aliquo possint omnes, Mathematica sub nullius cognitionem veniant, nisi praeviente aliquo, cuius solertia succidantur vepreta, vel exurantur, & superciliosa complanentur aspreta. Ita enim Caelius: quod quam vim habeat, non est huius loci curiosius perscrutari. Equidem M. Tullius Mathematicos in magna rerum obscuritate, recondita arte, multipliciq; ac subtili versari scribit. sed quis nescit id ipsum cum alijs gravioribus scientijs esse commune? Est enim, vel eodem auctore Tullio, omnis cognitio multis obstructa difficultatibus, maximaq; est & in ipsis rebus obscuritas, & in iudicijs nostris infirmitas: nec ullus est, modò interior paulò Physica penetrarit, qui non facile sit expertus, quàm multi undique emergant, rerum naturalium causas inquirentibus, inexplicabiles labyrinthi. Sunt qui ex demonstrationum firmitate nominari Mathematicas opinantur: cuius etiam rationis momentum alio seorsim loco expendendum fuerit. Quocirca primam verbi notationem, quam sequutus est Proclus, nobis retinendam censeo. Haëtenus de univèrso Mathematicæ genere, quanta potui & perspicuitate, & brevitate dixi. Sequitur ut de Geometria separatim atque ordine ea disseram, qua initio sum pollicatus.

PRÆFATIO.

tus. Est autem Geometria, ut definiit Proclus, scientia, quæ versatur in cognitione magnitudinum, figurarum, & quibus hæ continentur, extremorum, item rationum & affectionum, quæ in illis cernuntur ac inherent: ipsa quidem progrediens à puncto individuo per lineas & superficies, dum ad solida conscendat, variasq; ipsorum differentias patefaciat. Quumque omnis scientia demonstrativa, ut docet Aristoteles, tribus quasi momentis continetur, genere subiecto, cuius proprietates ipsa scientia exquirat & contemplatur: causis & principijs, ex quibus primis demonstrationes conficiuntur: & proprietatibus, quæ de genere subiecto per se enunciantur: Geometria quidem subiectum in lineis, triangulis, quadrangulis, circulis, planis, solidis, atque omnino figuris & magnitudinibus, earumque extremitatibus consistit. His autem inherent divisiones, rationes, tactus, equalitates, παραβολαὶ ὑπερβολαὶ, ἐλλείψεις, atque alia generis eiusdem propè innumerabilia. Postulata verò & Axiomata ex quibus hæc inesse demonstrantur, eiusmodi ferè sunt: Quovis centro & intervallo circulum describere. Si ab equalibus equalia detrahas, quæ relinquantur esse equalia, ceteraq; id genus permulta, quæ licet omnium sint communia, ad demonstrandum tamen tum sunt accommodata, cum ad certum quoddam genus traducuntur. Sed cum præcipua videatur Arithmetica & Geometria inter Mathematicas dignatio, cur Arithmetica sit ἀκριβέστερα &

P R Æ F A T I O.

*exactior quam Geometria. paucis explicandum
 arbitror. Hic verò & Aristotelem sequemur du-
 cem, qui scientiam cum scientia ita comparat, ut
 accuratorem esse velit eam, quæ rei causam docet,
 quam quæ rem esse tantum declarat. deinde quæ in
 rebus sub intelligentiam cadentibus versatur,
 quàm quæ in rebus sensum mouentibus cernitur.
 Sic enim & Arithmetica quàm Musica, & Ge-
 metria quàm Optica, & Stereometria quàm
 Mechanica exactior esse intelligitur. Postremo
 quæ ex simplicioribus initijs constat, quàm quæ
 aliqua adiectione compositis utitur. Atque hac
 quidem ratione Geometria præstat Arithmetica,
 quòd illius initium ex additione dicatur, huius sit
 simplicius. Est enim punctum, ut Pythagoreis pla-
 cet, unitas quæ situm obtinet: unitas verò punctum
 est quod situ vacat. Ex quo percipitur, numero-
 rum quàm magnitudinum simplicius esse elemen-
 tum, numerosq; magnitudinibus esse priores, &
 à concretionem materie magis disiunctos. Hæc
 quanquam nemini sunt dubia, habet & ipsa ta-
 men Geometria quo se plurimum efferat, opibus-
 que suis ac rerum ubertate multiplici vel cum
 Arithmetica certet: id quod tute facile depre-
 hendas cum ad infinitam magnitudinis diuisio-
 nem, quam respuit multitudo, animum conuer-
 teris. Nunc quæ sit Arithmetica & Geo-
 metrie societas, videamus. Nam theorema-
 tum quæ demonstratione illustrantur, quedam
 sunt utriusque scientia communia, quedam verò
 singu-*

PRÆFATIO.

singularum propria Etenim quòd omnis proportio sit $\rho\eta\tau\acute{o}\varsigma$ siue rationalis, *Arithmetica* soli conuenit nequaquam *Geometria*, in qua sunt etiam ἀρρητοι seu irrationales proportionēs. item, quadratorum gnomas minimo definitos esse, *Arithmetica* proprium (si quidem in *Geometria* nihil tale minimum esse potest) sed ad *Geometriam* propriè spectant situs, qui in numeris locum non habent: tactus, qui quidem à continuis admittuntur: ἀλογον, quoniam ubi diuisio infinite procedit, ibi etiam το ἀλογον esse solet. Communia porro utriusque sunt illa, quæ ex sectionibus eueniunt, quas *Euclides* libro secundo est persequutus: nisi quòd sectio per extremam & mediam rationem in numeris nusquam reperiri potest. Iam verò ex theorematibus eiusmodi communibus,, alia quidem ex *Geometria* ad *Arithmetica* traducuntur: alia contrà ex *Arithmetica* in *Geometriam* transferuntur: quadam verò perinde utrique scientiæ conueniunt, ut quæ ex uniuersa arte *Mathematica* in utranque harum conueniant. Nam & alternatio, & rationum conuersiones, compositiones, diuisiones hoc modo communia sunt utriusque. Quæ autem sunt $\omega\epsilon\gamma\iota\ \sigma\upsilon\mu\mu\epsilon\tau\epsilon\tau\omega\nu$, id est, de commensurabilibus, *Arithmetica* quidem primum cognoscit & contemplatur: secundo loco *Geometria* *Arithmetica* imitata. Quare & commensurabiles magnitudines illæ dicuntur, quæ rationem inter se habent quam numerus ad numerum, per-

P R Æ F A T I O.

inde quasi commensuratio & $\sigma\upsilon\mu\mu\epsilon\tau\epsilon\acute{\iota}\alpha$ in numeris primum consistat (Vbi enim numerus, ibi & $\sigma\upsilon\mu\mu\epsilon\tau\epsilon\acute{\iota}\alpha$ cernitur: & ubi $\sigma\upsilon\mu\mu\epsilon\tau\epsilon\tau\omicron\nu$, illic etiam numerus) sed quæ triangulorum sunt & quadrangulorum, à Geometra primum considerantur: tum analogia quadam Arithmeticus eadem illa in numeris contemplatur. De Geometria diuisione hoc adijciendum puto, quod Geometria pars altera in planis figuris cernitur, quæ solam latitudinem longitudini coniunctam habent. altera verò solidas contemplatur, quæ ad duplex illud intervallum crassitudinem adsciscunt. Illam generali Geometria nomine veteres appellarunt: hanc propriè Stereometriam dixerunt. Ita Geometriam cum Optica, & Stereometriam cum Mechanica non rarò comparat Aristoteles. Sed illius cognitio huius inuentionem multis seculis antecessit si modò Stereometriam ne Socratis quidem ætate ullam fuisse omnino verum est, quemadmodum à Platone scriptum videtur. Ad Geometriæ utilitatem accedo, quæ quanquam suapte vi & dignitate ipsa per se nititur, nullius usus aut actionis ministerio mancipata (ut de Mathematicis omnibus scientiis concedit in Politico Socrates) si quid ex ea tamen utilitatis externæ queritur, Dy boni quàm latos, quàm uberes, quàm varios fructus fundit? Nec verò audiendus est vel Aristippus, vel Sophistarum alius, qui Mathematicorum artes idcirco repudiet, quod ex fine nihil docere videantur, eiusque quod melius aut deterius

PRÆFATIO.

deterius nullam habeant rationem. Ut enim nihil cause dicas, cur sit melius, trianguli, verbi gratia, tres angulos duobus esse rectis æquales: minimè tamen fuerit consentaneum, Geometriae cognitionem ut inutilem exagitare, criminari, explodere, quasi quæ finem & bonum quò referatur, habeat nullum. Multas haud dubiè solius contemplationis beneficio citra materiae contagionem adfert Geometria commoditates partim proprias, partim cum uniuerso genere communes. Cum enim Geometria, ut scripsit Plato, eius quod semper est cognitionem proficiatur, ad veritatem excitabit illa quidem animum, & ad ritè philosophandum cuiusque mentem comparabit. Quinetiam ad disciplinas omnes facilius perdiscendas, attigeris necne Geometriam, quanti referre censes? Nam ubi cum materia coniungitur, nonne præstantissimas procreat artes, Geodesiam, Mechanicam, Opticam, quarum omnium usu, mortalium vitam summis beneficijs complectitur? Etenim bellica instrumenta, urbiumque propugnacula, quibus munitæ urbes hostium vim propulsarent, his adiutricibus fabricata est: montium ambitus & altitudines, locorumque situs nobis indicauit: dimetiendorum & mari & terra itinerum rationem præscripsit: trutinas & stateras, quibus exacta numerorum equalitas in ciuitate retineatur, composuit: uniuersi ordinem simulachris expressit: multaque quæ hominum fidem superarent, omnibus persuasit. Ubique exiant præclara in eam rem

PRÆFATIO.

testimonia. Illud memorabile, quod Archimedi rex Hiero tribuit. Nam extructo vasta molis nauigio, quod Hiero Ægyptiorum regi Ptolemæo mitteret, cum uniuersa Syracusanorum multitudine collecta simul viribus nauem trahere non posset, effecissetq; Archimedes, ut solus Hiero illam subduceret, admiratus viri scientiam rex, ἀπὸ ταύτης, ἐφκ, τῆς ἡμέρας, περὶ πάντος ἀρχιμὲδὸς λεγούε πνευρίον Quid? quod Archimedes idem, ut est apud Plutarchum, Hieroni scripsit datis viribus datum pondus moueri posse? fretusq; demonstrationis robore, illud saepe iactarit si terram haberet aliteram ubi pedem figeret, ad eam, nostram hanc se transmouere posse? Quid varia, αὐτομάτων machinarumq; genera, ad vsus necessarios comparata memorem? Innumerabilia profectò sunt illa, & admiratione dignissima, quibus prisci homines incredibili quodam ad philosophandum studio concitati, inopem mortalium vitam artis huius presidio subleuauerunt: tamen si memoria sit proditum, Platonem Eudoxo & Archyte vitio vertisse. quod Geometrica problemata ad sensilia & organica abducerent. Sic enim corrumpi ab illis & lubefieri Geometria præstantiam, quæ ab intelligibilibus & incorporeis rebus ad sensiles & corporeas prolaberetur. Quapropter ridicula idem scripsit Plato Geometrarum esse vocabula, quæ quasi ad opus & actionem spectent, ita sonare videntur. Quid enim est quadrare, si non opus facere? Quid addere, produ.

PRÆFATIO.

producere, applicare? Multa quidem sunt eiusmodi nomina, quibus necessario & tanquam coacti Geometrae utuntur, quippe cum alii desint, in hoc genere commodiora. Sic ergo censuit Plato, sic Aristoteles sic denique philosophi omnes, Geometriam ipsam cognitionis gratia exercendam, nec ex aliquo usu externo sed ex rerum v^{er}it^{ate} intelligentia estimandam esse. Exposita brevius quam res tanta dici possit, utilitatis ratione, Geometriae ortum, qui in hac rerum periodo ex historicorum monumentis nobis est cognitus, deinceps aperiamus. Geometria apud Ægyptios inuenta, (ne ab Adamo, Setho, Noah, quos cognitione rerum multiplici valuisse constat, eam repetamus) ex terrarum dimensione, ut verbi præ se fert ratio, ortum habuisse dicitur: cum anniuerfaria Nilii inundatione & incrementis limo obducti agrorum termini confunderentur. Geometriam enim, sicut & reliquas disciplinas, in usu quam in arte prius fuisse aiunt. Quod sanè mirum videri non debet, ut & huius & aliarum scientiarum inuentio ab usu cœperit ac necessitate. Etenim tempus, rerum usus, ipsa necessitas ingenium excitat, & ignauiam acuit. Deinde quicquid ortum habuit (ut tradunt Physici) ab inchoato & imperfecto processit ad perfectum. Sic artium & scientiarum principia experientie beneficio collecta sunt: experientia verò à memoria fluxit, quæ & ipsa à sensu primùm manauit. Nam quod scribit Aristoteles, Mathematicas artes,

P R Æ F A T I O.

comparatis rebus omnibus ad vitam necessarijs, in Ægypto fuisse constitutas, quòd ibi sacerdotes omnium concessu in otio degerent: non negat ille adductos necessitate homines ad excogitandam, verbi gratia, terræ dimetiendæ rationem, quæ theorematum deinde inuestigationi causam dedit: sed hoc confirmat, præclara eiusmodi theorematum inuenta, quibus extracta Geometria disciplina constat, ad usus vitæ necessarios ab illis non esse expetita. Itaque vetus ipsum Geometria nomen ab illa terræ partiunde finiumque regundorum ratione postea recessit, & in certa quadam affectionum magnitudini per se inhærentium scientia propriè remansit. Quemadmodum igitur in mercium & contractuum gratiam, supputandæ ratio, quam secuta est accurata numerorum cognitio, à Phœnicibus initium duxit: ita etiam apud Ægyptios, ex ea quam commemoravi causa ortum habuit Geometria. Hanc certè, ut id obiter dicam, Thales in Græciam ex Ægypto primum transtulit: cui non pauca deinceps à Pythagora, Hippocrate, Chio, Platone, Archyta Tarentino, alijsq; compluribus, ad Euclidis tempora facta sunt rerum magnarum accessiones. Ceterum de Euclidis etate id solum addam, quod à Proclo memoria mandatum accepimus. Is enim commemoratis aliquot Platonis tum equalibus tum discipulis, subiicit, non multò etate posteriorem illis fuisse Euclidem eum, qui Elementa conscripsit, & multa ab Eudoxo collecta, in ordinem luculentum compo-

PRÆFATIO.

composuit, multaq; à Theaeteto inchoata perfecit, quæq; mollius ab alijs demonstrata fuerant, ad firmissimas & certissimas apodixes reuocauit. Vixit autem, inquit ille, sub primo Ptolemeo. Etenim ferunt Euclidem à Ptolemeo quondam interrogatum numqua esset via ad Geometriam magis compendiaria, quàm sit ista σοιχεύσας respondisse, μὴ εἶναι βασιλικὴν ἀτραπὸν ἐπὶ γεωμετρίας. Deinde subiungit, Euclidem natu quidem esse minorem Platone, maiorem verò Eratoſthene & Archimede (hi enim æquales erant) cùm Archimedes Euclidis mentionem faciat. Quòd si quis egregiam Euclidis laudem, quam cùm ex alijs scriptionibus accuratissimis, tum ex hac Geometrica σοιχεύσας consequutus est, in qua diuinus rerum ordo sapientissimis quibusque hominibus magna semper admirationi fuit, ut Proclam studiosè legat, quò rei veritatem illustriorem reddat grauissimi testis auctoritas. Superest igitur ut finem videamus, quò Euclidis elementa referrì, & cuius causa in id studium incumbere oporteat. Et quidem si res quæ tractantur, consyderes: in tota hac tractatione nihil aliud queri dixeris, quàm ut κομικὰ quæ vocantur, σχήματα (fuit enim Euclides professione & instituto Platonici) Cubus, Icosaëdrum, Octaëdrum, Pyramis & Dodecaëdrum certa quadam suorum & inter se laterum, & ad sphaere diametrum ratione eidem sphaera inscripta comprehendantur. Huc enim pertinet Epigrammation illud vetus, quod in Geometrica Michaelis

PRÆFATIO.

ῥησὶς σωὸς ἡ ἱερὸν ἔστιν.

Σχήματα πάντε ἀπλάτωνος, πυθαγόρας ἑρὸς
 ἔστιν,

πυθαγόρας σοφὸς ἔστιν, πλάτων δὲ ἀρίστης ἔστι
 δαξεν,

Εὐκλείδης ἐπὶ τοῖσι κλέος περικαλλὲς ἔστιν.

Quod si discentis institutionē spectes, illud certē fuerit propositum, ut huiusmodi elementorum cognitione informatus discentis animus, ad quamlibet non modò Geometriae, sed & aliarum Mathematicarum partium tractationem idoneus paratusq; accedat. Nam tametsi institutionem hanc solus sibi Geometria vendicare videtur, & tanquam in possessionem suam venerit, alios excludere possit: inde tamen permulta suo quodammodo iure decerpit Arithmeticus, pleraque Musicus, non pauca detrahit Astrologus, Opticus, Logisticus, Mechanicus, itemq; ceteri: nec ullus est denique artifex praeclarus, qui in huius se possessionis societatem cupidè non offerat, partemq; sibi concedi possit. Hinc σοιχείωσις, ἡσολutum operi nomen, & σοιχειωτὴς dictus Euclides. Sed quid longius prouehor? Nam quod ad hanc rem attinet, tam copiosè & eruditè scripsit (ut alia complura) eo ipso, quem dixi, loco P. Montaurens, ut nihil desiderio loci reliquerit. Quae verò ad dicendum nobis erant proposita, hætenus pro ingenij nostri tenuitate omnia mihi perfecisse videor. Nam tamen si & hac eadem & alia pleraque multo fortè praeclariora ab hominibus doctissimis,
 qui

PRÆFATIO.

qui tùm acumine ingenij iùm admirabili quodam lepore dicendi semper floruerunt grauius, splendi-
dus, uberiùs tractari posse scio. tamen experiri li-
buit numquid etiam nobis diuino sit concessum
munere, quod rudes in hac philosophia parte disci-
pulos adiuuare aut certè excitare queat. Huc ac-
cessit quòd ista recens elementorum editio, in qua
nihil non parum fuisset studij, aliquis à nobis effla-
gare videbatur, quod eius commendationem ad-
augeret. Cùm enim vir doctissimus Io Magnie-
nus Mathematicarum artium in hac Parrhi-
siorum Academia professor verè regius, no-
strum hunc typographum in excudendis Ma-
thematicorum libris diligentissimum, ad hanc
Elementorum editionem sæpè & multum esset ad-
hortatus, eiuſque impulsu permulta sibi iam com-
parasset typographus ad hanc rem necessaria, citò
interuenit, malum Ioannis Magnieni mors in-
sperata illique iam grane influxit Academia
vulnus, cui ne post multos quidem annorum cir-
cuitus cicatrix obduci vlla posse videatur.
Quamobrem amisso institui huius operis duce,
typographus, qui nec sumptus antea factos sibi
perire, nec studiosos, quibus id muneri erat pol-
licitus, sua spe cadere vellet, ad me venit, &
impensè rogauit ut meam propositæ editioni ope-
ram & studium nauarem. quod cùm denegaret
occupatio nostra, inheret officij ratio feci equidem
rogatus, ut quæ sub obscure vel parum commo-
dè in sermonem Latinum è Græco translata
videban-

PRÆFATIO.

videbantur, clariore, aptiore & fideliori interpretatione nostra (quod cuiusque pace dictum volo) lucē acciperent. Id quod in omnibus ferē libris posterioribus tute primo obtutu perspicias. Nam in sex prioribus non tantum temporis quantū in cæteris ponere nobis licuit. decimi autē interpretatio, qua melior nulla potuit adferri, P. Montanreo solida debetur. Atq; ut ad perspicuitatē facilitatēq; nihil tibi deesse queraris, adscripta sunt propositionibus singulis vel lineares figure, vel punctorū tanquā unitatum notule, quæ Theonis apodixin illustrent. illa quidem magnitudinū, hæ autē numerorū indices, subscriptis etiam ciphrarum, ut vocant, characteribus, qui propositum quemvis numerū exprimant. ob eamq; causam eiusmodi unitatum notule, quæ pro numeri amplitudine maius pagine spatium occuparet, pauciores sæpius depictæ sunt, aut in lineas etiā commutatæ. Nam literarū, ut a, b, c, characteres non modò numeris & numerorum partibus nominandis sunt accommodati, sed etiā generales esse numerorum, ut magnitudinum affectiones testantur. Adiecta sunt insuper quibusdam locis non pœnitenda Theonis scholia, siue manū lemmata, quæ quidem longè plura accessissent, si plus otij & temporis vacui nobis fuisset relictum, quod huic studio impartiremus. Hanc igitur operam boni consule, & quæ obvia erunt impressionis vitia, candidus emenda. Vale. Lutetia 4. Idus April. 1557.

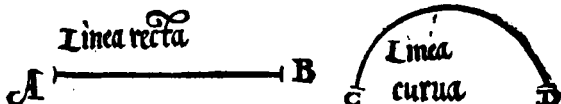
EVCLIDIS ELEMENTVM

PRIMUM.

DEFINITIONES.

¹
Punctum est, cuius pars
nulla est. Punctum

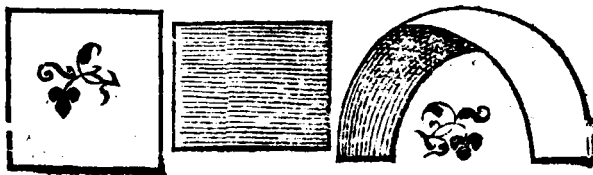
²
Linea verò, longitudo latitudinis expers.

³
Lineæ autem termini, sunt puncta.

⁴
Recta linea est, quæ ex æquo sua interiacet
puncta.

⁵
Superficies est, quæ longitudinem latitudi-
nemque tantum habet.

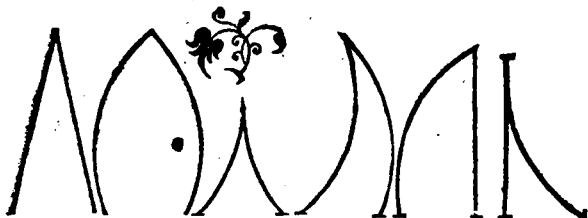
⁶ Super-

6

Superficie extremæ, sunt lineæ.

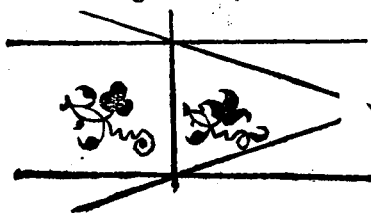
7

Plana superficies est, quæ ex æquo suas interiacet lineas.

8

Planus angulus est duarum linearum in plano se mutuo tangentium, & non in directum

iacentium, alterius ad alteram inclination.

9

Cum autem quæ angulum continent lineæ, rectæ fuerint, rectilineus ille angulus appellatur.

10

Cum verò recta linea super rectam consistens lineam, eos qui sunt deinceps angulos æquales inter se fecerit: rectus est uterque æqualium

qualium angulorum: & quæ insistit recta linea, perpendicularis vocatur eius, cui insistit.

II

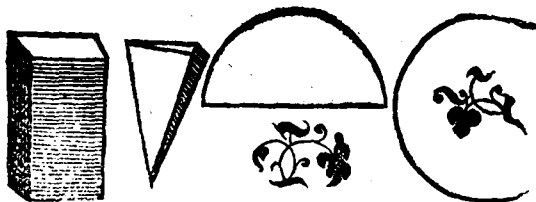
Obtusus angulus est, qui recto maior est.

12

Acutus verò, qui minor est recto.

13

Terminus est, quod alicuius extremum est.

14

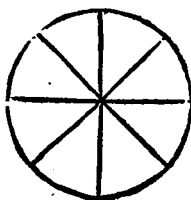
Figura est, quæ sub aliquo, vel aliquibus terminis comprehenditur.

15

Circulus est figura plana sub vna linea comprehensa, quæ peripheria appellatur: ad quam ab vno puncto eorum, quæ intra figuram
sunt

4 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

sunt posi-
ta, cadent-
es omnes
rectæ li-
neæ inter
se sunt æ-
quales.

16

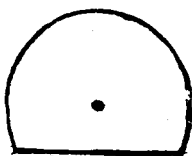
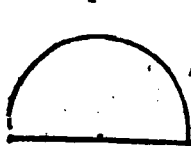
Hoc verò punctum, centrum circuli appella-
tur.

17

Diameter autem circuli, est recta quædam li-
nea per centrum ducta, & ex vtraque parte in
circuli periphariam terminata, quæ circum
bifariam secat.

18

Semicirculus est figura, quæ continetur sub
diametro, & sub ea linea, quæ de circuli peri-
pheria aufertur.

19

Segmentum circuli, est figura, quæ sub recta
linea & circuli peripharia continetur.

20 Recti

20

Rectilineæ figuræ, sunt quæ sub rectis lineis continentur.

21

Trilateræ quidem, quæ sub tribus.

22

Quadrilateræ, quæ sub quatuor.

23

Multilateræ verò, quæ sub pluribus quam quatuor rectis lineis comprehenduntur.

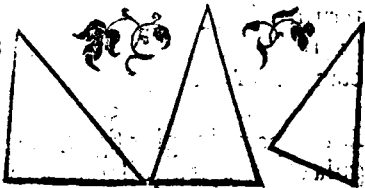
24

Trilaterarum porro figurarum, æquilaterum est triangulum, quod tria latera habet æqualia.

25

Isofceles autem, est quod duo tantum æqualia habet latera.

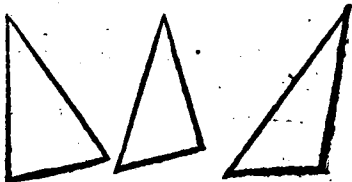

C

26 Scale-

26

Scalenum
verò, est
qd̄ tria in-
equalia ha-
bet latera.

27

Ad hæc etiam, trilaterarum figurarum, re-
ctangulum quidem triangulum est, quod
rectum angulum habet.

28

Amblygonium autem, quod obtusum an-
gulum habet.

29

Oxygonium verò, quod tres habet acutos
angulos.

30

Quadrilaterarum autem figurarum, qua-
dratū

quidē
est, qd̄
& æ-
quila-
terum
& re-
ctangulum est.

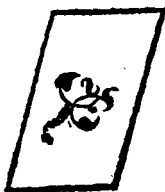
31

Altera parte longior figura est, quæ rectan-
gula quidem, at æquilatera non est.

32 Rhom.

32

Rhom-
bus au-
tem,
qui æ-
quila-
terum,

& re-
ctangulum est.

33

Rhomboides verò, quæ aduersa & latera &
angulos habens inter se æqualia, neque æqui-
latera est, neque rectangula.

34

Præter
has au-
tem, re-
liquæ
quadri-
lateræ

figuræ, trapezia appellantur.

35

Parallelæ rectæ lineæ sunt
quæ, cùm in eodem sint pla-
no, & ex vtraque parte in
infinitum producantur, in neutram sibi mu-
tuò incident.

Postulata.

I

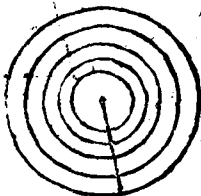
Postuletur, vt à quouis puncto in quoduis
punctum,

C a

8 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
punctum, rectam lineam ducere cōcedatur.

²
Et rectam lineam terminatam in continu-
um recta producere.

³
In quovis centro & in-
teruallo circulum descri-
bere.

Communes notiones.

¹
Quæ eidem æqualia, & inter se sunt æqualia.

²
Et si æqualibus æqualia adiecta sint, tota
sunt æqualia.

³
Et si ab æqualibus æqualia ablata sint, quæ
relinquuntur sunt æqualia.

⁴
Etsi inæqualibus æqualia adiecta sint, tota
sunt inæqualia.

⁵
Et si ab inæqualibus æqualia ablata sint, re-
liqua sunt inæqualia.

⁶
Quæ eiusdem duplicia sunt, inter se sunt æ-
qualia.

7 Et

⁷
Et quæ eiusdem sunt dimidia, inter se æqualia sunt.

⁸
Et quæ sibi mutuò congruunt, ea inter se sunt æqualia,

⁹
Totum est sua parte maius.

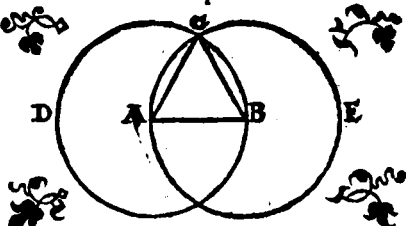
¹⁰
Item, omnes recti anguli sunt inter se æquales.

¹¹
Et si in duas rectas lineas altera recta incidens, internos ad easdemque partes angulos duobus rectis minores faciat, duæ illæ rectæ lineæ in infinitum productæ sibi mutuò incident ad eas partes, ubi sunt anguli duobus rectis minores.

¹²
Duæ rectæ lineæ spatium non comprehendunt.

Problema I. Propositio I.

Super data recta lineâ terminatâ, triangulum æquilaterum constituere.

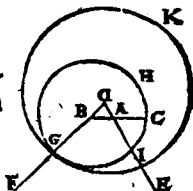
C ;

Problema

Problema 2. Pro-

positio 2.

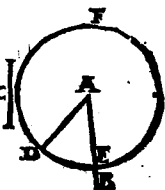
Ad datum punctum, da-
ta rectæ lineæ, æqualem
rectam lineam ponere.

Problema 3. Pro-

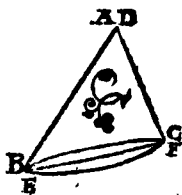
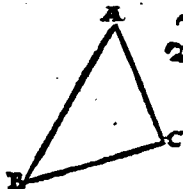
positio 1.

Duabus datis rectis lineis
inæqualibus, de maiore
æqualem minori rectam
lineam detrahare.

Theorema primum. Propositio 4.

Si duo triangula duo latera duobus lateri-
bus æqualia habeant, vtrunque vtrique, ha-
beant verò & angulum angulo æqualem sub
æqualibus rectis lineis contentum: & basi
basi æqualem habebunt, eritq; triangulum
triangulo æquale, ac reliqui anguli reliquis
angulis æquales erunt, vterque vtrique, sub
quibus æqualia latera subtenduntur.

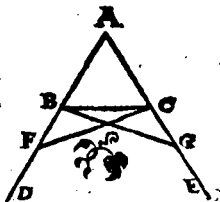

Theore.

Theorema 2. Pro-

positio 5.

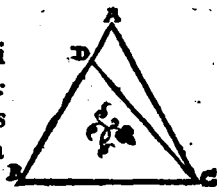
Isoſcelium triangulorū
qui ad baſim ſunt angu-
li, inter ſe ſunt æquales;
& ſi vltorius productæ
ſint æquales illæ rectæ li-
neæ, qui ſub baſi ſunt anguli, inter ſe æquales
erunt.

Theorema 3. Pro-

positio 6.

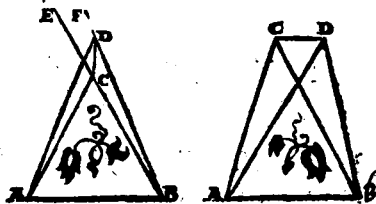
Si trianguli duo anguli
æquales inter ſe fuerint:
& ſub æqualibus angulis
ſubtenſa latera æqualia
inter ſe erunt.

Theorema 4. Propoſitio 7.

Super eadem recta linea, duabus eiſdem re-
ctis lineis alæ duæ rectæ lineæ æquales, vtra-
que vtrique, non conſtituentur, ad aliud at-
que a-

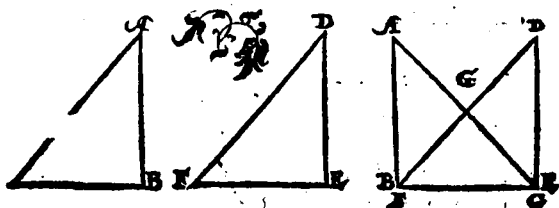
liud
pūctū,
ad eaf-
dē par-
tes, eoſ-
demq;

terminos cum duabus initio ductis rectis
lineis habentes.

Theorema 5. Propositio 8.

Si duo triangula duo latera habuerint duobus lateribus, vtrunque vtrique, æqualia, habuerint verò & basim basi æqualem: angulū quoque sub æqualibus rectis lineis contentum angulo æqualem habebunt.

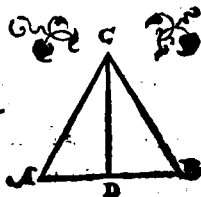
Problema 4. Propositio 9.

Datum angulum rectilineum bifariam secare.

Problema 5. Propositio 10.

Datam rectam lineam finitam bifariam secare.

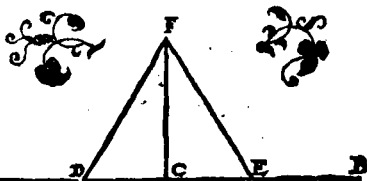
Proble.

LIBER I.
Problema 6. Propositio II.

13

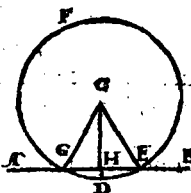
Data
recta
linea,
a pun-
cto in
ea da-

to, re-
ctam lineam ad angulos rectos excitare.

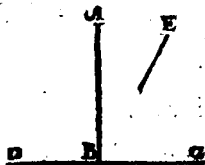
Problema 7. Pro-
positio 12.

Super datam rectam line-
am infinitam, a dato pun-
cto quod in ea non est,
perpendicularem rectam
deducere.

Theorema 6. Propo-
sitio 13.

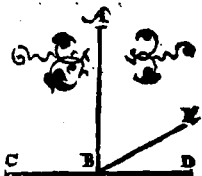
Cum recta linea super re-
ctam consistens lineam an-
gulos facit, aut duos re-
ctos, aut duobus rectis æquales efficit.

Theorema 7. Propo-
sitio 14.

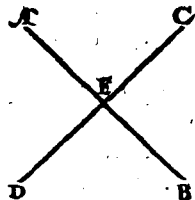
Si ad aliquam rectam lineam, atque ad eius
C punctum

punctū, duæ rectæ lineæ
non ad easdem partes du
ctæ, eos qui sunt deinceps
angulos duobus rectis æ
quales fecerint, in dire
ctum erunt inter se ipsæ
rectæ lineæ.

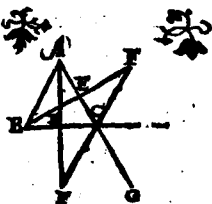
**Theorema 8. Propo
sitio 15.**

Si duæ rectæ lineæ se mu
tuò secuerint, angulos
qui ad verticem sunt, æ
quales inter se efficient.

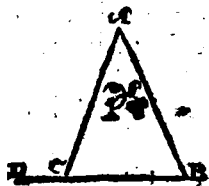
**Theorema 9. Propo
sitio 16.**

Cuiuscunque trianguli
vno latere producto, ex
ternus angulus utroque
interno & opposito ma
ior est.

**Theorema 10. Propo
sitio 17.**

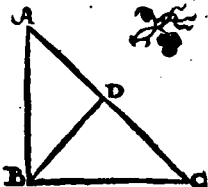
Cuiuscunque trianguli
duo anguli duobus rectis
sunt minores omnia tri
angula sumpti.

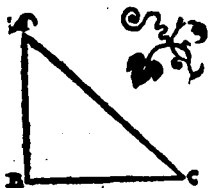
Theore

Theorema 11. Pro-
positio 18.

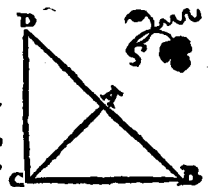
Omnis trianguli maius la-
tus maiorem angulū sub-
tendit.

Theorema 12. Pro-
positio 19.

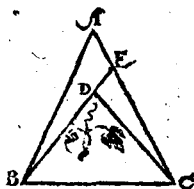
Omnis trianguli maior
angulus, maiori lateri sub-
tenditur.

Theorema 13. Pro-
positio 20.

Omnis trianguli duo la-
tera reliquo sunt maiora,
quomodocūq; assumpta.

Theorema 14. Pro-
positio 21.

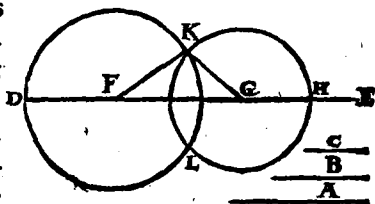
Si super trianguli vno la-
tere, ab extremitatibus
duæ rectæ lineæ, interius
constitutæ fuerint, hæ cō-
stitutæ reliquis trianguli
duobus lateribus minores quidem erunt,
minorem verò angulum continebunt.

Proble-

Problema 8. Propositio 22.

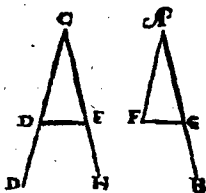
Ex tribus
rectis line-
is quę sunt
tribus da-
tis rectis li-
neis æqua-
les, trian-

gulum constituere. Oportet autem duas re-
liqua esse maiores omnifariam sumptas: quo-
niam vniuscuiusq; trianguli duo latera om-
nifariam sumpta reliquo sunt maiora.

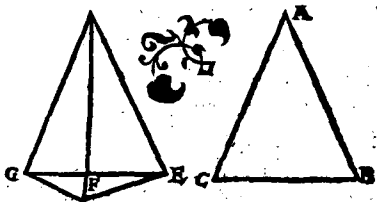
Problema 9. Pro-
positio 23.

Ad datam rectam lineam
datumq; in ea punctum,
dato angulo rectilinet æ-
qualem angulum rectili-
neum constituere.

Theorema 15. Propositio 24.

Si duo
triangu-
la duo la-
tera duo
bus late-
ribus æ-
qualia ha-

buerint, vtrunq; vtriq; angulum verò angulo

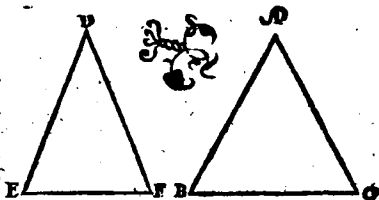
Io maiorem sub æqualibus rectis lineis contentum: & basin basi maiorem habebunt.

Theorema 16. Propositio 25.

Si duo triangula duo latera duobus lateribus æqualia habuerint, vtrunque vtrique, basin ve

rò basi maiore:
& angulum sub æqualib.

rectis lineis contentum angulo maiorem habebunt.

Theorema 17. Propositio 26.

Si duo triangula duos angulos duobus angulis æquales habuerint, vtrunque vtrique, vnumque latus vni lateri æquale, siue quod æqualibus adiacet angulis, seu quod vni æqualium angulorum subtenditur. & reliqua

lateralia
reliquis
lateralibus
æqualia,
vtrumque
q; vtrique, &

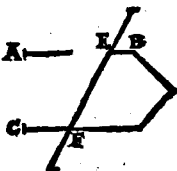
reliquum angulum reliquo angulo æqualem habebunt.

Theore.

Theorema 18. Pro-

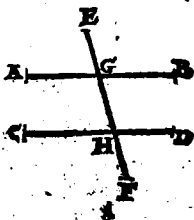
positio 27.

Si in duas rectas lineas re-
cta incidens linea alterna-
tim angulos æquales inter
se fecerit: parallelæ erunt
inter se illæ rectæ lineæ.

Theorema 19. Propositio 28.

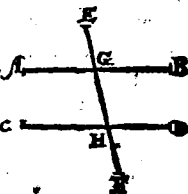
Si in duas rectas lineas recta incidens linea,
externum angulum inter-
no, & opposito, & ad eaf-
dem partes æqualem fece-
rit, aut internos & ad eaf-
dem partes duobus rectis
æquales: parallelæ erunt
inter se ipsæ rectæ lineæ.

Theorema 20. Pro-

positio 29.

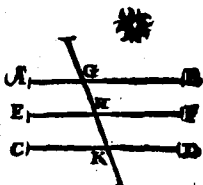
In parallelas rectas lineas
recta incidens linea: & al-
ternatim angulos inter se
æquales efficit & externū
interno & opposito & ad
easdem partes æqualem, & internos & ad
easdem partes duobus rectis æquales facit.

Theore-

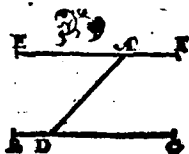
Theorema 21. Pro-
positio 30.

Quæ eidem rectæ lineæ,
parallelæ, & inter se sunt
parallelæ.

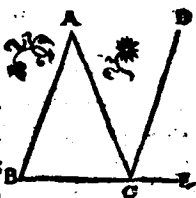
Problema 10. Pro-
positio 31.

A dato puncto datæ re-
ctæ lineæ parallelam re-
ctam lineam ducere.

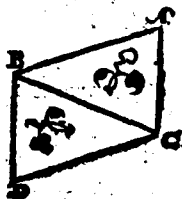
Theorema 22. Pro-
positio 32.

Cuiuscunque trianguli v-
no latere vltcrius produ-
cto: externus angulus duo-
bus internis & oppositis
est æqualis. Et trianguli
tres interni anguli duobus sunt rectis æqua-
les.

Theorema 23. Pro-
positio 33.

Rectæ lineæ quæ æquales
& parallelas lineas ad par-
tes easdem coniungunt,
& ipsæ æquales & paral-
lelæ sunt.

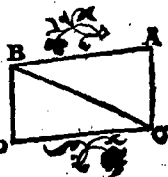

Theore.

Theorema 24. Pro-

positio 34.

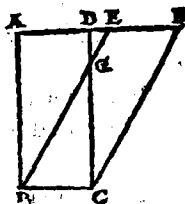
Parallelogrammorum spatiorum æqualia sunt inter se quæ ex aduerso & latera & anguli: atque illa bifariam secatur diameter.

Theorema 25. Pro-

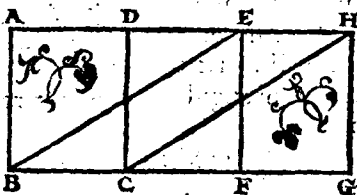
positio 35.

Parallelogramma super eadem basi & in eisdem parallelis constituta, inter se sunt æqualia.

Theorema 26 Propositio 36.

Parallelogramma super æqualibus basibus & in eisdem parallelis constituta inter se sunt æqualia.

Theorema 27. Pro-

positio 37.

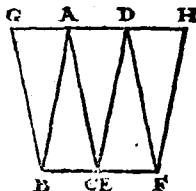
Triangula super eadem basi constituta, & in eisdem parallelis, inter se sunt æqualia.

Theore-

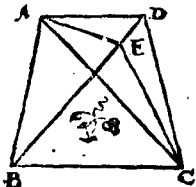
Theorema 28. Pro-
positio 38.

Triangula super æquali-
bus basibus constituta &
in eisdem parallelis, inter
se sunt æqualia.

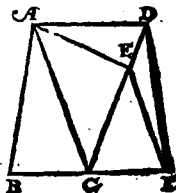
Theorema 29. Pro-
positio 39.

Triangula æqualia super
eadem basi & ad easdem
partes constituta: & in eis-
dem sunt parallelis.

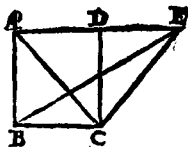
Theorema 30 Pro-
positio 40.

Triangula æqualia super
æqualibus basibus & ad
easdem partes constituta,
& in eisdem sunt parallelis.

Theorema 31. Propositio 41.

Si parallelogrammum cum triangulo ean-
dem basin habuerit nec
eisdemque fuerit paretle-
lis, duplum erit paralle-
logrammum ipsius trian-
guli.

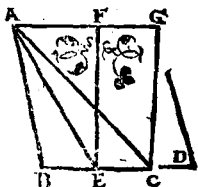
D

Proble-

22 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

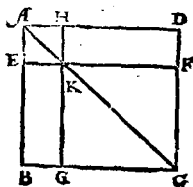
Problema 11. Pro-
positio 42.

Dato triangulo æquale
parallelogrammum con-
stituire in dato angulo
rectilineo.

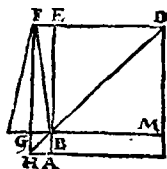
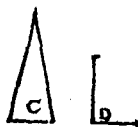
Theorema 32. Pro-
positio 43.

In omni parallelogram-
mo, compleméta eorum
quæ circa diametrũ sunt
parallelogrammorum,
inter se sunt æqualia.

Problema 12. Pro-
positio 44.

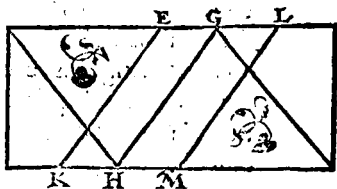
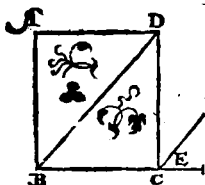
Ad datam rectam line-
am, dato triangulo æqua-
le parallelogrammũ ap-
plicare in dato angulo
rectilineo.

Problema 13. Pro-
positio 45.

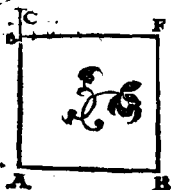
Dato rectilineo æquale parallelogrammum
constitue-

constituere in dato angulo rectilineo.

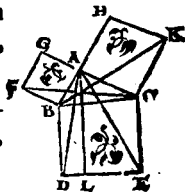
Problema 14. Pro-
positio 46.

A data recta linea quadra-
tum describere.

Theorema 33. Pro-
positio 47.

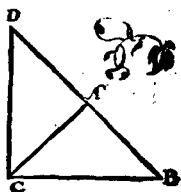
In rectangulis triangulis, quadratum quod
à latere rectum angulum
subtendente describitur,
æquale est eis quæ à lateri-
bus rectum angulum con-
tinentibus describuntur,
quadratis.

Theorema 34. Pro-
positio 48.

Si quadratum quod ab vno laterum trian-
guli

guli describitur, æquale sit
 eis quæ à reliquis triangu-
 li lateribus describuntur,
 quadratis: angulus compre-
 hensus sub reliquis duo-
 bus trianguli lateribus, re-
 ctus est.

FINIS ELEMENTI I.

EVCLI

EVCLIDIS²⁵ ELEMENTVM

SECVNDVM.

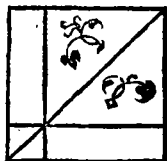
DEFINITIONES.

I

OMne parallelogrammum rectangulū
contineri dicitur sub rectis duabus li-
neis, quæ rectum comprehendunt angulum.

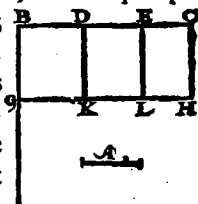
2

In omni parallelogram-
mo spatio, vnumquodli-
bet eorum quæ circa dia-
metrum illius sunt paral-
lelogrammorum, cū duo-
bus complementis, Gno-
mo vocetur.

Theorema I. Propositio I.

Si fuerint duæ rectæ lineæ, seceturque ipsa-
rum altera in quotcuncq;
segmenta : rectangulum
comprehensum sub illis
duabus rectis lineis, equa-
le est eis rectangulis, quæ
sub infecta & quolibet
segmentorum compre-
henduntur.

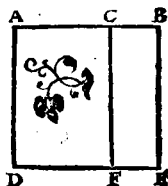

D 3 Theo.

Theorema 2. Propo-

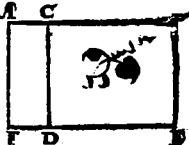
fitio 2.

Si recta linea secta sit vt-
cunq; rectangula quæ sub
tota & quolibet segmen-
torum comprehenduntur,
æqualia sunt ei, quod à to-
ta fit, quadrato.

Theorema 3. Propositio 3.

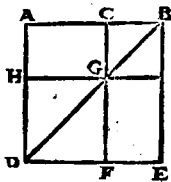
Si recta linea secta sit vtunque, rectangu-
lum sub tota & vno segmentorum compre-
hensum, æquale est & illi $\square$ C
quod sub segmentis com-
prehenditur rectangulo,
& illi, quod à prædicto
segmēto describitur, qua-
drato.

Theorema 4. Pro-

positio 4.

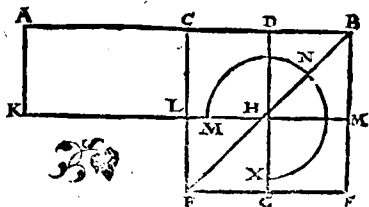
Si recta linea secta sit vt-
cunque: quadratum quod
à tota describitur, æquale
est & illis quæ à segmentis
describuntur quadratis, &
ei quod bis sub segmentis comprehenditur,
rectangulo.

Theorema 5. Propositio 5.

Si recta linea secetur in æqualia & non æ-
qualia: rectangulum sub inæqualibus seg-
mentis

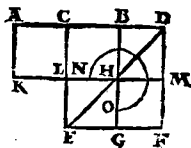
mentis totius comprehensum, vna cum quadrato, quod ab intermedia

sectionum, æquale est ei quod à dimidia describitur, quadrato.

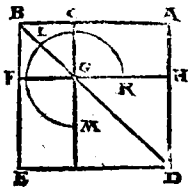
Theorema 6. Propositio 6.

Si recta linea bifariam secetur, & illi recta quædam linea in rectum adijciatur, rectangulum comprehensum sub tota cum adiecta & adiecta simul cum quadrato à dimidia, æquale est quadrato à linea, quæ tum ex dimidia, tum ex adiecta componitur, tanquam ab vna descripto.

Theorema 7. Propositio 7.

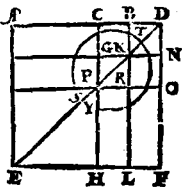
Si recta linea secetur vtcunque: quod à tota, quodque ab vno segmentorum, vtraque simul quadrata, æqualia sunt & illi quod bis sub tota & dicto segmento comprehenditur, rectangulo, & illi quod à reliquo segmento fit, quadrato.

D 4 Theo.

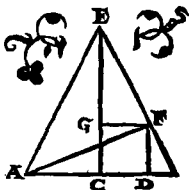
Theorema 8. Propositio 8.

Si recta linea secetur vtcunque: rectangulum quater comprehensum sub tota & vno segmentorum, cum eo quod à reliquo segmento fit, quadrato, æquale est ei quod à tota & dicto segmento, tanquam ab vna linea describitur, quadrato.

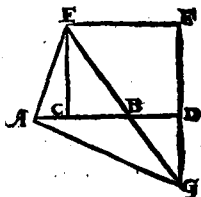
Theorema 9. Propositio 9.

Si recta linea secetur in æqualia & non æqualia: quadrata quæ ab inæqualibus totius segmentis fiunt, duplicia sunt & eius quod a dimidia, & eius quod ab intermedia sectionum fit, quadratorum.

Theorema 10. Propositio 10.

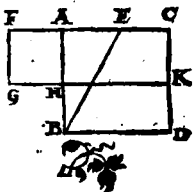
Si recta linea secetur bifariam, adijciatur autem ei in rectum quæpiam recta linea: quod à tota cum adiuncta, & quod ab adiuncta, vtraque simul quadrata, duplicia sunt & eius quod à dimidia, & eius quod à composita ex dimi-

dimidia & adiuncta, tanquam ab vna descriptum fit, quadratorum.

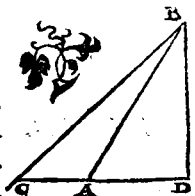
Problema I. Pro-
positio II.

Datam rectam lineam secare, vt comprehensum sub tota & altero segmentorum rectangulum, æquale sit ei quod à reliquo segmento fit, quadrato.

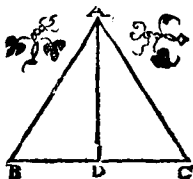
Theorema II. Pro-
positio II.

In amblygonijs triangulis, quadratum quod fit à latere angulum obtusum subtendente, maius est quadratis quæ fiunt à lateribus obtusum angulum comprehendentibus, pro quantitate rectanguli bis comprehensi & ab vno laterum quæ sunt circa obtusum angulum, in quod cum protractum fuerit, cadit perpendicularis, & ab assumpta exterius linea sub perpendiculari prope angulum obtusum.

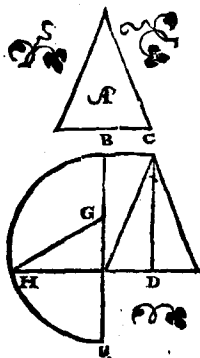
Theorema 12. Propositio 13.

In oxygonijs triangulis, quadratum à latere angulum acutum subtendente, minus est quadratis quæ fiunt à lateribus acutum angulum comprehendentibus, pro quantitate rectanguli bis comprehensi, & ab vno laterum, quæ sunt circa acutum angulum, in quod perpendicularis cadit, & ab assumpta interius linea sub perpendiculari prope acutum angulum.

Problema 2. Propositio 14.

Dato rectilineo æquale quadratum constituere.

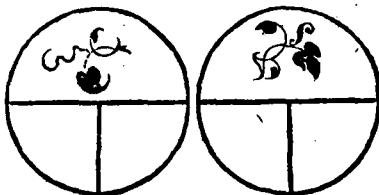
ELEMENTI II. FINIS.

EVCLIDIS³¹ ELEMENTVM TERTIVM

DEFINITIONES.

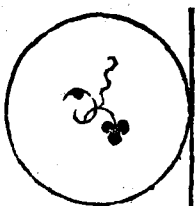
I

Aequales circuli sunt, quorum diametri sunt
æquales,
vel quo-
rum quæ
ex cætris
rectæ li-
neæ sunt
æquales.

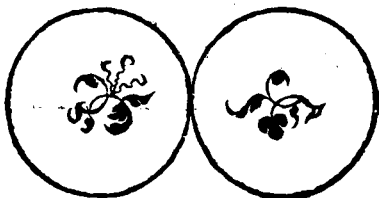
2

Recta linea circulum tan-
gere dicitur, quæ cùm cir-
culum tangat, si produca-
tur, circulum non fecat.

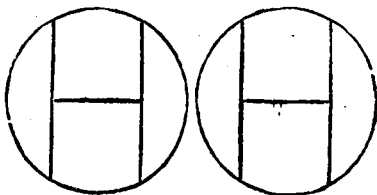

3 Cir

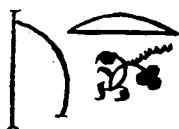
3
Circuli
seſe mu-
tuò tan-
gere di-
cuntur:
qui ſeſe
mutuo
tangentes, ſeſe mutuò non ſecant.

4
In circulo æqualiter diſtare à centro rectæ
lineæ dicuntur, cùm perpendiculares quæ
à centro in ipſas ducuntur, ſunt æquales. Lō-
gius au-
tem ab-
eſſe illa
dicitur,
in quam
maior p-
pendicu-
laris cadit.

5
Segmentum circuli eſt, fi-
gura quæ ſub recta linea
& circuli peripheria com-
prehenditur.

6
Segmenti autem angulus eſt, qui ſub recta li-
nea

nea & circuli peripheria comprehenditur.

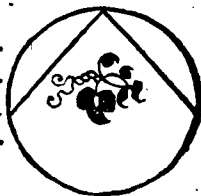
7

In segmento autem angulus est, cùm in segmenti peripheria sumptum fuerit quodpiam punctum, & ab illo in terminos rectæ eius lineæ, quæ segmenti basis est, adiunctæ fuerint rectæ lineæ:is, inquam, angulus ab adiunctis illis lineis comprehensus.

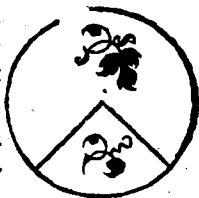
8

Cùm verò comprehendentes angulum rectæ lineæ aliquam assumunt peripheriam, illi angulus insistere dicitur.

9

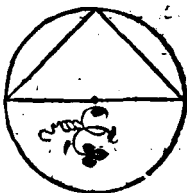
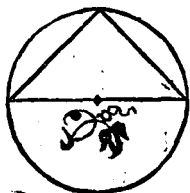
Sector autem circuli est, cùm ad ipsius circuli centrum constitutus fuerit angulus, comprehensa nimirum figura & à rectis lineis angulum continentibus, & à peripheria ab illis assumpta.

10

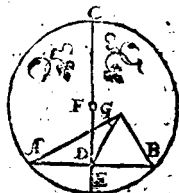
Similia circuli segmenta sunt, quæ angulos capiunt

capiunt
æquales:
aut in quibus
anguli inter
se sunt
æquales.

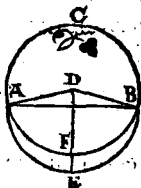
Problemata. Propositio 1.

Dati circuli centrum reperire.

Theorema 1. Propositio 2.

Si in circuli peripheria duobus quælibet puncta accepta fuerint, recta linea quæ ad ipsa puncta adiungitur, intra circulum cadet.

Theorema 2. Propositio 3.

Si in circulo recta quædam linea per centrum extensa quandam non per centrum extensam bifariam secet: & ad angulos rectos ipsam secabit. Et si ad angulos rectos eam secet, bifariam quoque eam secabit.

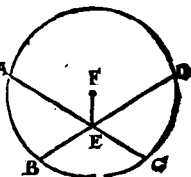

Theore.

Theorema 3. Propo-

sitio 4.

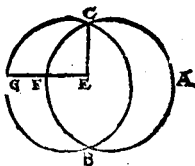
Si in circulo duæ rectæ lineæ sese mutuò secant non per centrum extensæ, sese mutuò bifariam non secabunt.

Theorema 4. Propo-

sitio 5.

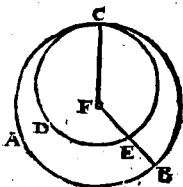
Si duo circuli sese mutuò secant, non erit illorum idem centrum.

Theorema 5. Propo-

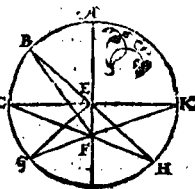
sitio 6.

Si duo circuli sese mutuò interius tangant, eorum non erit idem centrum.

Theorema 6. Propositio 7.

Si in diametro circuli quodpiam sumatur punctum, quod circuli centrum non sit, ab eoque puncto in circulū quædam rectæ lineæ cadant: maxima quidem erit ea in qua centrum, minima verò reliquæ: aliarum verò propinquior illi quæ per centrum du-

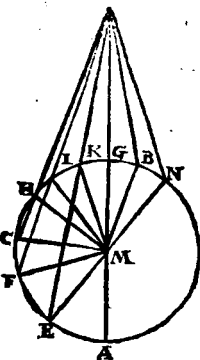

citur

citur, remotiore semper maior est. Dux autem solum rectæ lineæ æquales ab eodem puncto in circulum cadunt ad vtrasque partes minimæ.

Theorema 7. Propositio 8.

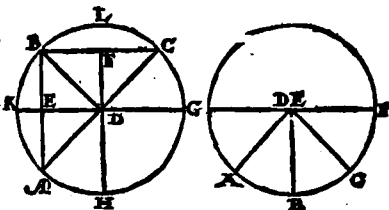
Si extra circulum sumatur punctum quodpiam, ab eoque puncto ad circulum deducantur rectæ quædam lineæ, quarum vna quidem per centrum protendatur, reliquæ verò vt libet: in cauam peripheriam cadentium rectarum linearum maxima quidem est illa, quæ per centrum ducitur: aliarum autem propinquior ei, quæ per centrum transit, remotiore semper maior est. in conuexam verò peripheriam cadentium rectarum linearum, minima quidem est illa, quæ inter punctum & diametrum interponitur: aliarum autem, ea quæ propinquior est minime, remotiore semper minor est. Dux autem tantum rectæ lineæ æquales ab eo puncto in ipsum circulum cadunt, ad vtrasque partes minimæ.

Theore.

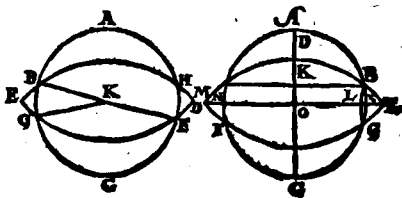
Theorema 8. Propositio 9:

Si in circulo acceptum fuerit punctum aliquod, & ab eo puncto ad circulum cadant plures quæ duæ rectæ lineæ æquales, acceptum punctum centrum ipsius est circuli.

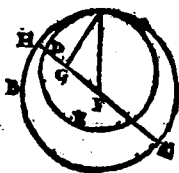
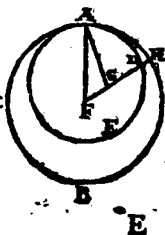
Theorema 9. Propositio 10.

Circulus circulum in pluribus quàm duob' punctis non secat.

Theorema 10. Propositio 11.

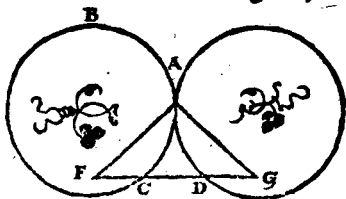
Si duo circuli sese intus contingant, atque accepta

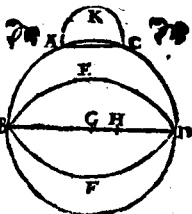
fuerint

38 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
 fuerint eorum centra, ad eorum centra ad-
 iuncta recta linea & producta in contactum
 circulorum cadet.

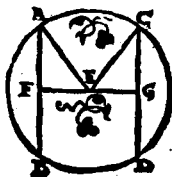
Theorema 11. Propositio 12.
 Si duo circuli sese exterius contingant, linea
 recta q̄
 ad cētra
 eorū ad-
 iūgitur,
 per cōta-
 ctū illū
 trāsibit.

Theorema 12. Pro-
 positio 13.
 Circulus circulum non
 tangit in pluribus pun-
 ctis, quam vno, siue intus
 siue extra tangat.

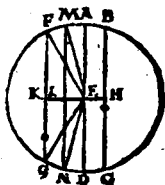
Theorema 13. Propo-
 sitio 14.
 In circulo æquales rectæ
 lineæ æqualiter distant à
 centro. Et quæ æqualiter
 distant à centro, æquales
 sunt inter se.

Theore.

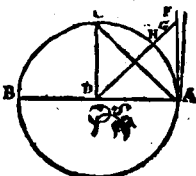
Theorema 14. Propositio 15.

In circulo maxima quidē
linea est diameter : aliarū
autem propinquior cen-
tro, remotiore semper ma-
ior.

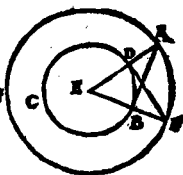
Theorema 15. Propositio 16.

Quæ ab extremitate diametri cuiusquæ cir-
culi ad angulos rectos ducitur, extra ipsum
circulum cadet, & in locum inter ipsam re-
ctam lineam & peripheri-
am comprehendit, alte-
ra recta linea non cadet.
Et semicirculi quidem
angulus quovis angulo
acuto rectilineo maior
est, reliquus autem mi-
nor.

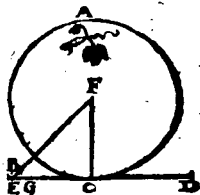
Problem 22. Pro-
positio 17.

A dato puncto rectam li-
neam ducere, quæ datum
tangat circulum.

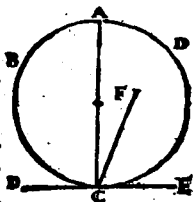
Theorema 16. Pro-
positio 18.

Si circulum tangat recta
quæpiam linea, à centro
autem ad contactum ad-
iungatur recta quædam
linea: quæ adiuncta fuerit
ad ipsam contingentem perpendicularis
erit.

Theorema 17. Pro-
positio 19.

Si circulum tetigerit re-
cta quæpiam linea, à con-
tactu autem recta linea
ad angulos rectos ipsi tan-
genti excitetur, in excita-
ta erit centrum circuli.

Theorema 18. Propo-
sitio 20.

In circulo angulus ad cen-
trum duplex est anguli ad
peripheriam, cum fuerit
eadem peripheria basis
angulorum.

Theorema 19. Pro-
positio 21.

In circulo, qui in eodem
segmêto sunt anguli, sunt
inter se æquales.

Theore.

Theorema 20. Pro-

positio 22.

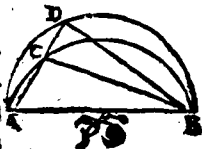
Quadrilaterorum in circulis descriptorum anguli qui ex aduerso, duobus rectis sunt æquales.

Theorema 21. Pro-

positio 23.

Super eadem recta linea, duo segmenta circularum similia & inæqualia non constituentur ad easdem partes.

Theorema 22. Propositio 24.

Super æ-

qualib.

rectis li-

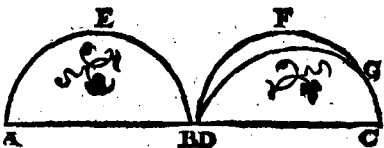
neis simi-

lia circu-

lorum se-

gmenta

sunt inter se æqualia.

Problema 3. Pro-

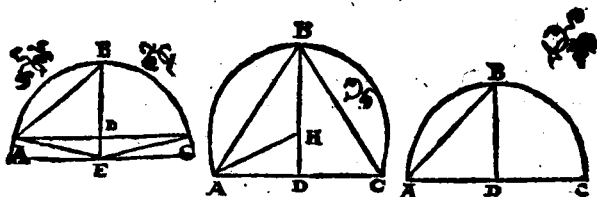
positio 25.

Circuli segmento dato, describere circulum,

D 3

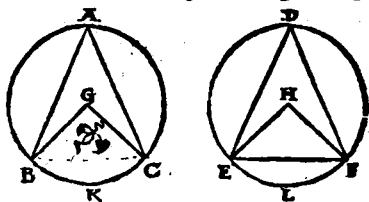
cuius

42. EVCLID. ELEMEN. GEOM.
cuius est segmentum.

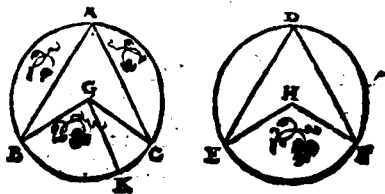
Theorema 23. Propositio 26.

In æqualibus circulis, æquales anguli æqualibus peripherijs insistent
sive ad centra,
sive ad peripherias constituti insistant.

Theorema 24. Propositio 27.

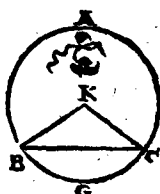
In æqualibus circulis, anguli qui æqualibus peripherijs insistent, sunt inter se æquales;
sive ad centra, si
ue ad peripherias constituti insistant.

Theore-

Theorema 25. Propositio 28.

In æqualibus circulis æquales rectæ lineæ æquales peripherias auferunt, maiorē quidem maiori, minorem autem minori.

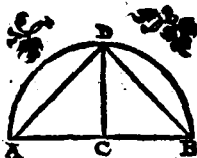
Theorema 26. Propositio 29.

In æqualibus circulis, æquales peripherias æquales rectæ lineæ subtendunt.

Problema 4. Propositio 30.

Datam peripheriam bifariam secare.

Theorema 27. Propositio 13.

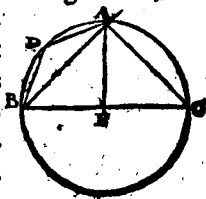
In circulo angulus qui in semicirculo, re-

D 4

ctus

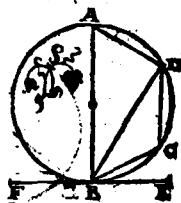
44 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Etus est: qui autem in maiore segmento, minor recto: qui verò in minore segmento, maior est recto. Et insuper angulus maioris segmenti, recto quidem maior est: minoris autem segmenti angulus, minor est recto.

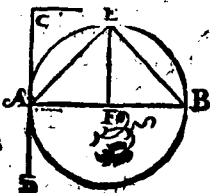
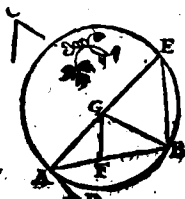
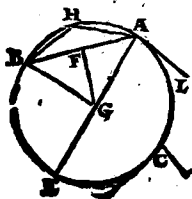
Theorema 28. Propositio 32.

Si circulum tetigerit aliqua recta linea, & contactu autem producat quædam recta linea circulum secans: anguli quos ad contingentem facit, æquales sunt ijs qui in alternis circuli segmentis consistunt, angulis.

Problema 5. Propositio 33.

Super data recta linea describere segmentum circuli, quod capiat angulum æqualem dato angulo rectilineo.

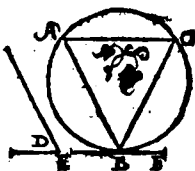

Proble-

Problema 6. Pro-

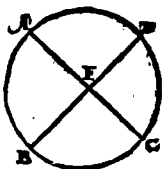
positio 34.

A dato circulo segmen-
tum abscindere capiens
angulum æqualem dato
angulo rectilineo.

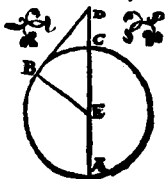
Theorema 29. Propositio 35.

Si in circulo duæ rectæ lineæ sese mutuo
secuerint, rectangulum comprehensum sub
segmen-
tisynius,
æquale
est ei, qd
sub seg-
mentis al-
terius cõ-
prehenditur, rectangulo.

Theorema 30. Propositio 36.

Si ex-
tra cir-
culum
suma-
tur pũ-
ctũ ali-
quod,
ab eo-

quæ in circulum cadant duæ rectæ lineæ, qua-
rum altera quidem circulum secet, altera

E 5

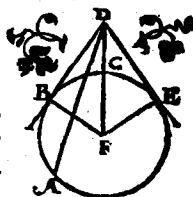
verò

46 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

verò tangat: quod sub tota secante & exterius inter punctum & conuexam peripheriam assumpta comprehenditur rectangulum, æquale erit ei, quod à tangente describitur, quadrato.

Theorema 31. Propositio 37.

Si extra circulum sumatur punctū aliquod, ab eoque puncto in circulum cadant duæ rectæ lineæ, quarum altera circulum secet, altera in eum incidat, sit autem quod sub tota secante & exterius inter punctum & conuexam peripheriā assumpta, comprehenditur rectangulū, æquale ei, quod ab incidente describitur quadrato: incidens ipsa circulum tanget.

ELEMENTI III. FINIS

EVCLI.

EVCLIDIS⁴⁷ ELEMENTVM

QVARTVM.

DEFINITIONES.

1

Figura rectilinea in figura rectilinea inscribi dicitur, cum singuli eius figuræ quæ inscribitur, anguli singula latera eius, in qua inscribitur, tangunt.

2

Similiter & figura circum figuram describi dicitur, quum singula eius quæ circumscribitur, latera singulos eius figuræ angulos tetigerint, circum quam illa describitur.

3

Figura rectilinea in circulo inscribi dicitur, quum singuli eius figuræ quæ inscribitur, anguli

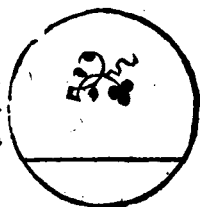
48 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
anguli tetigerint circuli peripheriam.

4
Figura verò rectilinea circa circum-
lum describi dicitur, quum singula latera eius, quæ cir-
cum scribitur, circuli peripheriam tangunt.

5
Similiter & circulus in figura rectilinea in-
scribi dicitur, quum circuli peripheria sin-
gula latera tangit eius figuræ, cui inscribitur.

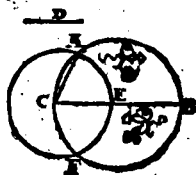
6
Circulus autem circum figuram describi di-
citur, quum circuli peripheria singulos tan-
git eius figuræ, quam circumscribit, angulos.

7
Recta linea in circulo ac-
commodari seu coaptari
dicitur, quum eius extre-
ma in circuli peripheria
fuerint.

Problema I. Pro-
positio I.

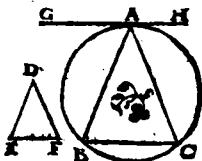
In dato circulo, rectam li-
neam accommodare æ-
qualem datæ rectæ lineæ,
quæ circuli diametro nō
sit maior.

Proble-

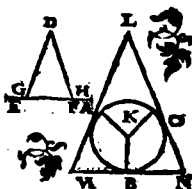
Problema 2. Pro-
positio 2.

In dato circulo, triangu-
lum describere dato trian-
gulo æquiangulum.

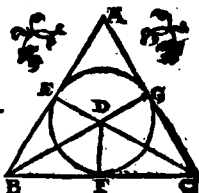
Problema 3. Pro-
positio 3.

Circa datum circulũ tri-
angulũ, describere dato
triangulo æquiangulum.

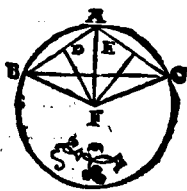
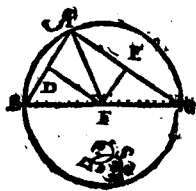
Problema 4. Propo-
sitio 4.

In dato triangulo circu-
lum inscribere.

Problema 5. Propositio 5.

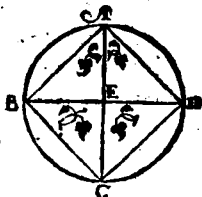
Circa datum triangulum, circulum descri-
bere.

Proble.

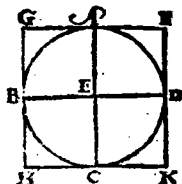
Problema 6. Propositio 6.

In dato circulo quadratū describere.

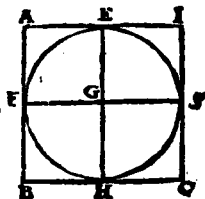

Problema 7. Propositio 7.

Circa datum circulum, quadratum describere.

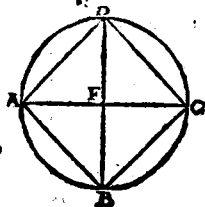

Problema 8. Propositio 8
In dato quadrato circulum inscribere.

Problema 9. Propositio 9.

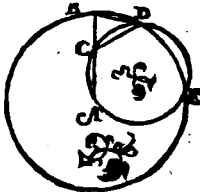
Circa datum quadratum, circulum describere.

Proble-

Problema 10. Propositio 10.

Isoceles triangulum constituere, quod habeat vtrunque eorum, qui ad basin sunt, angulorum, duplum reliqui.

Theorema 11. Propositio 11.

In dato circulo, pentagonum æquilaterum & æquiangulum inscribere.

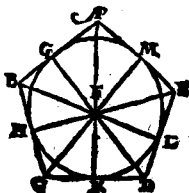
Problema 12. Propositio 12.

Circa datum circulum, pentagonum æquilaterum & æquiangulum describere.

Problema 13. Propositio 13.

In dato pentagono æquilatero & æquiangulo, circulum inscribere.

Proble-

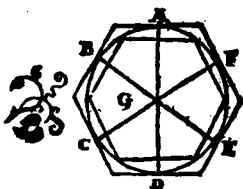
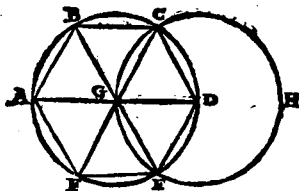
Problema 14. Pro-
positio 14.

Circa datum pentagonū,
æquilaterum & æquian-
gulum, circulum descri-
bere.

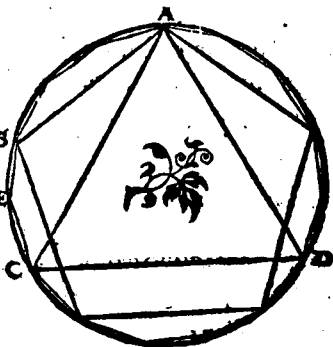
Problema 15. Propositio 15.

In dato circulo hexagonum & æquilaterum
& æquiangulum inscribere.

Propositio 16. Theorema 16.

In dato cir-
culo quin-
todecago-
num & æ-
quilaterū
& æquian-
gulum de-
scribere.

Elementi quarti finis.

EVCLIDIS⁵³ ELEMENTVM QVINTVM.

DEFINITIONES.

¹
PArs est magnitudo magnitudinis minor maioris, quum minor metitur maiorem.

²
Multiplex autem est maior minoris, cum minor metitur maiorem.

³
Ratio, est duarum magnitudinum eiusdem generis, mutua quædam secundum quantitatem habitudo.

⁴
Proportio verò, est rationum similitudo.

⁵
Rationem habere inter se magnitudinis dicuntur, quæ possunt multiplicatæ sese mutuo superare.

⁶
In eadem ratione magnitudines dicuntur esse, prima ad secundam, & tertia ad quartam: cum primæ & tertiæ æquè multiplicia, à secundæ & quartæ æquè multiplicibus,
F qualis-

54 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
qualiscunque sit hæc multiplicatio, vtrunq;
ab vtroque: vel vnà deficiunt, vel vnà æqua-
lia sunt, vel vnà excedunt, si ea sumantur quæ
inter se respondent.

7
Eandem autem habentes rationem magni-
tudines, proportionales vocentur.

8
Cum verò æquè multiplicium, multiplex
primæ magnitudinis excefferit multiplicem
secundæ, at multiplex tertiæ non excefferit
multiplicem quartæ: tunc prima ad secun-
dam, maiorem rationem habere dicetur,
quàm tertia ad quartam.

9
Proportio autem in tribus terminis paucis-
simis consistit.

10
Cum autem tres magnitudines proportio-
nales fuerint, prima ad tertiam, duplicatam
rationem habere dicitur eius, quam habet ad
secundam. At cum quatuor magnitudines
proportionales fuerint, prima ad quartam,
triplicatam rationem habere dicitur eius
quam habet ad secundam: & semper dein-
ceps vno amplius, quandiu proportio exti-
terit.

11
Homologæ, seu similes ratione magnitudi-
nes dicuntur, antecedentes quidem antece-
denti-

dentibus, consequentes verò consequētibus.

12

Alternatio ratio, est sumptio antecedentis comparati ad antecedentem, & consequentis ad consequentem.

13

Inuersa ratio, est sumptio consequentis, ceu antecedentis, ad antecedentem velut ad consequentem.

14

Compositio rationis, est sumptio antecedentis cum consequente ceu vnius, ad ipsum consequentem.

15

Diuisio rationis, est sumptio excessus quo consequentem superat antecedens ad ipsum consequentem.

16

Conuersio rationis, est sumptio antecedentis ad excessum, quo superat antecedens ipsum consequentem.

17

Ex æqualitate ratio est, si plures duabus sint magnitudines, & his aliæ multitudine pares quæ binæ sumantur, & in eadem ratione: quum vt in primis magnitudinibus prima ad vltimam, sic & in secundis magnitudinibus prima ad vltimam sese habuerit, vel aliter, sumptio extremorum per subductionem mediōrum.

18

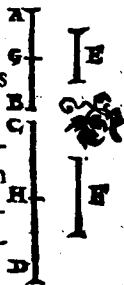
Ordinata proportio est, cùm fuerit quemadmodum antecedens ad consequentem, ita antecedens ad consequentem : fuerit etiam vt consequens ad aliud quidpiam, ita consequens ad aliud quidpiam.

19

Perturbata autem proportio est, tribus positis magnitudinibus, & alijs quæ sint his multitudine pares, cùm vt in primis quidem magnitudinibus se habet antecedens ad consequentem, ita in secundis magnitudinibus antecedens ad consequentem : vt autem in primis magnitudinibus consequens ad aliud quidpiam, sic in secundis magnitudinibus aliud quidpiam ad antecedentem.

Theorema 1. Propositio 1.

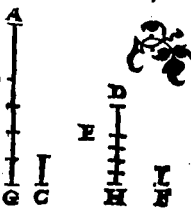
Si sint quotcunque magnitudines quotcunque magnitudinum æqualium numero, singulæ singularum æquè multiplices, quàm multiplex est vnus vna magnitudo, tam multiplices erunt, & omnes omnium.

Theorema 2. Propositio 2.

Si prima secundæ æquè fuerit multiplex, atque

que tertia quartæ, fuerit
autem & quinta secundæ
æquæ multiplex, atque se-
xta quartæ: erit & com-
posita prima cum quinta,
secundæ æquæ multiplex,
atque tertia cum sexta,
quartæ.

Theorema 3. Propositio 3.

Si sit prima secundæ æquæ
multiplex atq; tertia quar-
tæ, sumantur autem æquæ
multiplices primæ & ter-
tiæ, erit & ex æquo sumpta
rum vtræque vtriusque æquæ multiplex, al-
tera quidem secundæ, altera autem quartæ.

Theorema 4. Propositio 4.

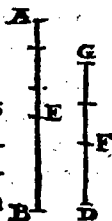
Si prima ad secundam, eandem habuerit ra-
tionem, & tertia ad quartam: etiam æquæ
multiplices pri-
mæ & tertiæ, ad
æquæ multipli-
ces secundæ &
quartæ iuxta
quamvis multi-
plicationem, e-
andem habebunt rationem, si prout inter se

58. EVCLID. ELEMEN. GEOM.
respondent, ita sumptæ fuerint.

Theorema 5. Propo-
sitio 5.

Si magnitudo magnitudinis
æquæ fuerit multiplex, atque ab-
lata ablata: etiam reliqua reli-
quæ ita multiplex erit, vt tota
totius.

Theorema 6. Propo-
sitio 6.

Si duæ magnitudines, duarum ma-
gnitudinum fiat æquæ multipli-
ces, & detractæ quædam sint ea-
rundem æquæ multiplices: & reli-
quæ eisdem aut æquales sunt, aut æquæ ipsa-
rum multiplices.

Theorema 7. Propo-
sitio 7.

Æquales ad eandem, eandem ha-
bent rationem: & eadem ad æqua-
les.

Theorema 8. Pro-
positio 8.

Inæqualium magnitudinum, maior ad ean-
dem

dem maiorem rationem
habet, quàm minor. & ea-
dem ad minorem: maio-
rem rationē habet, quàm
ad maiorem.

Theorema 9. Propositio 9.

Quæ ad eandem, eandem habent rationem,
æquales sunt inter se: & ad quas
eandem, eandem habet ratio-
nem, ex quoque sunt inter se
æquales.

Theorema 10. Propositio 10.

Ad eandem magnitudinem, ratio-
nem habentium, quæ maiorem
rationem habet, illa maior est, ad
quam autem eandem maiorem ra-
tionem habet, illa minor est.

Theorema 11. Propositio 11.

Quæ eidem sunt
eandem rationes
& inter se sunt
eandem.

Theorema 12. Propositio 12.

Si sint magnitudines quocunque proportiones, quemadmodum se habuerit una antecedentium ad unam

consequentium, ita se habebunt omnes antecedentes ad omnes consequentes.

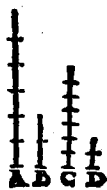
Theorema 13. Propositio 13.

Si prima ad secundam, eandem habuerit rationem, quam tertia ad quartam, tertia verò ad quartam, maiorem rationem habuerit, quam quinta ad sextam: prima quoque ad secundam maiorem rationem habebit quam quinta ad sextam.

Theorema 14. Propositio 14.

Si prima ad secundam eandem habuerit rationem, quam tertia ad quartam, prima verò quam tertia maior fuerit, erit & secunda maior quam quarta. Quòd si prima fuerit æqualis tertie, erit

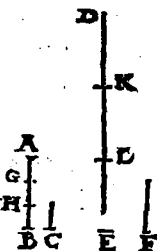

&

& secunda æqualis quartæ: si verò minor, & minor erit.

Theorema 15. Propositio 15.

Partes cum pariter multiplicibus in eadem sunt ratione, si prout sibi mutuo respondent, ita sumantur.

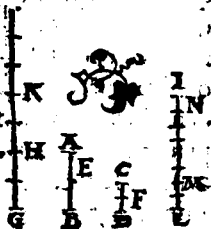
Theorema 16. Propositio 16.

Si quatuor magnitudines proportionales fuerint, & vicissim proportionales erunt.

Theorema 17. Propositio 17.

Si compositæ magnitudines proportionales fuerint, hæ quoque diuise proportionales erunt.

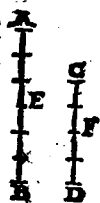
Theorema 18. Propositio 18.

Si diuise magnitudines sint proportionales. hæ quoque compositæ proportionales erunt.

Theorema 19. Propositio 19.

Si quemadmodum totum ad totum, ita ablatum se habuerit ad ablatum : & reliquum ad reliquum, vt totum ad totum se habebit.

Theorema 20. Propositio 20.

Si sint tres magnitudines, & aliæ ipsis æquales numero, quæ binæ & in eadem ratione sumantur, ex æquo autem prima quàm tertia maior fuerit: erit & quarta, quàm sexta maior. Quòd si prima tertiæ fuerit æqualis, erit & quarta æqualis sextæ: sin illa minor, hæc quoque minor erit.

Theore-

Theorema 21. Propositio 21.

Si sint tres magnitudines, & aliæ ipsis æquales numero quæ binæ & in eadem ratione sumantur, fuerit

que perturbata earum proportio,

ex æquo autem

prima quàm ter-

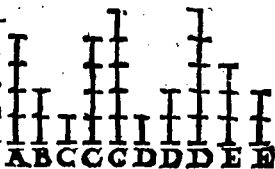
tia maior fuerit,

erit & quarta quàm

sexta maior: quòd si prima tertix fuerit æ-

qualis, erit & quarta æqualis sextæ: sin illa

minor, hæc quoque minor erit.

Theorema 22. Propositio 22.

Si sint quot-

cunq; magni-

tudines, & aliæ

ipsis æquales

numero, quæ

binæ in eadē

ratione sumā-

tur, & ex æ-

qualitate in

eadem ratione erunt.

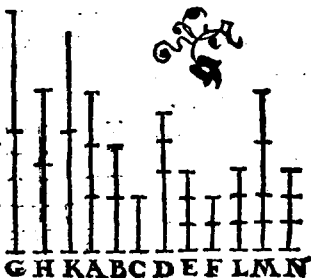

Theorema 23. Propositio 23.

Si sint tres magnitudines, aliæque ipsis æqua-

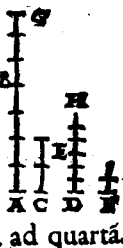
les

les numero, que
binæ in eadem
ratione suman-
tur, fuerit autē,
perturbata earū
proportio: eti-
am ex æqualita-
te in eadem ra-
tione erunt.

Theorema 24. Pro-
positio. 24.

Si prima ad secundam, eandem
habuerit rationem, quam tertia
ad quartam, habuerit autem & B
quinta ad secundam eandem ra-
tionem, quam sexta ad quartam:
etiam cōposita prima cum quin-
ta ad secundam eandem habebit
rationem, quam tertia cum sexta ad quartā.

Theorema 25. Pro-
positio. 25.

Si quatuor magnitudines
proportionales fuerint, ma-
xima & minima reliquis dua-
bus maiores erunt.

ELEMENTI V. FINIS.

EVCLIDIS⁶⁵ ELEMENTVM SEXTVM.

DEFINITIONES.

1

Similes figurę rectilineę sunt, quę & angulos singulos singulis æquales habent, atq; etiam latera, quę circum angulos æquales, proportionalia.

2

Reciproę autem figurę sunt, cū in vtraque figura antecedentes & consequentes rationum termini fuerint.

3

Secundum extremam & mediam rationem recta linea secta esse dicitur, cū vt tota ad maius segmentum, ita maius ad minus se habuerit.

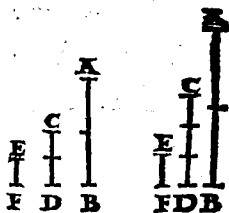
4

Altitudo cuiusque figurę, est linea perpendicularis à vertice ad basin deducta.

5 Ra-

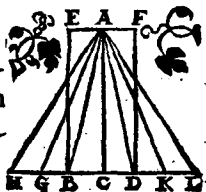
5

Ratio ex rationibus cõ-
poni dicitur, cùm ratio-
num quantitates inter se
multiplicate aliquam ef-
fecerint rationem.

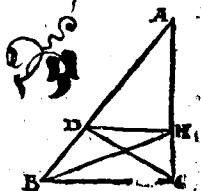
Theorema 1. Propo-
sitio 1.

Triangula & parallelo-
gramma, quorum eadem
fuerit altitudo, ita se ha-
bent inter se vt bases.

Theorema 2. Propositio 2.

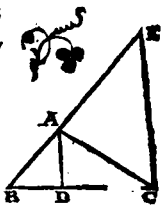
Si ad vnum trianguli latus parallela ducta
fuerit recta quædam linea: hæc proportiona-
liter secabit, ipsius trian-
guli latera. Et si trianguli
latera proportionaliter se-
cta fuerint: quæ ad sectio-
nes adiuncta fuerit recta
linea, erit ad reliquum ip-
sius trianguli latus paral-
lela.

● Theorema 3. Propositio 3.

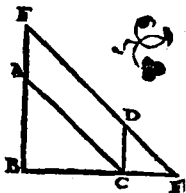
Si trianguli angulus bifariam sectus sit, se-
cans autem angulum recta linea secu erit &
basim: basis segmenta eandem habebunt ra-
tionem,

tionem, quam reliqua ipsius
trianguli latera. Et si basis se-
gmenta eandem habeant ra-
tionem quam reliqua ipsius
trianguli latera, recta linea,
quæ à vertice ad sectionem
producitur, ea bifariam secat
trianguli ipsius angulum.

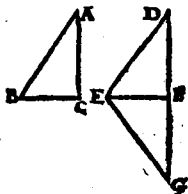
Theorema 4. Pro-
positio 4.

Aequiangulorum trian-
gulorum proportionalia
sunt latera, quæ circum æ-
quales angulos, & homo-
loga sunt latera, quæ æqualibus angulis sub-
tenduntur.

Theorema 5. Propositio 5.

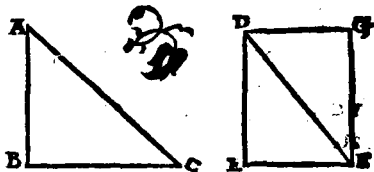
Si duo triangula latera pro-
portionalia habeant, equi-
angula erunt triangula, &
æquales habebunt eos an-
gulos, sub quibus homo-
loga latera subtenduntur.

Theorema 6. Propositio 6.

Si duo triangula vnum angulum vni angu-
lo æqualem, & circum æquales angulos latera
proportionalia habuerint, æquiangula erunt
trian-

triangu-
la, æqua-
les; ha-
bebunt
angulos,
sub qui-
bus ho-

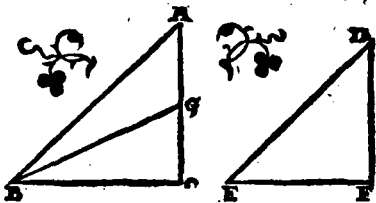

mologa latera subtenduntur.

Theorema 7. Propositio 7.

Si duo triangula vnum angulum vni angulo æqualem, circum autem alios angulos latera proportionalia habeant, reliquorum

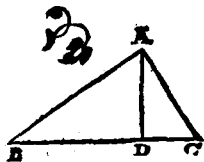
verò si-
mul v-
trunque
aut mi-
norem
aut non
minore

recto: æquiangula erunt triangula, & æquales habebunt eos angulos, circum quos proportionalia sunt latera.

Theorema 8. Propositio 8.

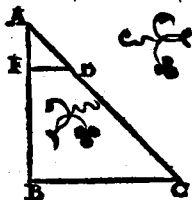
Si in triangulo rectangulo, ab angulo recto in basin perpendicularis ducta sit, quæ ad perpendicularem triangula, tum toti triangulo, tum ipsa inter se similia sunt.

Proble-

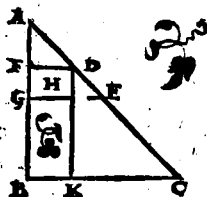
Problema 1. Pro-
positio 9.

A data recta linea impe-
ratam partem auferre.

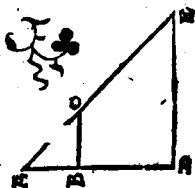
Problema 2. Pro-
positio 10.

Datam rectam lineam in
sectam similiter secare, vt
data altera recta secta fue-
rit.

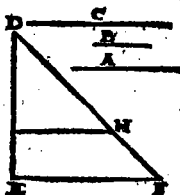
Problema 3. Propo-
sitio 11.

Duabus datis rectis line-
is, tertiam proportiona-
lem adinuenire.

Problema 4. Propo-
sitio 12.

Tribus datis rectis lineis,
quartam proportionale
adinuenire.

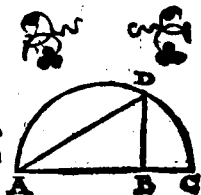

G

Proble-

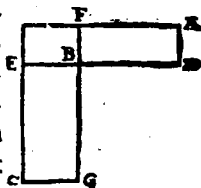
Problema 5. Pro-
positio 13.

Dusbus datis rectis lineis,
mediam proportionalem
adinuenire.

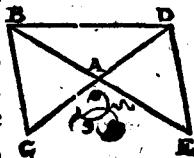
Theorema 8. Propositio 14.

Aequalium, & vnum vni æqualem habentium angulum parallelogrammorum reciproca sunt latera, quæ circum æquales angulos: & quorum parallelogrammorum vnum angulum vni angulo æqualem habentium reciproca sunt latera, quæ circum æquales angulos, illa sunt æqualia.

Theorema 10. Propositio 15.

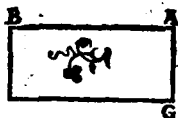
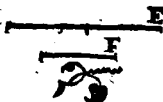
Aequalium, & vnum angulum vni æqualem habentium triangulorum reciproca sunt latera, quæ circum æquales angulos: & quorum triangulorum vnum angulum vni æqualem habentium reciproca sunt latera, quæ circum æquales angulos, illa sunt æqualia.

Theore-

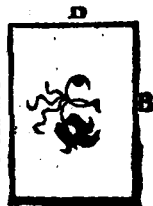
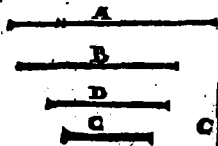
Theorema 11. Propositio 16.

Si quatuor rectæ lineæ proportionales fuerint, quod sub extremis comprehenditur rectangulum, æquale est ei, quod sub medijs comprehenditur rectangulo. Et si sub extremis comprehensum rectangulum æquale fuerit ei, quod sub medijs cōtinetur rectangulo, illæ quatuor rectæ lineæ proportionales erunt.

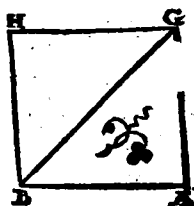
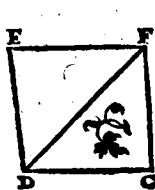

Theorema 12. Propositio 17.

Si tres rectæ lineæ sint proportionales, quod sub extremis comprehenditur rectangulum æquale est ei, quod à media describitur quadrato: & si sub extremis comprehensum rectangulum æquale sit ei quod à media describitur quadrato, illæ tres rectæ lineæ proportionales erunt. G 2 Proble.

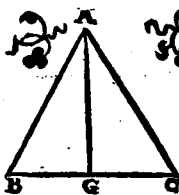

A data re-
cta linea,
dato recti-
lineo simi-
le simili-
terque po-
situm re-
ctilineum describere.

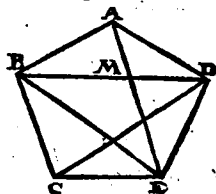
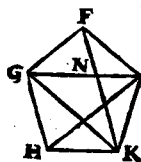
Theorema 13. Propositio 19.

Similia
triangula
inter se
sunt in du-
plicata
ratioe la-
terum ho-
mologorum.

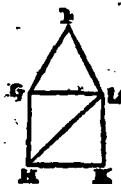
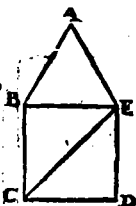

Theore. 14. Propositio 20.

Similia
polygo-
na in si-
milia tri-
angula
diuidun-
tur, & nu-
mero æ-
qualia,
& homo-
loga to-
tis. Et po-

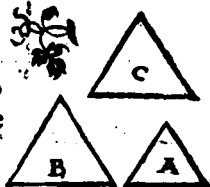

lygona du-
plicatam
habent eā
inter se ra-
tionē, quā
latus ho-
mologum
ad homologum latus.

Theorema 15. Pro-
positio 21.

Quæ eidem rectilineo
sunt similia, & inter se
sunt similia.

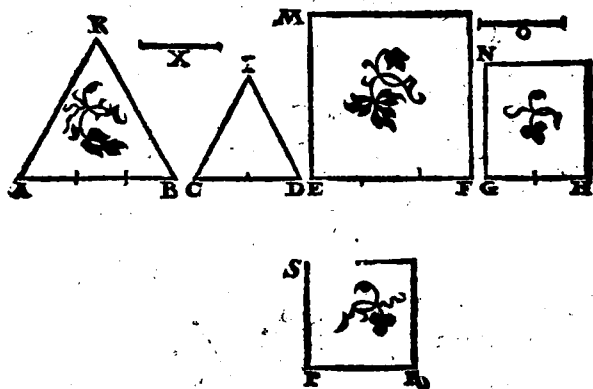

Theorema 16. Pro-
positio 22.

Si quatuor rectæ lineæ proportionales fue-
rint: & ab eis rectilinea similia similiterque
descripta proportionalia erunt: Et si à rectis
lineis similia similiterque descripta recti-
linea proportionalia fuerint, ipsæ etiam re-

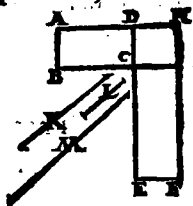
G 3 cte

74 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
 & lineæ proportionales erunt.

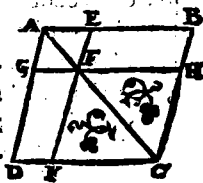
Theorema 17. Propositio 23.

Aequiangula parallelogramma inter se ratione habent eam, quæ ex lateribus componitur.

Theorema 18. Propositio 24.

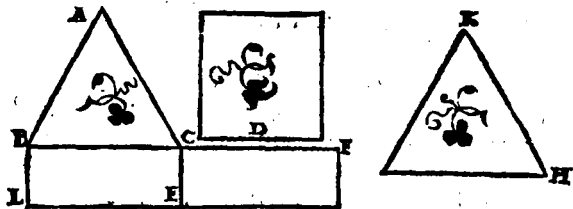
In omni parallelogrammo, quæ circa diametrum sunt parallelogramma, & toti & inter se sunt similia.

Proble-

Problema 7. Propositio 25.

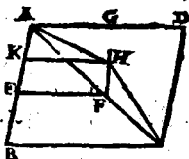
Dato rectilineo simile, & alteridato æquale idem constituere.

Theorema 19 Pro-

positio 26.

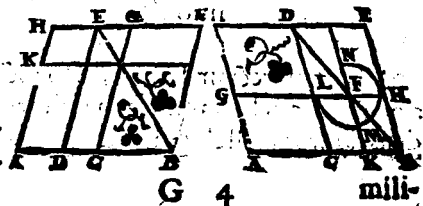
Si à parallelogrammo parallelogrammum ablatum sit, & simile toti & similiter positum communem cum eo habens angulum, hoc circum eandem cum toto diametrum consistit.

Theorema 20. Propositio 27.

Omnium parallelogrammorum secundum eandem rectam lineam applicatorum deficientiumq;

figuris parallelogrammis fi-

G

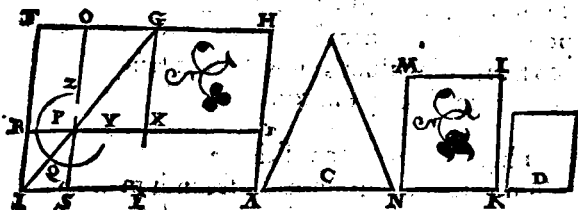
4

mili-

milibus similiterque positisei, quod à dimidia describitur, maximum, id est, quod ad dimidiam applicatur parallelogrammum simile existens defectui.

Problema 8. Propositio 28.

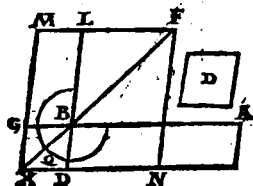
Ad datam lineam rectam, dato rectilineo æquale parallelogrammum applicare deficiens figura parallelogramma, quæ similis sit alteri rectilineo dato. Oportet autem datum rectilineum, cui æquale applicandum est, non maius esse eo quod ad dimidiam applicatur, cum similes sint defectus & eius quod à dimidia describitur, & eius cui simile deesse debet.

Problema 9. Propositio 29.

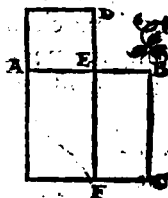
Ad datam rectam lineam, dato rectilineo æquale parallelogrammum applicare, excedens figura parallelogramma, quæ similis sit paral-

parallelogrammæ alteri dato.

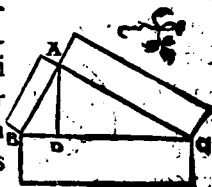
Problema 10. Propositio 30.

Propositam rectam lineam terminatam, extrema ac media ratione secare.

Theorema 21. Propositio 31.

In rectangulis triangulis, figura quævis à latere rectum angulum subtendente descripta æqualis est figuris, quæ priori illi similes & similiter positæ à lateribus rectum angulum continentibus describuntur.

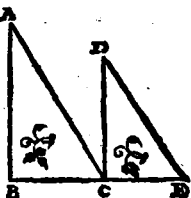

Theorema 22. Propositio 23.

Si duo triangula, quæ duo latera duobus lateribus proportionalia habeant, secundum

G S vnum

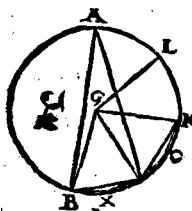
Unum angulum compo-
 sita fuerint, ita ut homo-
 loga eorum latera sint etiā
 parallela, tum reliqua il-
 lorum triangulorum la-
 tera in rectam lineam col-
 locata reperientur.

Theorema 23. Propositio 33.

Inæqualibus circulis anguli eandem habent
 rationem cum ipsis peripherijs in quibus in-
 sistunt, siue ad centra, siue ad peripherias cō-
 stituti

illis in-
 sistant
 peri-
 pherijs.
 Insuper
 verò &
 secto-
 res, qui
 pe qui
 ad cen-
 tra con-
 sistunt.

ELEMENTI VI. FINIS.

EVCLIDIS⁷⁹ ELEMENTVM

SEPTIMVM.

DEFINITIONES.

¹
Vnitas, est secundum quam entium quod.
que dicitur vnum.

²
Numerus autem, ex vnitatibus composita
multitudo.

³
Pars, est numerus numeri minori maioris,
cùm minor metitur maiorem.

⁴
Partes autem, cùm non metitur.

⁵
Multiplex verò, maior minoris, cùm maio-
rem metitur minor.

⁶
Par numerus est, qui bifariam diuiditur.

⁷
Impar verò, qui bifariam non diuiditur: vel,
qui vnitate differt à pari.

⁸
Pariter par numerus est, quem par numerus
metitur per numerum parem.

9 Pari-

9

Pariter autem impar, est quem par numerus metitur per numerum imparem.

10

Impariter verò impar numerus, est quem impar numerus metitur per numerum imparem.

11

Primus numerus, est quem vnitas sola metitur.

12

Primi inter se numeri sunt, quos sola vnitas mensura communis metitur.

13

Compositus numerus est, quem numerus quispiam metitur.

14

Compositi autem inter se numeri sunt, quos numerus aliquis mensura communis metitur.

15

Numerus numerum multiplicare dicitur, cum toties compositus fuerit is, qui multiplicatur, quot sunt in illo multiplicante vnitates, & procreatus fuerit aliquis.

16

Cum autem duo numeri mutuo sese multiplicantes quempiam faciunt, qui factus erit planus appellabitur, qui verò numeri mutuo sese multiplicari, illius latera dicentur.

17 Cum

17

Cùm verò tres numeri mutuò sese multipli-
cantes quempiam faciunt, qui procreatus e-
rit solidus appellabitur, qui autem numeri
mutuò sese multiplicarint, illius latera di-
centur.

18.

Quadratus numerus, est qui æqualiter æqua-
lis: vel, qui à duobus æqualibus numeris con-
tinetur.

19

Cubus verò, qui æqualiter æqualis æquali-
ter. vel, qui à tribus æqualibus numeris con-
tinetur,

20

Numeri proportionales, sunt, cùm primus
secundi, & tertius quarti æquè multiplex est,
vel eadem pars, vel eadem partes.

21

Similes plani & solidi numeri sunt, qui pro-
portionalia habent latera.

22

Perfectus numerus est, qui suis ipsius parti-
bus est æqualis.

Theorema 1. Propo- sitio 1.

Duobus numeris inæqualibus propo-
tis,

tis, si detrahatur semper minor de maiore, alterna quadam detractiōe, neque reliquus vnquam metiatur præcedentem quoad assumpta sit vnitas : qui principio propositi sunt numeri primi inter se erunt.

$$\begin{array}{ccccc} A & & & & \\ H & & C & & \\ : & & : & & \\ F & & G & & \\ : & & : & & \\ B & & D & & E \end{array}$$

Problema 1. Propositio 2.

Duobus numeris datis non primis inter se, maximam eorum communem mensuram reperire.

$$\begin{array}{ccc} & A & \\ A & \vdots & C \\ \vdots & E & \vdots \\ B & \vdots & F \\ & D & \end{array}$$

Problema 2:

Prop.2.

:	:	:	:	:
A	B	C	D	E
8	6	4	2	3

**Tribus numeris
datis non primis
inter se, maximă**

:	:	:	:	:	:
A	B	C	D	E	F
18	13	8	6	2	3

eorum communem mensuram reperire.

Theorema 2. Pro-
positio 4.

**Omnis numerus, cuiusq;
numeri minor maioris
aut pars est, aut partes.**

A	B	B	B	D
12	7	6	9	3

Theore

Theorema 3. Propositio 5.

Si numerus numeri pars fuerit, & alter alterius eadem pars, & simul vterque vtriusque simul eadem pars erit, quæ vnus est vnus.

C
.....
G
.....
A B D C
6 12 4 8

Theor. 4. Propo. 6.

Si numerus sit numeri partes, & alter alterius eadem partes, & simul vterque vtriusque simul eadem partes erunt, quæ sunt vnus vnus.

E
.....
H
.....
A C D F
6 9 8 12

Theorema 5. Propositio 7.

Si numerus numeri eadē sit pars quæ detractus detracti, & reliquus reliqui eadem pars erit, quæ totus est totius.

B
.....
E
.....
A
6

Theorema 6. Propositio 8.

Si numerus numeri eadem sint partes quæ detractus detracti, & reliquus reliqui eadem partes erunt, quæ sunt totus totius.

B
.....
E
.....
L
.....
A
.....
C

Theore-

G...M.K...N.H.

Theorema 7. Propositio 9.

Si numerus numeri pars sit,	C	F
& alter alterius eadem pars,	...	...
& vicissim quæ pars est vel	Q	H
partes primus tertij, eadem :	...	...
pars erit vel eadem partes A	B	E
& secundus quarti.	4	8

Theorema 8. Propositio 10.

Si numerus numeri par-		E	
tes sint, & alter alterius		...	...
eædem partes, etiam vicif-	H	...	...
sim quæ sunt partes aut	G	...	...
pars primus tertij, eadem :	...	...	...
partes erunt vel pars & A	C	D	F
secundus quarti.	4	6	10

Theorema 9. Pro-
positio 11.

Si quemadmodum se habet totus	B	D
ad totum, ita detractus ad detractum,	...	...
& reliquus ad reliquum ita habebit	E	F
ut totus ad totum.	A	C
	6	8

Theorema 10 Propositio 12.

Si sint quotcunque nume-	:	:	:	:
ri proportionales, quem-	A	B	C	D
admodum se habet vnus	9	6	3	2
antecedentium ad vnum sequentium, ita se				
habe				

habebunt omnes antecedentes ad omnes consequentes.

Theorema 11. Propositio 13.

Si quatuor numeri sint	:	:	:	:
proportionales, & vicif-	A	B	C	D
sim proportionales erunt,	12	4	9	3

Theorema 12. Propositio 14.

Si sint quotcun-	:	:	:	:	:	:
que numeri & a-	A	B	C	D	E	F
lij illis æquales	12	6	3	8	4	2

multitudine, qui bini sumantur & in eadem ratione: etiam ex æqualitate in eadem ratione erunt.

Theorema 13. Propositio 15.

Si vnitas numerum quem-						F
piam metiatur, aliter verò						L
numerus alium quendam		C				K
numerus æquè metiatur,		H				E
& vicissim vnitas tertium		G				
numerus æquè metietur,	A	B			D	
atque secundus quartum,	1	3			6	

Theorema 14. Propositio 16.

Si duo numeri mu-	:	:	:	:	:
tuò sese multipli-	E	A	B	C	D
cantes faciant ali-	1	2	4	8	8

quos, qui ex illis geniti fuerint, inter se æquales erunt.

Theo.

Theorema 15. Propositio 17.

Si numerus duos numeros multiplicans faciat aliquos, qui ex illis procreati erunt, eandem rationem habebunt, quam multiplicati.

Si numerus duos numeros multiplicans faciat aliquos, qui ex illis procreati erunt, eandem rationem habebunt, quam multiplicati.	:	:	:	:	:	:
	I	A	B	C	D	E
	1	3	4	5	12	15

Theorema 16. Propositio 18.

Si duo numeri numerum quempiam multiplicantes faciant aliquos, geniti ex illis eandem habebunt rationem, quam qui illum multiplicarunt.

Si duo numeri numerum quempiam multiplicantes faciant aliquos, geniti ex illis eandem habebunt rationem, quam qui illum multiplicarunt.	:	:	:	:	:
	A	B	C	D	E
	4	5	3	12	15

Theorema 17. Propositio 19.

Si quatuor numeri sint proportionales, qui ex primo & quarto fit, æqualis erit ei qui ex secundo & tertio: & si qui ex primo & quarto fit numerus æqualis sit ei qui ex secundo & tertio, illi quatuor numeri proportionales erunt.

Si quatuor numeri sint proportionales, qui ex primo & quarto fit, æqualis erit ei qui ex secundo & tertio: & si qui ex primo & quarto fit numerus æqualis sit ei qui ex secundo & tertio, illi quatuor numeri proportionales erunt.	:	:	:	:	:	:	:
	A	B	C	D	E	F	G
	6	4	3	2	12	12	18

Theorema 18. Propositio 20.

Si tres numeri sint proportionales, qui ab extremis continetur æqualis est ei qui à medio

LIBER VII.

47

dio efficitur. Et si qui ab extremis continetur æqualis sit ei qui à medio describitur, illi tres numeri proportionales erunt.

$\dot{A}$	$\dot{B}$	$\dot{C}$
9	6	4
$\dot{D}$		
6		

Theorema 19. Propositio 21.

Minimi numeri omnium, qui eandem cum eis rationem habent, æqualiter metiuntur numeros eandem rationem habentes, maior quidem maiorem, minor verò minorem.

$\dot{D}$	$\dot{L}$		
$\dot{G}$	$\dot{H}$		
$\dot{C}$	$\dot{E}$	$\dot{A}$	$\dot{B}$
4	3	8	6

Theorema 20. Propositio 22.

Si tres sint numeri & alij multitudine illis æquales, qui bini sumantur & in eadem ratione, sit autem perturbata eorum proportio, etiam ex æqualitate in eadem ratione erunt.

$\dot{A}$	$\dot{B}$	$\dot{C}$	$\dot{D}$	$\dot{E}$	$\dot{F}$
6	4	3	12	8	6

Theorema 21. Propositio 23.

Primi inter se numeri minimi sunt omnium eandem cum eis rationem habentiū,

$\dot{A}$	$\dot{B}$	$\dot{E}$	$\dot{C}$	$\dot{D}$
5	6	2	4	3
$\dot{H}$	2			

Theo-

88 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 22. Propositio 24.

Minimi numeri omni-
um eandem cum eis ra-
tionem habentium, pri-
mi sunt inter se.

A	B	C	D	E
8	6	4	3	2

Theorema 23. Propositio 25.

Si duo numeri sint primi inter se, qui alter-
utrum illorum metitur
numerus, is ad reliquū
primus erit.

A	B	C	D
6	7	3	4

Theorema 24. Propositio 26.

Si duo numeri ad quem
piam numerum primi
sint, ad eundem primus
is quoque futurus est,
qui ab illis productus
fuerit.

A	C	D	E	F
5	5	5	3	2

Theorema 25. Pro- positio 27.

Si duo numeri primi sint inter
se, qui ab vno eorum gignitur,
ad reliquum primus erit.

A	C	D
7	6	3

Theorema 26. Propositio 28.

Si duo numeri ad duos numeros ambo ad
vtrunque primi sint,
& qui ex eis gignen-
tur, primi inter se
sunt.

A	B	E	C	D	F
3	5	15	2	4	8

Theore.

Theorema 27. Propositio 29.

Si duo numeri primi sint inter se, & multipli-
cans vterque seipsum procreet aliquem, qui
ex ijs producti fuerint, primi inter se erunt.
Quod si numeri initio propositi multipli-
cantes eos qui producti sunt, effecerint ali-
quos, hi quoq; inter se primierunt, & circa
extremos idē hoc

A	C	E	B	D	F
3	6	27	4	16	63

Theorema 28. Propositio 30.

Si duo numeri primi sint inter se, etiam si-
mul vterq; ad vtrunq; illorum primus erit.
Et si simul vterq; ad vnum aliquem eorum
primus sit, etiam qui ini-
tio positi sunt numeri,
primi inter se erunt.

	C	
A	B	D
7	5	4

Theorema 29. Propositio 31.

Omnis primus numerus ad om-
nem numerum quem non me-
titur, primus est.

A	B	C
7	10	5

Theorema 30. Propositio 32.

Si duo numeri sese mutuo multiplicantes fa-
ciant aliquem, hunc autē ab illis productum
metiatur primus qui-
dam numerus, is alte-
rum etiam metitur eo-
rum qui initio positi erant.

A	B	C	D	E
2	6	12	3	4

H ;

Theo.

Theorema 31. Propositio 33.

Omnem compositum hunc
rum aliquis primus metietur.

A B C
27 9 3

Theorema 32. Propositio 34.

Omnis numerus aut primus est,
aut cum aliquis primus metitur.

A A
3 6 3

Problema 3. Propositio 35.

Numeris datis quocunque, reperire mini-
mos omnium qui eandem cum illis ratio-
nem habeant.

A B C D E F G H K I M
6 8 12 2 3 4 6 2 3 4 3

Problema 4. Propositio 36.

B
A C D E F
7 12 8 4 5

Duobus numeris
dati, reperire quem
illi minimū
metiantur nume-
rum.

A E C D G H
6 9 12 9 3 3

Theo-

Theorema 33. Propositio 37.

Si duo numeri numerum
quempiam metiantur, &
minimus quem illi meti-
untur eundem metietur.

A	B	E	C
2	3	6	12

Problema 5. Pro-
positio 38.

A	B	C	D	E
---	---	---	---	---

Tribus numeris da-
tis reperire quem
minimum numerū
illi metiantur.

3	4	6	12	8	
:	:	:	:	:	:
A	B	C	D	E	F
3	6	8	12	24	16

Theorema 34. Propositio 39.

Si numerum quispiam numerus metiatur,
mensus partem habe-
bit metienti cogno-
minem.

A	B	C	D
12	4	3	1

Theorema 35. Propositio 40.

Si numerus partem habuerit quamlibet, il-
lum metietur numerus
parti cognominis.

A	B	C	D
8	4	2	1

Problema 6. Propositio 41.

Numerum reperire,
qui minimus cūm
fit, datas habeat
partes.

A	B	C	G	H
2	3	4	12	10

ELEMENTI VII. FINIS.

92
EVCLIDIS
ELEMENTVM
OCTAVVM.

Theorema 1. Propositio 1.

Si sint quotcunq; numeri deinceps propor-
 tionales, quorum extremi sint inter se pri-
 mi, mini-

:	:	:	:	:	:	:	:
A	B	C	D	E	F	G	H
8	12	18	27	6	8	12	18

eandem cum eis rationem habentium.

Problema 1. Propositio 1.

Numeros reperire deinceps proportionales
 minimos, quotcunque iusserit quispiam in
 data ratione.

:	:	:	:	:	:	:	:
A	B	C	D	E	F	G	H
3	4	9	12	16	27	36	49

Theorema 2. Propositio 3.

Conuersa primæ.

Si sint quotcunque numeri deinceps propor-
 tionales minimi habentium eandem cum eis
 rationem, illorum extremi sunt inter se pri-
 mi.

:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
A	B	C	D	E	F	G	H	K	L
27	16	48	64	3	4	9	12	16	27

Proble-

Problema 2. Propositio 4.

Rationibus datis quotcunque in minimis numeris reperire numeros deinceps minimos in datis rationibus.

A	B	C	D	E	F	H	G	K	L	N	X	M	O		
3	4	2	3	4	5	6	8	12	13	4	6	10	12		

Theorema 3. Propositio 5.

Plani numeri rationem inter se habent ex lateribus compositam.

A	L	B	C	D	E	F	G	H	K
18	22	32	3	6	4	8	9	12	16

Theorema 4. Propositio 6.

Si sint
quotlibet
numeri
deinceps
proporti-

A	B	C	D	E	F	G	H
16	24	36	54	82	4	6	9

onales, primus autem secundum non metiatur, neque alius quispiam vllum metietur.

Theorema 5. Pro-

positio 7.

Si sint quotcunque nume-
ri deinceps proportionales,
primus autem extremum
metiatur, is etiam secundū
metietur.

⋮	⋮	⋮	⋮
A	B	C	D
4	6	12	24

Theorema 6. Pro-

positio 8.

Si inter duos numeros medij continua pro-
portione incidant numeri, quot inter eos
medij continua portione incidunt nu-
meri, tot & inter alios eandem cum illis ha-
bentes rationem medij continua proportio-
ne incident.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮		
A	C	D	B	G	H	K	L	M	N	F	
4	9	27	81	1	3	9	27	2	6	18	54

Theorema 7. Propositio 9.

Si duo numeri sint inter se primi, & inter eos
medij continua portione incidant nu-
meri, quot inter illos medij continua pro-
portione incidunt numeri, totidem & inter
vtrunque eorum ac vnitatem deinceps me-
dij continua portione incident.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	M	H	E	F	N	C	K	X	G	D	L	O	B
27	27	9	36	3	36	1	12	48	4	48	16	64	64

Theo-

Theorema 8. Propositio 10.

Si inter duos numeros & vnitatem continuè
 proportionales incidant numeri, quot inter
 vtrunque ipsorum & vnitatem deinceps me-
 dij continua
 proportione
 incident nu-
 meri, toti-
 dem & inter
 illos medij
 continua pro-
 portione incident.

$\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ K \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ L \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$
27	36	48	64
$\begin{smallmatrix} \vdots \\ E \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ H \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ G \end{smallmatrix}$	
9	12	16	
$\begin{smallmatrix} \vdots \\ D \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ F \end{smallmatrix}$	
	3	4	

Theorema 9. Propositio 11.

Duorum quadratorum numerorum vnus
 medius proportionalis est numerus: & qua-
 dratus ad quadra-
 tum duplicatam
 habet lateris ad la-
 tus rationem.

$\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ E \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ D \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$
9	3	12	4	16

Theorema 10. Propositio 12.

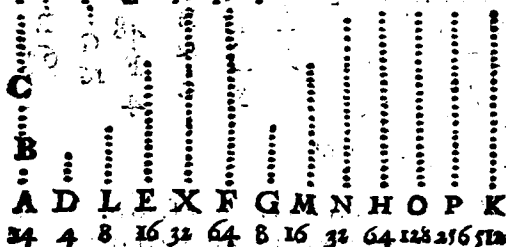
Duorum cuborum numerorum duo medij
 proportionales sunt numeri: & cubus ad cu-
 bum triplicatam habet lateris ad latus ratio-
 nem.

$\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ H \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ K \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ D \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ E \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ F \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ G \end{smallmatrix}$
27	36	48	64	3	4	9	12	16

Theo-

Theorema 11. Propositio 13.

Si sint quotlibet numeri deinceps proportionales, & multiplicans quisque seipsum faciat aliquos, qui ab illis producti fuerint, proportionales erunt: & si numeri primū inpositi, ex suo in procreatos ductu faciant aliquos, ipsi quoque proportionales erunt.

Theorema 12. Propositio 14.

Si quadratus numerus quadratum numerum metiatur, & latus unius metietur latus alterius. Et si unius quadrati latus metiatur latus alterius, & quadratus quadratum metietur.

$\dot{A}$	$\dot{E}$	$\dot{B}$	$\dot{C}$	$\dot{D}$
9	12	16	3	4

Theorema 13. Propositio 15.

Si cubus numerus cubum numerum metiatur, & latus unius metietur alterius latus. Et si latus unius cubi latus alterius metiatur,

tum

tum cubus cubum metietur.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	H	K	B	C	D	E	F	G
8	16	28	64	2	4	4	8	16

Theorema 14. Propositio 16.

Si quadratus numerus quadratum nume-
rum non metiatur, neque latus vnus metie-
tur alterius latus. Et si la-
tus vnus quadrati non
metiatur latus alterius,
neque quadratus quadra-
tum metietur.

⋮	⋮	⋮	⋮
A	B	C	D
9	16	3	4

Theorema 15. Propositio 17.

Si cubus numerus cubum numerum non me-
tiatur, neque latus vnus
latus alterius metietur.
Et si latus cubi alicuius
latus alterius non metia-
tur, neque cubus cubum
metietur.

⋮	⋮	⋮	⋮
A	B	C	D
8	27	9	11

Theorema 16. Propositio 18.

Duorum similium planorum numerorum
vnus medius
proportiona-
lis est nume-
rus: & planus

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	G	B	C	D	E	F
12	18	27	2	6	3	9

ad planum duplicatam habet literis homo-
logi

98 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
logi ad latus homologum rationem.

Theorema 17. Propositio 19.

Inter duos similes numeros solidos, duo me-
dij proportionales incidunt numeri: & soli-
dus ad similem solidum triplicatam ratio-
nem habet lateris homologiad latus homo-
logum.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	N	X	B	C	D	E	F	G	H	K	M	L
8	12	18	27	2	2	2	3	3	3	4	6	9

Theorema 18. Propo-
sitio 20.

Si inter duos numeros vnus medius propor-
tionalis incidat
numerus, similes
plani erunt illi
numeri.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	C	B	D	E	F	G
18	24	36	3	4	6	8

Theorema 19. Propo-
sitio 21.

Si inter duos numeros duo medij propor-
tionales incidant numeri, similes solidi sunt
illi numeri:

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	C	D	B	E	F	G	H	K	L	M	
27	36	44	64	9	12	16	3	3	3	4	

Theo-

Theorema 20. Propositio 22.

Si tres numeri deinceps sint
 proportionales, primus au-
 tem sit quadratus, & tertius
 quadratus erit.

⋮ A	⋮ B	⋮ D
9	15	25

Theorema 21. Propositio 23.

Si quatuor numeri de-
 inceps sint proportio-
 nales, primus autem sit
 cubus, & quartus cubus erit.

⋮ A	⋮ B	⋮ C	⋮ D
8	12	18	27

Theorema 22. Propositio 24.

Si duo numeri rationem habeant inter se,
 quam quadratus numerus ad quadratum
 numerum,

⋮ A	⋮ B	⋮ C	⋮ D
4	6	9	16
24	36		

primus au-
 tem sit qua-
 dratus, & secundus quadratus erit.

Theorema 23. Propositio 25.

Si numeri duo rationem inter se habeant,
 quam cubus numerus ad cubum numerum,
 primus autem cubus sit, & secundus cubus
 erit.

⋮ A	⋮ E	⋮ F	⋮ B	⋮ C	⋮ 	⋮ 	⋮ D
8	12	18	27	64	95	140	216

Theo-

Theorema 24 Pro-
positio 26.

Similes plani numeri rationem inter se ha-
bent, quam quadratus : : : : :
numerus ad quadratum A C B D E F
numerus. 18 24 32 9 12 16

Theorema 25 Pro-
positio 27.

Similes solidi numeri rationem habent inter
se, quam cubus numerus ad cubum nume-
rum.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	C	D	B	E	F	G	H
16	24	36	54	8	12	18	27

ELEMENTI VIII. FINIS.

EVCLID.

101

EVCLIDIS

ELEMENTVM

NONVM.

Theorema 1. Propositio 1.

Si duo similes plani numeri mutuò sese multiplicantes quendam procreent, productus quadratus erit.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	E	B	D		C
4	6	9	16	24	36

Theorema 2. Propositio 2.

Si duo numeri mutuò sese multiplicantes quadratum faciant, illi similes sunt plani.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A		B	D		C
4	6		9	18	36

Theorema 3. Propositio 3.

Si cubus numerus seipsum multiplicans procreet aliquem, pro cuius ductus cubus erit.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
D	D	A			B
3	4	8	16	32	64

Theorema 4. Propositio 4.

Si cubus numerus cubū
 numerum multipli- $\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ D \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$
 cans quendam procre- 8 27 64 216
 et, procreatus cubus erit.

Theorema 5. Propositio 5.

Si cubus numerus numerum quendam mul-
 tiplicans cubum pro- $\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ D \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$
 creet, & multiplica- 27 64 729 1728
 tus cubus erit.

Theorema 6. Propositio 6.

Si numerus seipsum
 multiplicans cubum $\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$
 procreat, & ipse cu- 27 729 1968;
 bus erit.

Theorema 7. Propositio 7.

Si compositus numerus quendam numerum
 multiplicans quem- $\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ D \end{smallmatrix}$ $\begin{smallmatrix} \vdots \\ E \end{smallmatrix}$
 piam procreat, pro- 6 8 48 2 ;
 ductus solidus erit.

Theorema 8. Propositio 8.

Si ab vnitate quotlibet numeri deinceps pro-
 portionales sint, tertius ab vnitate quadra-
 tus est, & vnum intermittentes omnes: quar-
 tus autem cubus, & duobus intermissis om-
 nes:

nes: septimus verò cubus simul & quadra-
tus, &
quinque
intermis.
sis omnes.

Vni- tas	A	B	C	D	E	F
3	9	27	81	243	729	

Theorema 9. Propositio 9.

Si ab vnitare sint
quotcunque nu-
meri deinceps
proportionales,
sit autem qua-
dratus is qui vni-
tatem sequitur,
& reliqui omnes
quadrati erunt.
Quòd si qui vni-
tatem sequitur
cubus sit, & reli-
qui omnes cubi
erunt.

531441	F	732969
59049	E	51441
6561	D	59049
729	C	6561
81	B	729
9	A	81
	Vnitas.	

quadrati

cubi

Theorema 10. Propositio 10.

Si ab vnitare numeri quotcunque propor-
tionales sint, non sit autem quadratus is qui
vnitatem
sequitur,
neq; alius
vllus qua-
dratus erit, demptis tertio ab vnitare ac om-

A	B	C	D	E	F
3	9	36	81	243	729

I

2

nibus

104 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
 nibus vnum intermittentibus. Quod si qui
 vnitatem sequitur, cubus non sit, neque alius
 vllus cubus erit, demptis quarto ab vnitatem
 ac omnibus duos intermittentibus.

Theorema 11. Propositio 11.

Si ab vnitatem numeri quotlibet deinceps
 proportionales sint, minor maiorem meti-
 tur per quempi-
 am eorum qui
 inproportiona-
 libus sunt numeris.

A	D	C	D	E
1	2	4	8	16

Theorema 12. Propositio 12.

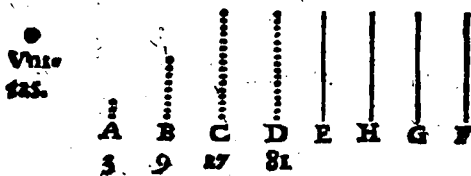
Si ab vnitatem quotlibet numeri sint propor-
 tionales, quot primorum numerorum vlti-
 mum metiuntur, totidem & eum qui vnitati
 proximus est, metientur.

Vni- tas.	A	B	C	D	E	H	G	F
	4	16	64	256	2	8	32	128

Theorema 13. Propo-
 sitio 13.

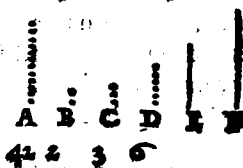
Si ab vnitatem sint quotcunque numeri deinceps
 proportionales, primus autem sit qui v-
 nitatem sequitur, maximum nullus alius me-
 tie-

tietur, his exceptis qui in proportionalibus sunt numeris.

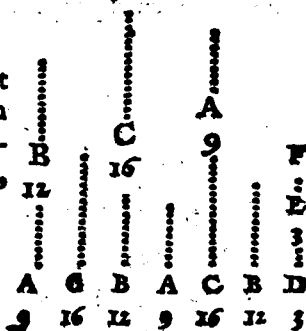
Theorema 14. Propositio 14.

Si minimum numerum primi aliquot numeri metiatur, nullus alius numerus primus illum metietur, his exceptis qui primo metiuntur.

Theorema 15. Propositio 15.

Si tres numeri deinceps proportionalis sint minimi, eadem cum ipsis habentium rationem, duo quilibet compositi ad tertium primi erunt.

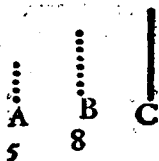

I 3

Theo-

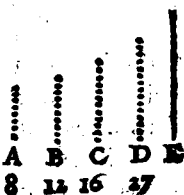
Theorema 16. Propositio 16.

Si duo numeri sint inter se primi, non se habebit quæ admodum primus ad secundum, ita secundus ad quempiam alium.

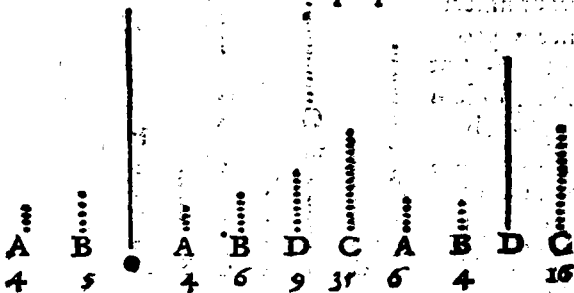
Theorema 17. Propositio 17.

Si sint quotlibet numeri deinceps proportionales, quorum extremi sint inter se primi, non erit quæ admodum primus ad secundum, ita ultimus ad quempiam alium.

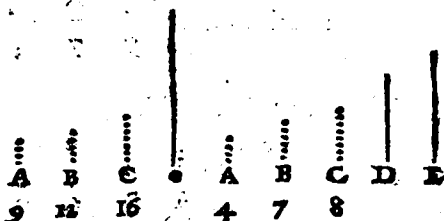
Theorema 18. Propositio 18.

Duobus numeris datis, considerare possitne tertius illis inueniri proportionalis.

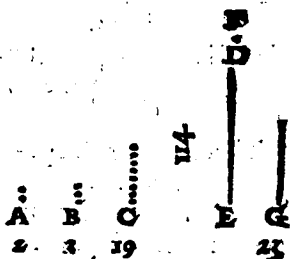
Theorema 19. Propositio 19.

Tribus numeris datis, considerare possintne quartus illis reperiri proportionalis.

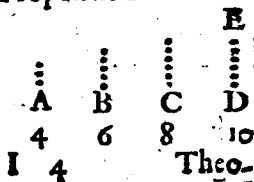
Theorema 20. Propositio 20.

Primi numeri
plures sunt qua-
cunque propo-
sita multitudine
primorum nu-
merorum.

Theorema 21. Propositio 21.

Si pares numeri quot
libet compositi sint,
totus est par.

Theo-

Theorema 22. Propositio 22.

Si impares numeri quotlibet compositi sint, fit autē par illorum multitudo, totus par erit.

A	B	C	D	E
5	9	7	3	

Theorema 23. Propositio 23.

Si impares numeri quotcunque compositi sint, fit autem impar illorū multitudo, & totus impar erit.

A	B	C	D	E
5	7	8	1	

Theorema 24. Propositio 24.

Si de pari numero par detractus sit, & reliquus par erit.

A	B	C
6		4

Theorema 25. Propositio 25.

Si de pari numero impar detractus sit, & reliquus impar erit.

A	B	C	D
8		1	4

Theorema 26. Propositio 26.

Si de impari numero impar detractus sit, & reliquus par erit.

A	B	C	D
4		6	1

Theo-

Theorema 27. Propo-

fitio 27.

Si ab impari numero par abla-
tus sit, reliquus impar erit.

$\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ D \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \\ \vdots \\ C \end{smallmatrix}$
2	4	4

Theorema 28. Propo-

fitio 28.

Si impar numerus parem
multiplicans, procreet quē-
piam, procreatus par erit.

$\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$
3	4	12

Theorema 29. Propo-

fitio 29.

Si impar numerus imparem
numerum multiplicans quē-
dam procreet, procreatus
impar erit.

$\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$
3	5	15

Theorema 30. Propo-

fitio 30.

Si impar numerus parem nu-
merum metiatur, & illius di-
midium metietur.

$\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$
3	6	18

Theorema 31. Propo-

fitio 31.

Si impar numerus ad nu-
merum quempiam primus
sit, & ad illius duplum pri-
mus erit.

$\begin{smallmatrix} \vdots \\ A \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ B \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ C \end{smallmatrix}$	$\begin{smallmatrix} \vdots \\ D \end{smallmatrix}$
3	6	12	18

Theorema 32. Pro-

positio 32.

Numerorum, qui à vñs

binario dupli sunt, tas.

vnusquisque pariter

par est tantum.

A

B

C

D

2

4

8

16

Theorema 33. Pro-

positio 33.

Si numerus dimidium impar habeat,
pariter impar est tantum.

A

20

Theorema 34. Propo-

sitio 34.

Si par numerus nec fit duplus à bina-
rio, nec dimidium impar habeat, pa-
riter par est. & pariter impar.

A

20

Theorema 35. Pro-

positio 35.

Si sint quotlibet numeri de-
inceps proportionales, detra-
hantur autem de secundo &
ultimo æquales ipsi primo,
erit quemadmodum secundi
excessus ad primum, ita vlti-
mi excessus ad omnes qui
vltimum antecedunt.

C

4

C

4

D

16

F

4

4

K

4

4

4

4

4

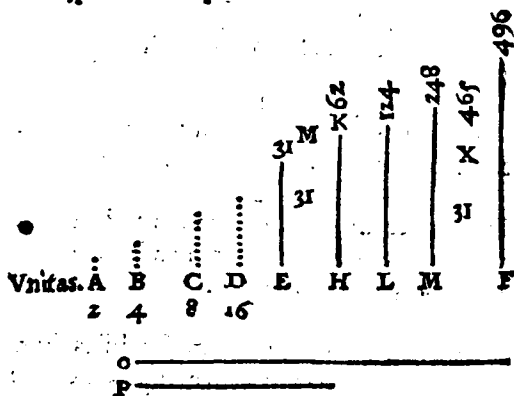
4

16

Theo.

Theorema 36. Propositio 36.

Si ab vnitare numeri quotlibet deinceps expositi sunt in duplici proportionem quoad totum compositum primus factus sit, isque totus in ultimum multiplicatus quempiam procreet, procreatus perfectus erit.

ELEMENTI. IX. FINIS.

EVCLI.

112
EVCLIDIS
ELEMENTVM.
DECIMVM.

DEFINITIONES.

¹
Commensurabiles magnitudines dicuntur illæ, quas eadem mensura metietur.

²
Incommensurabiles verò magnitudines dicuntur hæ, quarum nullam mensuram communem contingit reperiri.

³
Lineæ rectæ potentia commensurabiles sunt, quarum quadrata vna eadem superficies siue area metitur.

⁴
Incommensurabiles verò lineæ sunt, quarum quadrata, quæ metiatur area communis, reperiri nulla potest.

⁵
Hæc cum ita sint, ostendi potest quòd quacunque linea recta nobis proponatur, existunt etiam aliæ lineæ innumerabiles eisdem commensurabiles, aliæ item incommensurabiles, hæ quidem longitudine & poten-

potentia; illæ verò potentia tantum. Vocetur igitur linea recta, quantacunque proponatur, ῥητὴ, id est rationalis.

6

Lineæ quoque illi ῥητὴ commensurabiles siue longitudine & potentia, siue potentia tantum, vocentur & ipsæ ῥητὰί, id est rationales.

7

Quæ verò lineæ sunt incommensurabiles illi τῇ ῥητῇ, id est primo loco rationali, vocentur ἄλογοι, id est irrationales.

8

Et quadratum quod à lineâ proposita describitur, quam ῥητὴν vocari volumus, vocetur ῥητόν.

9

Et quæ sunt huic commensurabilia, vocentur ῥητὰ.

10

Quæ verò sunt illi quadrato ῥητῷ scilicet incommensurabilia, vocentur ἄλογα, id est surda.

11

Et lineæ quæ illa incommensurabilia describunt, vocentur ἄλογοι. Et quidem si illa incommensurabilia fuerint quadrata, ipsa eorum latera vocabuntur ἄλογοι lineæ. quod si quadrata quidem non fuerint, verum aliæ quæpiam superficies siue figure rectilineæ,
tunc

tunc verò lineæ illæ quæ describunt quadrata æqualia figuris rectilineis, vocentur *ἀλογοί*.

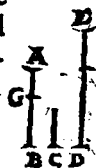
Theorema 1. Propositio 1.

Duabus magnitudinibus inæqualibus propositis, si de maiore detrahatur plus dimidio, & rursus de residuo iterum detrahatur plus dimidio, idque semper fiat: relinquetur quædam magnitudo minor altera minore ex duabus propositis.

Theorema 2. Propositio 2.

Duabus magnitudinibus propositis inæqualibus, si detrahatur semper minor de maiore, alterna quadam detractiōe, neque residuum vnquam metiatur id quod ante se metiebatur, incommensurabiles sunt illæ magnitudines.

Problema 1. Propositio 3.

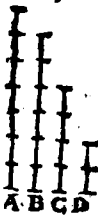
Duabus magnitudinibus commensurabilibus datis, maximam ipsarum communem mensuram reperire.

Proble-

Problema 2. Propo-
sitio 4.

Tribus magnitudinibus commen-
surabilibus datis, maximam ipsa-
rum communem mēsuram reperire.

Theorema 3. Propo-
sitio 5.

Commenfurabiles magnitudi-
nes inter se proportionem eam
habent, quam habet numerus
ad numerum.

Theorema 4. Pro-
positio 6.

Si duæ magnitudines
proportionem eam ha-
bent inter se quam nu-
merus ad numerum,
commensurabiles sunt
illæ magnitudines.

Theore-

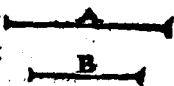
Theorema 5. Propositio 7.

Incommensurabiles magnitudines inter se proportionem non habent, quam numerus ad numerum.

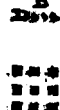
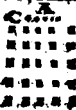
Theorema 6. Propositio 8.

Si duæ magnitudines inter se proportionem non habent quam numerus ad numerum, incommensurabiles illæ sunt magnitudines.

Theorema 7. Propositio 9.

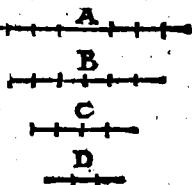
Quadrata, quæ describuntur à rectis lineis longitudine commensurabilibus, inter se proportionem habent quam numerus quadratus ad alium numerum quadratum. Et quadrata habentia proportionem inter se quam quadratus numerus ad numerum quadratum, habent quoque latera longitudine commensurabilia. Quadrata verò quæ

quæ describuntur à lineis longitudine in-
còmensurabilibus, proportionē non habent
inter se, quam quadratus numerus ad nume-
rum alium quadratum. Et quadrata non ha-
bentia proportionem inter se quam numerus
quadratus ad numerum quadratum, neque
latera habebunt longitudine commensura-
bilia.

Theorema 8. Propositio 10.

Si quatuor magnitudines fuerint proporti-
onales, prima verò secundæ fuerit commen-
surabilis, tertia quoque, quartæ commensurabilis
erit, quòd si prima secun-
dæ fuerit incommensura-
bilis, tertia quoque quar-
tæ incommensurabilis
erit.

Problema 3. Propositio 11.

Propositæ lineæ rectæ (quam *εὐθεία* vocari
diximus) reperire duas lineas rectas incom-
mensurabiles, hanc quidem
longitudine tantum, illam ve-
rò non longitudine tantum,
sed etiam potentia incommen-
surabilem.

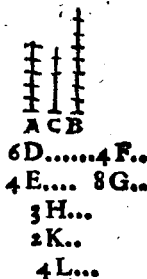

K

Theore-

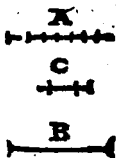
118 EVCLID, ELEMEN. GEOM.
Theorema 9. Pro-
positio 12.

Magnitudines quæ ei-
dē magnitudini sunt
commensurabiles, in-
ter se quoque sunt cō-
mensurabiles.

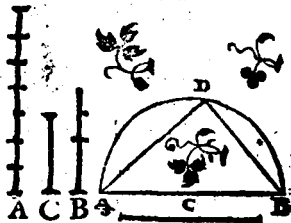
Theorema 10 Propositio 3.

Si ex duabus magnitudinibus
hæc quidem commensurabilis
sit tertiæ magnitudini, illa ve-
rò eidem incommensurabilis,
incommensurabiles sunt illæ
duæ magnitudines.

Theorema 11. Propositio 14.

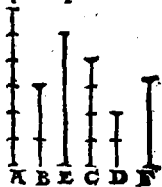
Si duarum magnitudinum commensurabi-
lium altera fuerit incommensurabilis ma-
gnitudini alteri
cuiuspiam tertiæ,
reliqua quoque
magnitudo eidē
tertiæ incōmen-
surabilis erit.

Theorema 12. Propositio 15.

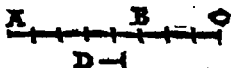
Si quatuor rectæ proportionales fuerint,
possit

possit autem prima plusquam secunda tanto quantum est quadratum lineæ sibi commensurabilis longitudine: tertia quoque poterit plusquam quarta tanto quantum est quadratum lineæ sibi commensurabilis longitudine. Quòd si prima possit plusquam secunda quadrato lineæ sibi longitudine incommensurabilis: tertia quoque poterit plusquam quarta quadrato lineæ sibi incommensurabilis longitudine.

Theorema 13. Propositio 16.

Si duæ magnitudines commensurabiles componantur, tota magnitudo composita singulis partibus commensurabilis erit. quòd si tota magnitudo composita alterutri parti commensurabilis fuerit, illæ duæ quoque partes commensurabiles erunt.

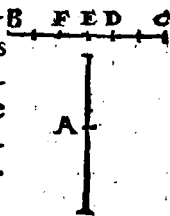
Theorema 14. Propositio 17.

Si duæ magnitudines incommensurabiles componantur, ipsa quoque tota magnitudo singulis partibus componentibus incommensurabilis erit. Quòd si tota alteri parti incommensurabilis fuerit, illæ quoque primæ magnitudines inter se incommensurabiles erunt.

Theorema 15. Propositio 18.

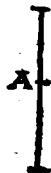
Si fuerint duæ rectæ lineæ inæquales, & quartæ parti quadrati quod describitur à minore, æquale parallelogrammum applicetur secundum maiorem, ex qua maiore tantum excurrat extra latus parallelogrammi, quantum est alterum latus ipsius parallelogrammi: si præterea parallelogrammum sui applicatione diuidat lineam illam in partes inter se commensurabiles longitudine, illa maior linea tanto plus potest quàm minor, quantum est quadratum lineæ sibi commensurabilis longitudine. Quòd si maior plus possit quàm minor, tanto quantum est quadratum lineæ sibi commensurabilis longitudine, & præterea quartæ parti quadrati lineæ minoris æquale parallelogrammum applicetur secundum maiorem, ex qua maiore tantum excurrat extra latus parallelogrammi, quantum est alterum latus ipsius parallelogrammi, parallelogrammum sui applicatione diuidit maiorem in partes inter se longitudine commensurabiles.

Theorema 16. Propositio 19.

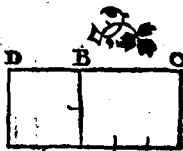
Si fuerint duæ rectæ inæquales, quartæ autem parti quadrati lineæ minoris æquale

le parallelogrammum secundum lineam maiorem applicetur, ex qua linea tantum excurrat extra latus parallelogrammi, quantum est alterum latus eiusdem parallelogrammi: si parallelogrammum præterea sui applicatione diuidat lineam in partes inter se longitudine incommensurabiles, maior illa linea tantò plus potest quàm minor, quantum est quadratum lineæ sibi maiori incommensurabilis longitudine. Quòd si maior linea tantò plus possit quàm minor, quantum est quadratum lineæ incommensurabilis sibi longitudine: & præterea quartæ parti quadrati lineæ minoris æquale parallelogrammum applicetur secundum maiorem, ex qua tantum excur-

Theorema 17. Propositio 20.

Superficies rectangula contenta ex lineis rectis rationalibus longitudine commensurabilibus se-

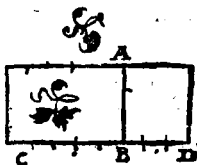

K 3 cundū

122 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
 cundum vnum aliquem modum ex antedi-
 ctis, rationalis est.

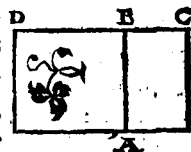
Theorema 18. Propositio 21.

Si rationale secundum li-
 neara rationalem applice-
 tur, habebit alterum la-
 tus lineam rationalem &
 commensurabilem longi-
 tudine lineæ cui rationale
 parallelogrammum ap-
 plicatur.

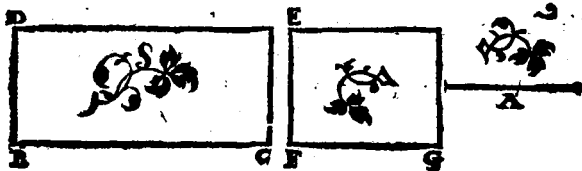
Theorema 19. Propositio 22.

Superficies rectangula contenta duabus li-
 neis rectis rationalibus
 potentia tantum commē-
 surabilibus, irrationalis
 est. Linea autem quæ il-
 lam superficiem potest,
 irrationalis & ipsa est: vo-
 cetur verò medialis.

Theorema 20. Propositio 23.

Quadrati lineæ medialis applicati secun-

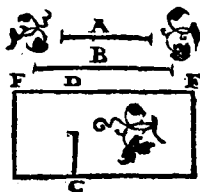

dum

dum lineam rationalem, alterum latus est linea rationalis, & incommensurabilis longitudine lineæ secundum quam applicatur.

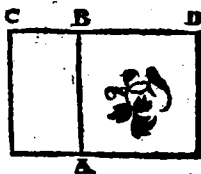
Theorema 21. Propositio 24.

Linea recta mediali commensurabilis, est ipsa quoque medialis.

Theorema 22. Propositio 25.

Parallelogrammum rectangulum contentum ex lineis medialibus longitudine commensurabilibus, mediale est.

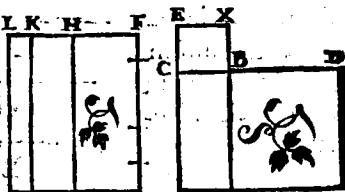

Theorema 23. Propositio 26.

Parallelogrammum rectangulum comprehensum

duabus lineis medialibus potest tantum commensurabili-

bus, vel rationale est, vel mediale.

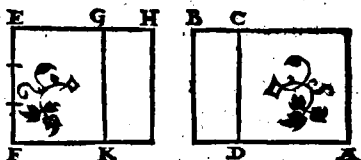

K 4

Theo.

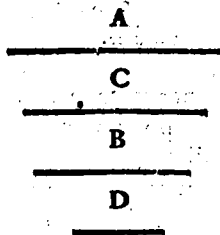
Theorema 24. Propositio 27.

Mediale
nó est ma-
ius quàm
mediale
superficie
rationali

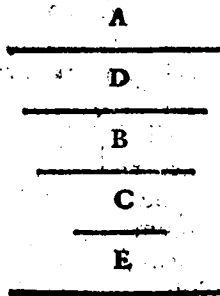
Proble. 4. Pro-
positio 28.

Mediales lineas inue-
nire potentia tantum
commensurabiles ra-
tionale comprehen-
dentes.

Problema 5. Propo-
sitio 29.

Mediales lineas inue-
nire potentia tantum
commensurabiles me-
diale comprehenden-
dentes.

Proble-

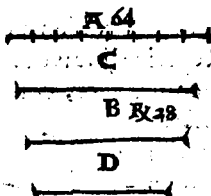
Problema 6. Propositio 30.

Reperire duas rationales
potentia tantum commē-
surabiles huiusmodi, vt
maior ex illis possit plus
quàm minor quadrato li-
neæ sibi commensurabilis
longitudine.

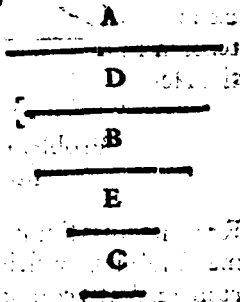

Problema 7. Propositio 31.

Reperire duas lineas mediales potentia tan-
tum commensurabiles
rationalem superficiem
continentes, tales inquā,
vt maior possit plus
quàm minor quadrato
lineæ sibi commensura-
bilis longitudine.

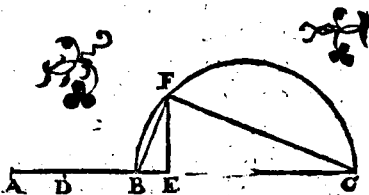
Problema 8. Propo-
sio 32.

Reperire duas lineas
mediales potentia tan-
tum commensurabiles
medialem superficiem
continentes, huius-
modi vt maior plus
possit quàm minor
quadrato lineæ sibi cō-
mensurabilis longitu-
dine.

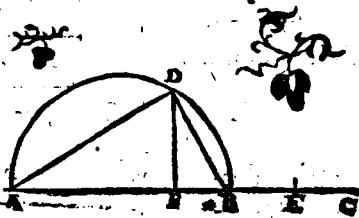
Problema 9. Propositio 33.

Reperire duas rectas potentia incommensurabiles, quarum quadrata simul addita, faciant superficiem rationalem, parallelogrammum verò ex ipsis contentum sit mediale.

Problema 10. Propositio 34.

Reperire lineas duas rectas potentia incommensurabiles, conficientes compositum ex ipsarum quadratis mediale, parallelogrammum verò ex ipsis contentum rationale.

Problema 11. Propositio 35.

Reperire duas lineas rectas potentia incommensurabiles, conficientes id quod ex ipsarum quadratis componitur mediale, simulque

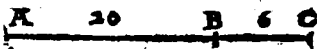
que parallelogrammum ex ipsis contentum,
 mediale, quod præterea parallelogrammum
 sit in-
 comen-
 surabile
 composito
 ex qua-
 dratis ip-
 farum

PRINCIPIUM SENARIO- rum per compositionem.

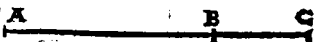
Theorema 25. Propositio 36.

Si duæ rationales potentia tantum comen-
 surabiles componantur, tota linea erit irra-
 tionalis. Vocetur autem Bi-
 nomium

Theorema 26. Propositio 37.

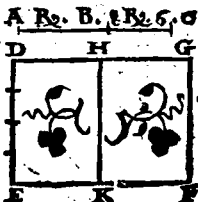
Si duæ mediales potentia tantum comen-
 surabiles rationales continentes componan-
 tur, tota linea
 est irrationalis,
 vocetur autem Bimediale prius.

Theo-

Theorema 27. Propositio 38.

Si duæ mediales potentia tantum commensurabiles mediale continentes componantur, tota linea est irrationalis. vocetur autem Bimediale secundum.

Theorema 28. Propositio 39.

Si duæ rectæ potentia incommensurabiles componantur, conficientes compositum ex quadratis ipsarum rationale, parallelogrammum verò ex ipsis contentum mediale, tota linea recta est irrationalis. Vocetur autem linea maior.

Theorema 29. Propositio 40.

Si duæ rectæ potentia incommensurabiles componantur, conficientes compositum ex ipsarum quadratis mediale, id verò quod fit ex ipsis, rationale, tota linea est irrationalis.

Voce-

tur au-

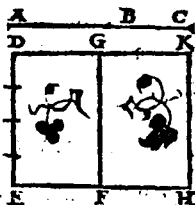

tem potens rationale & mediale.

Theorema 30. Propositio 41.

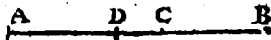
Si duæ rectæ potentia incommensurabiles componantur, conficientes compositum ex quadratis ipsarum mediale, & quod continetur

netur ex ipsis, mediale, & præterea incommensurable composito ex quadratis ipsarum, tota linea est irrationalis. Vocetur autem potens duo medialis.

Theorema 31. Propositio 42.

Binomium in vnico tantum puncto diuiditur in sua nomina, id est in lineas

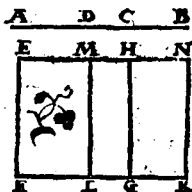
Theorema 32. Propositio 43.

Bimediale prius in vnico tantum puncto diuiditur in sua nomina.

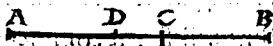
Theorema 33. Propositio 44.

Bimediale secundum in vnico tantum puncto diuiditur in sua nomina.

Theorema 34. Propositio 45.

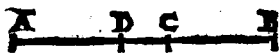
Linea maior in vnico tantum puncto diuiditur in sua nomina.

Theo.

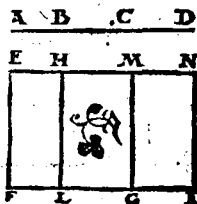
Theorema 35. Propositio 46.

Linea potens rationale & mediale in vnico tantum puncto diuiditur in sua nomina.

Theorema 36. Propositio 47.

Linea potens duo media in vnico tantum puncto diuiditur in sua nomina.

DEFINITIONES

secundæ.

Proposita linea rationali, & binomio diuiso in sua nomina, cuius binomij maius nomen, id est, maior portio possit plusquam minus nomen quadrato lineæ sibi, maiori inquam nomini, commensurabilis longitudine:

I

Si quidem maius nomen fuerit commensurable longitudine propositæ lineæ rationali, vocetur tota linea Binomium primum.

2

Si verò minus nomen, id est minor portio Binomij, fuerit commensurable longitudine

ne

ne propositæ lineæ rationali, vocetur tota lineæ Binomium secundum:

3

Si verò neutrum nomen fuerit commensurabile longitudine propositæ lineæ rationali, vocetur Binomium tertium.

Rursus si maius nomen possit plusquam minus nomen quadrato lineæ sibi incommensurabilis longitudine:

4

Si quidem maius nomen est commensurabile longitudine propositæ lineæ rationali, vocetur tota lineæ Binomium quartum:

5

Si verò minus nomen fuerit commensurabile longitudine lineæ rationali, vocetur Binomium quintum:

6

Si verò neutrum nomen fuerit longitudine commensurabile lineæ rationali, vocetur illa Binomium sextum.

Problema 12. Propositionio 48.

Repetire Binomium primum.

D				
E	16	F	12	G
H				
12 4				
A.....C....B				
16				

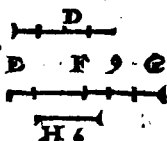
Proble-

13. EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Problema 13. Pro-
positio 49.

9 3
A.....C...B
12

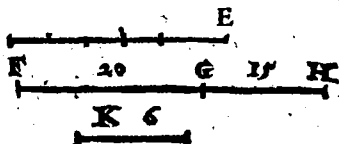
Reperire Binomium se-
cundum.

Problema 14. Pro-
positio 50.

15 5
A.....C.....
20
D

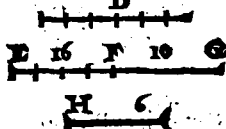
Reperi-
re Bino-
mium
tertiu.

Problema 15. Pro-
positio 51.

10 6
A.....C.....B
16
D

Reperire Binomium
quartum.

Proble-

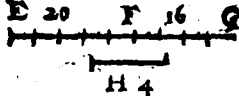
Problema 16. Pro-
positio 52.

A.....C....

20

Reperire Binomium
quintum.

Probl. 17. Pro-
positio 53.

A.....C.....B

10

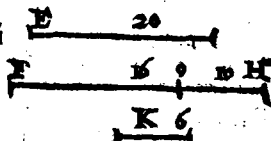
6

16

D.....

20

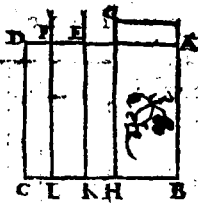
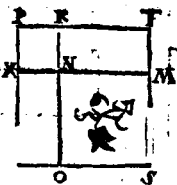
Reperire Binomium
sextum.

Theorema 37. Propositio 54.

Si superficies contenta fuerit ex rationali &
Bino.

mio pri-
mo, li-
nea quæ
illam su-
perfici-
em po-
test,

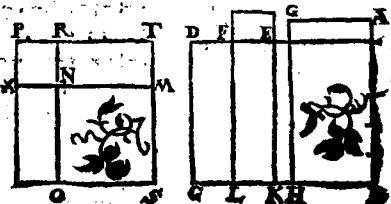
test, est irrationalis, quæ Binomium vocatur.

L

Theore-

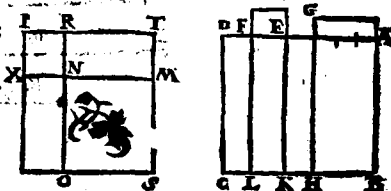
Theorema 38. Propositio 55.

Si superficies contenta fuerit ex linea rationali & Binomio secundo, linea potens illam superficiem est irrationalis, quæ Bimediale primum vocatur.

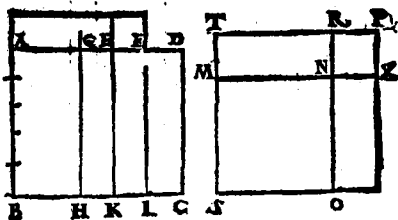
Theorema 39. Propositio 56.

Si superficies contineatur ex rationali & Binomio tertio, linea quæ illam superficiem potest, est irrationalis quæ dicitur Bimediale secundum.

Theorema 40. Propositio 57.

Si superficies contineatur ex rationali & Binomio

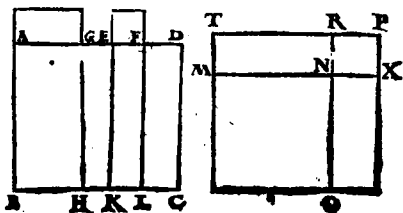

mio quarto, linea potens superficiem illam, est irrationalis, quæ dicitur maior.

Theorema 41. Pro-
positio 58.

Si superficies contineatur ex rationali & Binomio quinto, linea quæ illam superficiem

potest
est ir-
ratio-
nalis,
quæ di-
citur
potens
ratio-
nale & mediale.

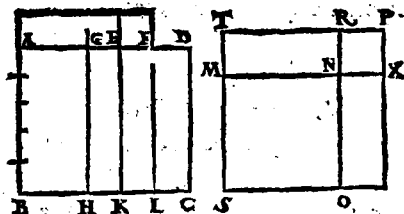

Theorema 42 Bro-
positio 59.

Si superficies contineatur ex rationali & Binomio sexto, linea quæ illam superficiem potest est irrationalis, quæ dicitur

L 2

potens

Theorema 43. Pro-
positio 60.

Quadratum Binomij se-
cundum lineam rationa-
lem applicatum, facit al-
terum latus Binomium
primum.

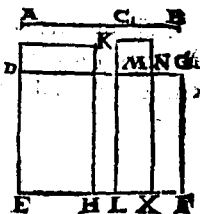
Theorema 44. Pro-
positio 61.

Quadratū Bimedialis pri-
mi secundum rationalem
lineam applicatū, facit
alterum latus Binomium
secundum.

Theorema 45. Propo-
sitio 62.

Quadratum Bimedialis
secundi secundum ratio-
nalem applicatū, facit al-
terū latus Binomiū tertium.

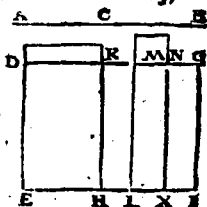

Theo-

Theorema 46. Pro-

positio 63.

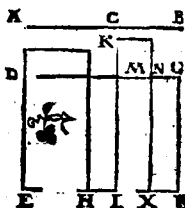
Quadratum lineæ maioris secundum lineam rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium quartum.

Theorema 47. Pro-

positio 64.

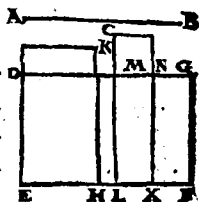
Quadratum lineæ potentis rationale & mediale secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium quintum.

Theorema 48. Pro-

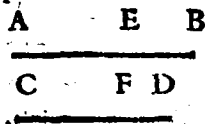
positio 65.

Quadratum lineæ potentis duo medialia secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium sextum.

Theorema 49. Propositio 66.

Linea longitudine communisurabilis Binomio est & ipsa Binomium eiusdem ordinis.

138 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 50. Propositio 67.

Linea longitudine com- A E B
mensurabilis alteri bime-
dialium, est & ipsa bimed-
iale etiam eiusdem ordinis. B F D

Theorema 51. Propo- A E B
sitio 68.

Linea commensurabilis C F D
lineæ maiori, est & ipsa
maior.

Theorema 52. Propositio 69.

Linea commensurabilis lineæ potenti ratio-
nale & mediale, est & A E B
ipsa linea potens ratio-
nale & mediale. C F D

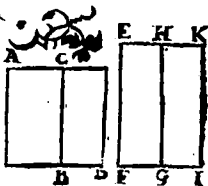
Theorema 53. Propositio 70.

Linea commensurabi-
lis lineæ potenti duo A E B
medialia, est & ipsa li-
nea potens duo medi- C F D
alia.

Theorema 54. Pro-
positio 71.

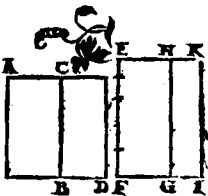
Si duæ superficies rationalis & medialis si-
mul componentur, linea quæ totam superfi-
ciem

ciem compositam potest,
est vna ex. quatuor irra-
tionalibus, vel ea quæ di-
citur Binomium, vel bi-
mediale primum, vel li-
nea maior, vel linea po-
tens rationale & mediale.

Theorema 55. Propositio 72.

Si duæ superficies media-
les incommensurabiles si-
mul componantur, fiunt
reliquæ duæ lineæ irra-
tionales, vel bimediale se-
cundum, vel linea potens
duo medialia.

SCHOLIUM.

*Binomium & cetera consequentes linea irratio-
nales, neque sunt eadem cum linea mediali, ne-
que ipse inter se.*

*Nam quadratum lineæ medialis applicatum se-
cundum lineam rationalem, facit alterum latus
lineam rationalem, & longitudine incommensu-
rabilem lineam secundum quam applicatur, hoc
est, lineæ rationali, per 23.*

*Quadratum verò Binomij secundum rationalem
applicatum, facit alterum latus Binomium pri-
mum, per 60.*

Quadratum verò Bimedialis primi secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium secundum, per 61.

Quadratum verò Bimedialis secundi secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium tertium, per 62.

Quadratum verò lineæ maioris secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium quartum, per 63.

Quadratum verò lineæ potentis rationale & mediale secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium quintum, per 64.

Quadratum verò lineæ potentis duo medialis secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium sextum, per 65.

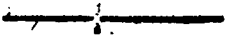
Cum igitur dicta latera, quæ latitudines vocantur, differant & à prima latitudine, quoniam est rationalis, cum inter se quoque differant, eo quia sunt Binomia diversorum ordinum: manifestum est ipsas lineas irracionales, differenter esse inter se.

SECVN.

LIBER X. 141
 SECVNDVS ORDO AL-
 terius sermonis, qui est de de-
 tractione.

Principium senatorium per detractionem.

Theorema 56. Pro-
 positio 73.

Si de linea rationali detrahatur rationalis
 potentia tantum commensurabilis ipsi to-
 ti, residua est irra- A C B
 tionalis, vocetur au-
 tem Residuum.

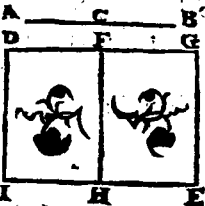
Theorema 57. Pro-
 positio 74.

Si de linea mediali detrahatur medialis po-
 tentia tantum commensurabilis toti lineæ,
 quæ verò detracta est cum tota contineat su-
 perficiem rationalem, residua est irratio-
 nalis. Vocetur au- A C B
 tem Residuum
 mediale primum.

Theorema 58. Pro-
 positio 75.

Si de linea mediali detrahatur medialis po-
 L s tentia

tentia tantum commen-
surabilis toti, quæ verò
detracta est, cum tota con-
tineat superficiem media-
lem, reliqua est irrationalis.
Vocetur autem Resi-
duum mediale secundum.

Theorema 57. Propo-
sitio 76.

Si de linea recta detrahatur recta potentia
incommensurabilis toti, compositum au-
tem ex quadratis totius lineæ & lineæ de-
tractæ sit rationale, parallelogrammum ve-
rò ex iisdem contentum sit mediale, reliqua
linea erit irrationalis. A C B
Vocetur autem linea
minor.

Theorema 58. Propo-
sitio 77.

Si de linea recta detrahatur recta poten-
tia

tiā incommensurabilis toti lineæ, compositum autem ex quadratis totius & lineæ detractæ sit mediale, parallelogrammum verò bis ex eisdem contentum sit rationale, reliqua linea est irrationalis. Vocetur autem linea faciens cum superficie rationali totam superficiem medialem.

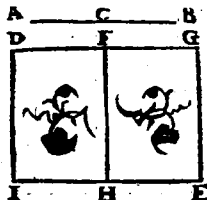
A C B

Theorema 59. Propositionio 78.

Si de linea recta detrahatur recta potentia incommensurabilis toti lineæ, compositum autem ex quadratis totius & lineæ detractæ sit mediale, parallelogrammum verò bis ex iisdem sit etiam mediale: præterea sint quadrata ipsarum incommensurabilia parallelogrammo bis ex iisdem contento, reliqua linea est irrationalis. Vocetur autem linea faciens cum superficie

ficie

ficie mediali
totam super-
ficiem medi-
lem.

Theorema 60. Propositio 79.

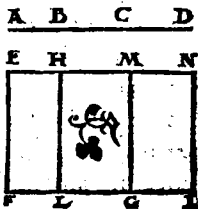
Residuo vnica tantum linea recta coniun-
gitur rationalis, po- A B C D
tentia tantum com- ————
mensurabilis toti lineæ.

Theorema 61. Propositio 80.

Residuo mediali primo vnica tantum linea
coniungitur medialis, potentia tantum com-
mensurabilis toti, A B C D
ipsa cum tota conti- ————
nens rationale.

Theorema 62. Pro-
positio 81.

Residuo mediali secun-
do vnica tantum coniun-
gitur medialis, potenti-
tantum commensurabilia
toti ipsa cum tota conti-
nens mediale.

Theorema 63. Propositio 82.

Lineæ minori vnica tantum recta coniungi-
tur

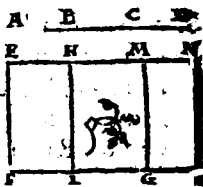
tur potentia incommensurabilis toti, faciens cum tota compositum ex quadratis ipsarum rationale, id $A \setminus B \ C \ D$
 verò parallelogram.
 mum, quod bis ex ipsis fit, mediale.

Theorema 64. Propositio 83.

Lineæ facienti cum superficie rationali totam superficiem medialem, vnica tantum coniungitur linea recta potentia incommensurabilis toti, faciens autem cum tota compositum ex quadratis ipsarum, mediale, id verò quod fit $A \ B \ C \ D$
 bis ex ipsis, rationale.

Theorema 65. Propositio 84.

Lineæ cum mediali superficie facienti totam superficiem medialem, vnica tantum coniungitur linea potentia toti incommensurabilis, faciens cum tota compositum ex quadratis ipsarum mediale, id verò quod fit $A \ B \ C \ D$
 bis ex ipsis etiam mediale, & præterea faciens compositum ex quadratis ipsarum incommensurabile ei quod fit bis ex ipsis.

DEFINITION

146 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
DEFINITIONES
TERTIÆ.

Proposita linea rationali & residuo.

1
Si quidem tota, nempe composita ex ipso residuo & linea illi coniuncta, plus potest quam coniuncta, quadrato lineæ sibi commensurabilis longitudine, fueritque tota longitudine commensurabilis lineæ propositæ rationali, residuum ipsum vocetur Residuum primum.

2
Si verò coniuncta fuerit longitudine commensurabilis rationali, ipsa autem tota plus possit quam coniuncta, quadrato lineæ sibi longitudine commensurabilis, residuum vocetur Residuum secundum.

3
Si verò neutra linearum fuerit longitudine commensurabilis rationali, possit autem ipsa tota plusquam coniuncta, quadrato lineæ sibi longitudine commensurabilis, vocetur Residuum tertium.

Rursus si tota possit plus quam coniuncta, quadrato lineæ sibi longitudine incommensurabilis.

4
Et quidem si tota fuerit longitudine commensu-

mensurabilis ipsi rationali, vocetur Residuum quartum.

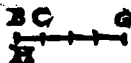
Si verò coniuncta fuerit longitudine commensurabilis rationali, & tota plus possit quàm coniuncta, quadrato lineæ sibi longitudine incommensurabilis, vocetur Residuum quintum.

6

Si verò neutra linearum fuerit commensurabilis longitudine ipsi rationali, fueritque tota potentior quàm coniuncta, quadrato lineæ sibi longitudine incommensurabilis, vocetur Residuum sextum.

Problema 18. Propositio 85.

Reperire primum Residuum.

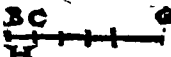
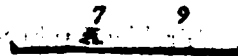

16

D.....F.....E

Problema 19. Propositio 86.

Reperire secundum Residuum.

D.....F.....E

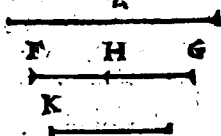
27

9
Proble

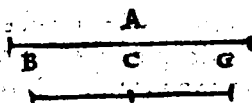
Problema 20. Pro-
positio 87.

E.....
21
B.....D.....C
9 7

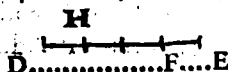
Reperire tertium Re-
siduum.

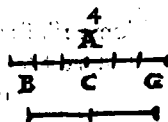
Problema 21. Pro-
positio 88.

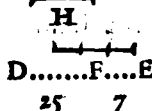
Reperire quar-
tum Residuum.

Problema 22. Pro-
positio 89.

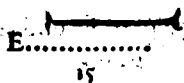
Reperire quintum Re-
siduum.

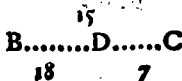
Problema 23. Pro-
positio 90.

Reperire sextum Resi-
dum.

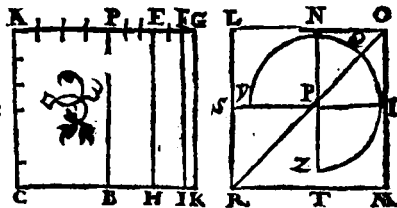

Theore-

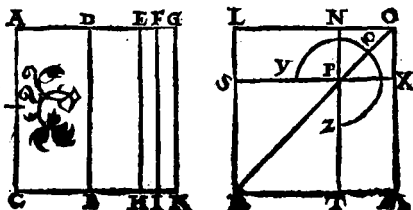
Theorema 66. Propositio 91.

Si superficies contineatur ex linea rationali
& resi-
duo primo, li-
nea quæ
illam su-
perficiẽ
potest,
est residuum.

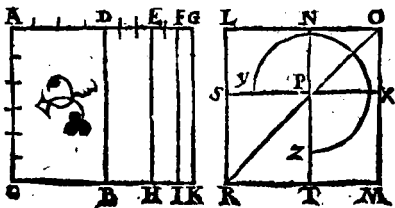
Theorema 67. Propositio 92.

Si superficies contineatur ex linea rationali
& resi-
duo se-
cundo, li-
nea
quæ il-
lam su-
perficiẽ
em potest, est residuum mediale primum.

Theorema 68. Propositio 93.

Si super-
ficies cõ-
tineatur
ex linea
rationali
& resi-
duo ter-

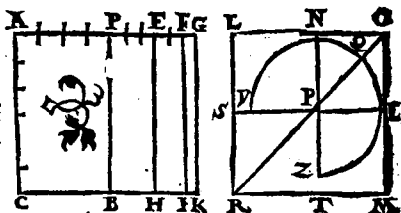
M

tio

tio, linea quæ illam superficiem potest est residuum mediale secundum.

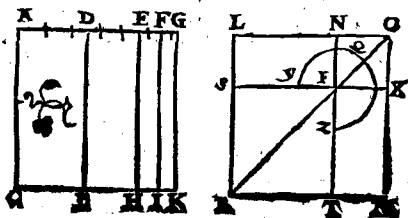
Theorema 69. Propositio 94.

Si superficies contineatur ex linea rationali & residuo quarto, linea quæ illam superficiem potest, est linea minor.

Theorema 70. Propositio 95.

Si superficies contineatur ex linea rationali & residuo quinto, linea quæ illam superficiem potest est ea quæ dicitur cum rationali superficie faciens totam medialem.

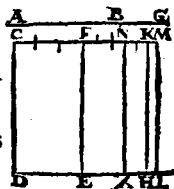
Theorema 71. Propositio 96.

Si superficies contineatur ex linea rationali &

& residuo sexto, linea quæ illam superficiem potest, **A** **D EFG** **L N O**
 est ea quæ dicitur facies cum media **C B H I K** **R S Y P Q X**
 li superficie totam medialem. **R T M**

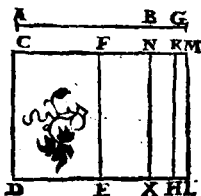
Theorema 72. Propositio 97.

Quadratum residui secundum lineam rationalem applicatum, facit alterum latus residuum primum.

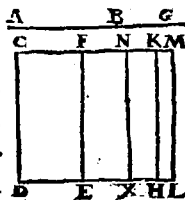
Theorema 73. Propositio 98.

Quadratum residui medialis primi secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum secundum.

Theorema 74. Propositio 99.

Quadratum residui medialis secundi secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum tertium

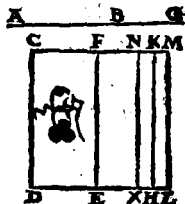

M. 2

Theo.

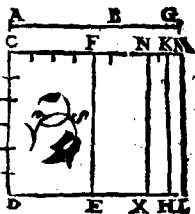
Theorema 75. Propositio 100.

Quadratum lineæ minoris secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum quartum.

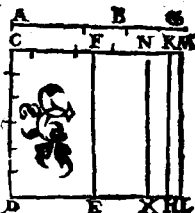
Theorema 76. Propositio 101.

Quadratum lineæ cum rationali superficie facientis totam medialem, secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum quintum.

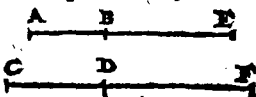
Theorema 77. Propositio 102.

Quadratum lineæ cum mediali superficie facientis totam medialem, secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum sextum.

Theorema 78. Propositio 103.

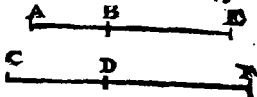
Linea residuo communis mensurabilis longitudine, est & ipsa residuum, & eiusdem ordinis.

Theorema 79. Propositio 104.

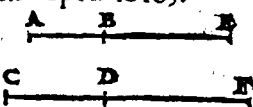
Linea communis mensurabilis residuo mediali, est &

& ipsa residuum me-
diale, & eiusdem or-
dinis.

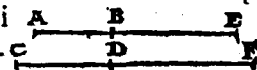
Theorema 80. Propositio 105.

Linea commensura-
bilis lineæ minori,
est & ipsa linea mi-
nor.

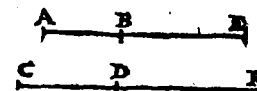
Theorema 81. Propositio 106.

Linea commensurabilis lineæ cum rationali
superficie facienti totam medialem, est & ip-
sa linea cum rationali
superficie faciens to-
tam medialem.

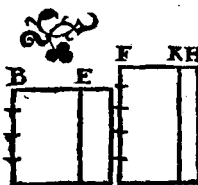
Theorema 82. Propositio 107.

Linea commensurabilis lineæ cum mediāli
superficie facienti
totam medialem,
est & ipsa cum me-
diali superficie faciens totam medialem.

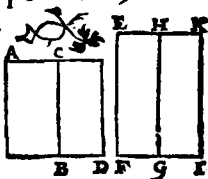
Theorema 83. Propositio 108.

Si de superficie rationali
detrahatur superficies me-
dialis, linea quæ reliquam
superficiem potest, est al-
terutra ex duabus irratio-
nalibus, aut residuum, aut
linea minor.

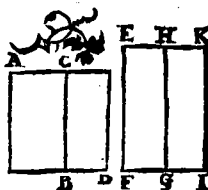
Theorema 84. Propositio 109.

Si de superficie mediali
detratur superficies ra-
tionalis, aliæ duæ irratio-
nales fiunt, aut residuum
mediale primum, aut cū
rationali superficiem fa-
ciens totam medialem.

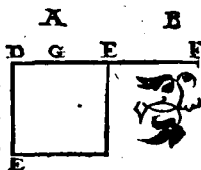

Theorema 85. Propositio 110.

Si de superficie mediali detratur superfi-
cies medialis quæ sit in-
commensurabilis toti, re-
liquæ duæ fiunt irratio-
nales, aut residuum me-
diale secundum, aut cū
mediali superficie faciēs
totam medialem.

Theorema 86. Pro-
positio 111.

Linea quæ Residuum di-
citur, non est eadem cum
ea quæ dicitur Binomiū.

SCHO.

Linea qua Residuum dicitur, & cetera quinque eam consequentes irrationales, neque linea mediāli neque sibi ipsa inter se sunt eadem.

Nam quadratum lineae mediālis secundum rationalem applicatum, facit alterum latus, rationalem lineam longitudine incommensurabilem ei, secundum quam applicatur, per 23

Quadratum verò residui secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum primum, per 97.

Quadratum verò residui mediālis primi secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum secundum, per 98.

Quadratum verò residui mediālis secundi, facit alterum latus residuum tertium, per 99.

Quadratum verò lineae minoris, facit alterum latus residuum quartum, per 100.

Quadratum verò lineae cum rationali superficie facientis totam mediālem, facit alterum latus residuum quintum, per 101.

Quadratum verò lineae cum mediāli superficie facientis totam mediālem, secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum sextum, per 102.

Cum igitur dicta latera, quae sunt latitudines cuiusque parallelogrammi unicuique quadrato equalis & secundum rationalem applicati, differant & à primo latere, & ipsa inter se (nam à primo differunt, quoniam sunt resi-

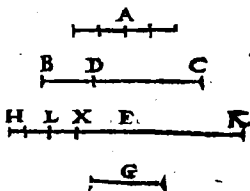
dua non eiusdem ordinis) constat ipsas quoque lineas irracionales inter se differentes esse. Et quoniam demonstratum est, Residuum non esse idem quod Binomium, quadrata autem residui & quinque linearum irrationalium illud consequentium, secundum rationalem applicata, faciunt altera latera ex residuis eiusdem ordinis cuius sunt & residua, quorum quadrata applicantur rationali. similiter & quadrata Binomij & quinque linearum irrationalium illud consequentium, secundum rationalem applicata, faciunt altera latera ex Binomij eiusdem ordinis, cuius sunt & Binomia, quorum quadrata applicantur rationali. Ergo lineae irracionales quae consequuntur Binomium, & quae consequuntur residuum, sunt, inter se differentes. Quare dictae lineae omnes irracionales sunt numero 13.

1 Medialis.	primum.
2 Binomium.	10 Residuum mediale secundum.
3 Bimediale primum.	cundum.
4 Bimediale secundum.	11 Minor.
5 Maior.	12 Faciens cum rationali
6 Potens rationale & mediale.	superficie totam medialem.
7 Potens duo medialis.	13 Faciens cum mediali
8 Residuum.	superficie totam medialem.
9 Residuum mediale	

Theore.

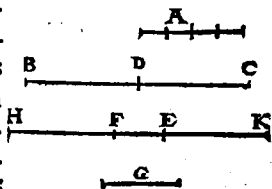
Theorema 87. Propositio 112.

Quadratum lineæ rationalis secundum Binomium applicatū, facit alterum latus residuum, cuius nomina sunt commensurabilia Binomij nominibus, & in eadem proportione: præterea id quod fit Residuum, eundem ordinem retinet quem Binomium.

Theorema 88. Propositio 113.

Quadratum lineæ rationalis secundum residuum applicatum, facit alterum latus Binomium, cuius nomina sunt commensurabilia nominibus residui & in eadem proportione: præterea id quod fit Binomium, est eiusdē ordinis, cuius & Residuum.

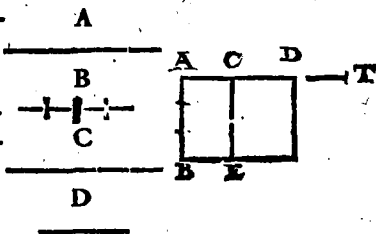
Theorema 89. Propositio 114.

Si parallelogrammum contineatur ex residuo
M ; duo

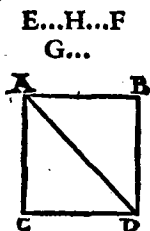
duo & Binomio, cuius nomina sunt commensurabiles nominibus residui & in eadem proportionem, linea quæ illam superficiem potest, est rationalis.

Theorema 90. Propositio 115.
Ex linea mediali nascuntur lineæ irrationales innumerabiles, quarum nulla vlli ante dictarum eadem sit.

Propositio 116.
Propositum nobis est demonstrare in figuris quadratis diametrum esse longitudinem incommensurabilem ipsi lateri.

ELEMENTI X. FINIS.

159

EVCLIDIS

ELEMENTVM

VNDECIMVM, ET

SOLIDORVM

primum.

DEFINITIONES.

1

Solidum, est quod longitudinem, latitudinem, & crassitudinem habet.

2

Solidi autem extremum est superficies.

3

Linea recta est ad planum recta, cum ad rectas omnes lineas, à quibus illa tangitur, quæque in propositio sunt plano, rectos angulos efficit.

4

Planum ad planum rectum est, cum rectæ lineæ, quæ communi planorum sectioni ad rectos angulos in vno planorum ducuntur, alteri plano ad rectos sunt angulos.

5

Rectæ lineæ ad planum inclinatio, acutus est angulus ipsa insistente linea & adiuncta altera comprehensus, cum à sublimi rectæ illius lineæ termino deducta fuerit perpendicularis,

laris, atque à puncto quod perpendicularis in ipso plano fecerit, ad propositæ illius lineæ extremum, quod in eodem est plano, altera recta linea fuerit adiuncta.

6

Plani ad planum inclinatio, acutus est angulus rectis lineis contentus, quæ in utroque planorum ad idem communis sectionis punctum ductæ, rectos ipsi sectioni angulos efficiunt.

7

Planum similiter inclinatum esse ad planum, atque alterum ad alterum dicitur, cum dicti inclinationum anguli inter se sunt æquales.

8

Parallela plana, sunt quæ eodem non incidunt, nec concurrunt.

9

Similes figuræ solidæ, sunt quæ similibus planis, multitudine æqualibus continentur.

10

Æquales & similes figuræ solidæ sunt, quæ similibus planis, multitudine & magnitudine æqualibus continentur.

XI

Solidus angulus, est pluriusquam duarum linearum, quæ se mutuò contingant, nec in eadem sint superficie, ad omnes lineas inclinatio.

Aliter.

Aliter.

Solidus angulus, est qui pluribus quàm duobus planis angulis in eodem non consistentibus plano, sed ad vnum punctum collectis, continetur.

12

Pyramis, est figura solida quæ planis continetur, ab vno plano ad vnum punctum collecta.

13

Prisma, figura est solida quæ planis continetur, quorum aduersa duo sunt & æqualia & similia & parallela, alia verò parallelogramma.

14

Sphæra est figura, quæ conuerso circumquiescentem diametrum semicirculo continetur, cùm in eundem rursus locum restitutus fuerit, vnde moueri cœperat.

15

Axis autem sphæræ, est quiescens illa linea circum quam semicirculus conuertitur.

16

Centrum verò Sphæræ est idem, quod & semicirculi.

17

Diameter autem Sphæræ, est recta quædam linea per centrum ducta, & vtrinque à sphæræ superficie terminata.

Conus

18

Conus est figura, quæ conuerso circumquiescens alterum latus eorum quæ rectum angulum continent, orthogonio triangulo continetur, cum in eundem rursus locum illud triangulum restitutum fuerit, vnde moueri cœperat. Atque si quiescens recta linea æqualis sit alteri, quæ circum rectum angulum conuertitur, rectangulus erit Conus: si minor, amblygonius: si verò maior oxygonius.

19

Axis autem Coni, est quiescens illa linea, circum quam triangulum vertitur.

20

Basis verò Coni, circulus est, qui à circumducta linea recta describitur.

21

Cylindrus figura est, quæ conuerso circumquiescens alterum latus eorum quæ rectum angulum continent, parallelogrammo orthogonio comprehenditur, cum in eundem rursus locum restitutum fuerit illud parallelogrammum, vnde moueri cœperat.

22

Axis autem Cylindri, est quiescens illa recta linea, circum quam parallelogrammum vertitur.

23

Bases verò cylindri, sunt circuli à duobus
aduer-

aduersis lateribus quæ circumaguntur, descripti.

24

Similes cōni & cylindri, sunt quorum & axes & basium diametri proportionales sunt.

25

Cubus est figura solida, quæ sex quadratis æqualibus continetur.

26

Tetraëdum est figura, quæ triangulis quatuor æqualibus & æquilateris continetur.

27

Octaëdum figura est solida, quæ octo triangulis æqualibus & æquilateris continetur.

28

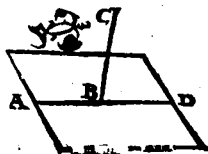
Dodecaëdum figura est solida, quæ duodecim pentagonis æqualibus, æquilateris, & æquiangulis continetur.

29

Eicosaëdum figura est solida, quæ triangulis viginti æqualibus & æquilateris continetur.

Theorema I. Propositio I.

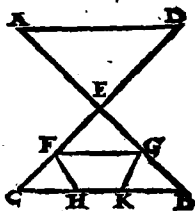
Quædam rectæ lineæ pars in subiecto quidem non est plano, quædam verò in sublimi.

Theore-

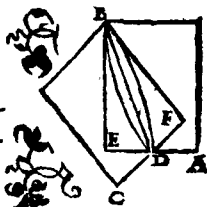
Theorema 2. Pro-
positio 2.

Si duæ rectæ lineæ se mu-
tuò secēt, in vno sunt pla-
no: atque triangulū om-
ne in vno est plano.

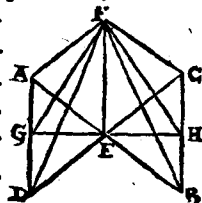
Theorema 3. Pro-
positio 3.

Si duo plana se mutuò se-
cēt, communis eorum se-
ctio est recta linea.

Theorema 4. Propositio 4.

Si recta linea rectis dua-
bus lineis se mutuò secan-
tibus, in communi sectio-
ne ad rectos angulos in-
sistat illa ducto etiam per
ipsas plano ad angulos re-
ctos erit.

Theorema 5. Pro-
positio 5.

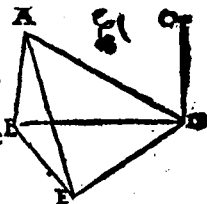
Si recta linea rectis tribus li-
neis se mutuò tangentibus,
in communi sectione ad re-
ctos angulos insistat, illæ tres
rectæ in vno sunt plano.

Theore

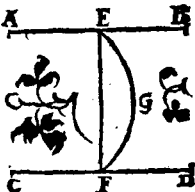
Theorema 6. Propositio 6.

Si duæ rectæ lineæ eidem
plano ad rectos sint angu-
los, parallelæ erunt illæ
rectæ lineæ.

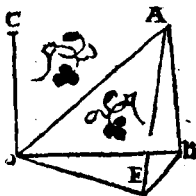
Theorema 7. Propositio 7.

Si duæ sint parallelæ rectæ lineæ, in quarum
vtraque sumpta sint quælibet puncta, illa linea quæ
ad hæc puncta adiungi-
tur, in eodem est cum pa-
rallelis plano.

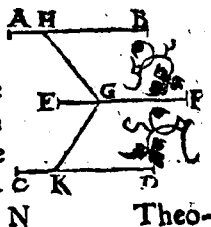
Theorema 8. Propositio 8.

Si duæ sint parallelæ rectæ lineæ, quarum altera ad rectos cûidam plano sit engulos, & reliqua eidem plano ad rectos angulos erit.

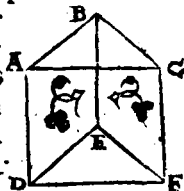
Theorema 9. Propositio 9.

Quæ eidem rectæ lineæ sunt parallelæ, sed non in eodem cum illa plano, hæc quoque sunt inter se parallelæ.

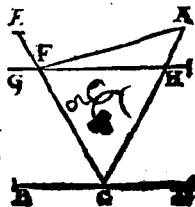
Theorema 10. Propositio 10.

Si duæ rectæ lineæ se mutuò tangentes ad duas rectas se mutuò tangentes sint parallelæ, non autem in eodem plano, illæ angulos æquales comprehendunt.

Problema I. Propositio II.

A dato sublimi puncto,
in subiectum planum per-
pendicularẽ rectam li-
neam ducere.

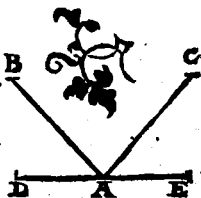
Problema 2. Propositio 12.

Dato plano, à puncto quod in il-
lo datum est, ad rectos angulos
rectam lineam excitare.

Theorema 17. Propositio 13.

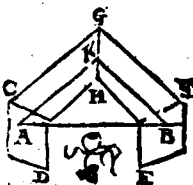
Dato plano, à puncto quod
in illo datum est, duæ re-
ctæ lineæ ad rectos angu-
los non excitabuntur ad
easdem partes.

Theor

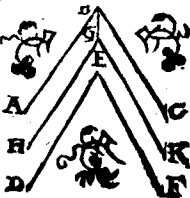
Theorema 12. Propositio 14.

Ad quæ plana, eadem recta lineæ recta est, illa sunt parallela.

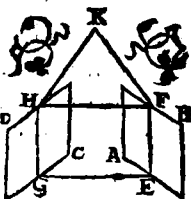
Theorema 13. Propositio 15.

Si duæ rectæ lineæ se mutuò tangentes ad duas rectas se mutuò tangentes sint parallelæ, non in eodem consistentes plano, parallela sunt quæ per illas ducuntur plana.

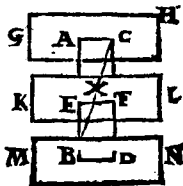
Theorema 14. Propositio 16.

Si duo plana parallela plano quopiam secentur, communes illorum sectiones sunt parallelæ.

Theorema 15. Propositio 17.

Si duæ rectæ lineæ parallelis planis secetur, in eadem rationes secabuntur.

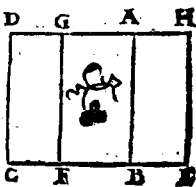
N

Theo.

Theorema 16. Propo-

sizio 18.

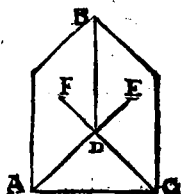
Si recta linea plano cui-
piam ad rectos sit angu-
los, illa etiam omnia quæ
per ipsam plana, ad rectos
eidem plano angulos e-
runt.

Theorema 17. Propo-

sizio 19.

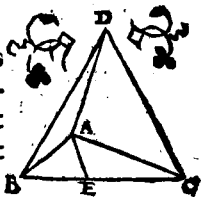
Si duo plana se inmutuò se-
cantia plano quidam ad re-
ctos sint angulos, commu-
nis etiam illorum sectio
ad rectos eidem plano an-
gulos erit.

Theorema 18 Pro-

positio 20.

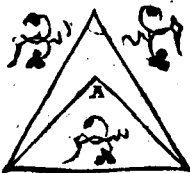
Si angulus solidus planis
tribus angulis contineat-
ur, ex his duo quilibet
vtut assumpti tertio sunt
maiores.

Theorema 19. Pro-

positio 21.

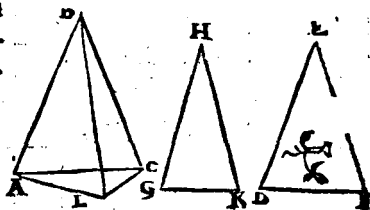
Solidus omnis angulus mi-
noribus continetur, quàm
rectis quatuor angulis pla-
nis.

Theo.

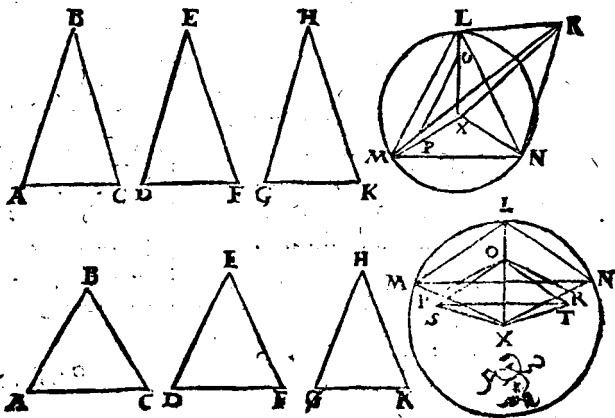
Theorema 20. Propositio 22.

Si plani tres anguli æqualibus rectis contineantur lineis, quorum duo vt libet assumpti, tertio sint maiores, triangulum constitui potest ex lineis æquales, illas rectas coniungentibus.

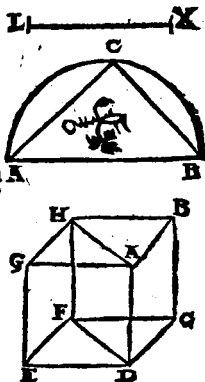
Problema 3. Propositio 23.

Ex planis tribus angulis, quorum duo vt libet assumpti tertio sint maiores, solidum angulum constituere. Decet autem illos tres angulos rectis quatuor esse minores.

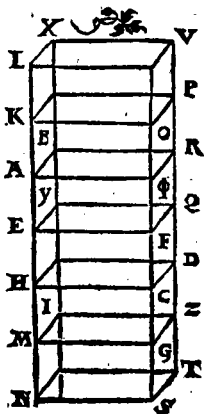
Theorema 21. Pro-
positio 24.

Si solidum parallelis pla-
nis contineatur, aduersa
illius plana & æqualia
sunt & parallelogram-
ma.

Theorema 22. Pro-
positio 25.

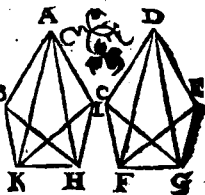
Si solidum parallelis pla-
nis contentum plano se-
cetur aduersis planis pa-
rallelo, erit quemadmo-
dum basis ad basim, ita
solidum ad solidum.

Proble-

Problema 4. Pro-
positio 26.

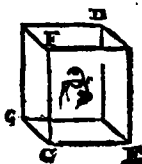
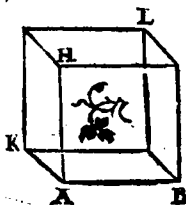
Ad datam rectam lineam
eiusque punctum, angu-
lum solidum constituere
solido angulo dato æqua-
lem.

Problema 5. Propositio 27.

A data recta, dato solido parallelis planis
comprehenso simile & similiter positum so-
lidum

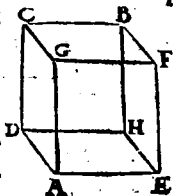
paralle-
lis pla-
nis con-
tentum
descri-
bere.

Theorem 23. Propositio 28.

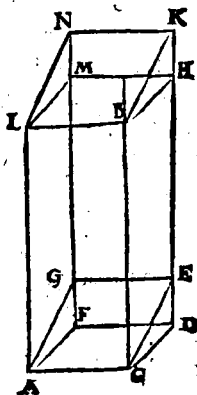
Si solidum parallelis planis comprehensum,
ducto per aduersorum planorum diagonios

plano se-
ctum sit,
illud so-
lidū ab
hoc pla-
no bifa-
riam se-
cabitur.

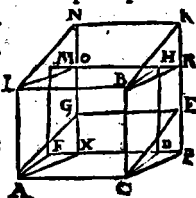

Theorema 34. Pro-
positio 29.

Solida parallelis planis
comprehensa, quæ super
eandem basim, & in ea-
dē sunt altitudine, quo-
rum insistentes lineæ in
ijsdem collocantur re-
ctis lineis, illa sunt inter
se æqualia.

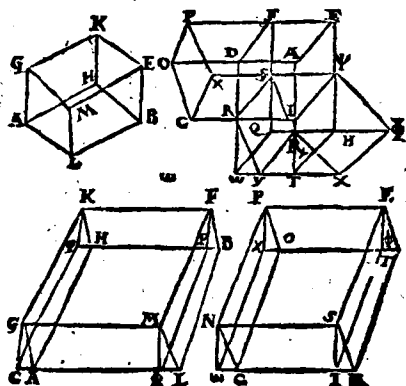
Theorema 25. Pro-
positio 30.

Solida parallelis planis circumscrip-
ta, quæ su-
per eandem basim & in ea-
dem sunt altitudine, quo-
rum insistentes lineæ non
in ijsdem reperiuntur re-
ctis lineis, illa sunt inter se
æqualia.

Theorema 26. Pro-
positio 31.

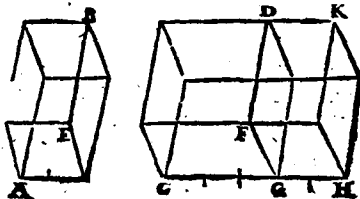
Solida parallelis planis circumscrip-
ta, quæ
in

in eadē
sunt al-
titudi-
ne, æ-
qualia
sunt in-
ter se.

Theorema 27. Pro-
positio 32.

Solida parallelis planis circumscrip-
ta quæ ei-
usdem
sunt alti-
tudinis,
eam ha-
bent inter-
ferationē,
quam ba-
ses.

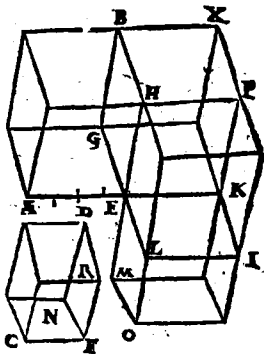
N 5

Theo.

Theor. 28. Pro-

positio 33.

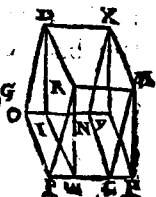
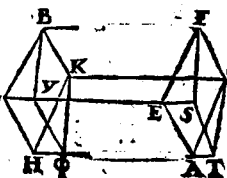
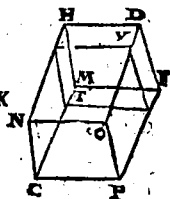
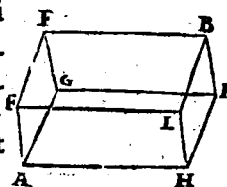
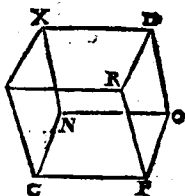
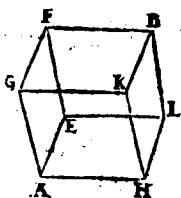
Similia solida pa-
rallelis planis cir-
cumscrip̃ta ha-
bent inter se rati-
onem homologo-
rum laterum tri-
plicatam.

Theor. 29. Pro-

positio 34.

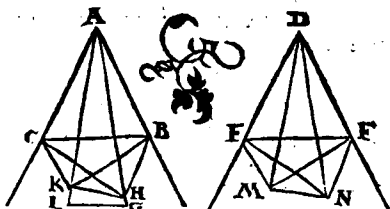
Aequa-
lium so-
lidorum
paralle-
lis planis
conten-
torum
bases cū
altitudi-
nibus re-
ciprocā-
tur. Et
solida
paralle-
lis planis
contēta,
quorum
bases cū
altitudi-

nibus rēciprocantur, illa sunt æqualia.

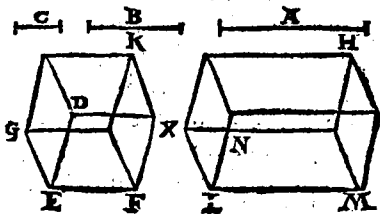
Theorema 30. Propositio 35.

Si duo plani sint anguli æquales, quorum verticibus sublimes rectæ lineæ insistant, quæ cum lineis primò positis angulos contineant æquales, vtrunque vtrique, in sublimibus autem lineis quælibet sumpta sint puncta, & ab his ad plana in quibus consistunt anguli primùm positi, ductæ sint perpendiculares, ab earum verò punctis, quæ in planis signata fuerint, ad angulos primùm positos adiunctæ sint rectæ lineæ, hæc cum sublimibus æquales angulos comprehendent.

Theorema 31. Propositio 36.

Si rectę tres lineę sint proportionales, quod

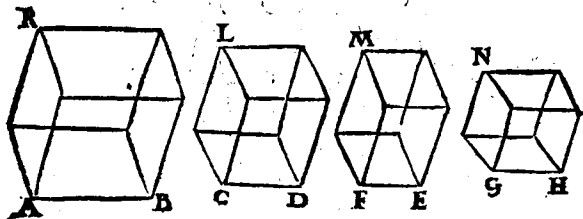

ex

ex his tribus fit solidum parallelis planis contentum, æquale est descripto à media linea solido parallelis planis comprehenso, quod æquilaterum quidem sit, sed antedicto æquiangulum.

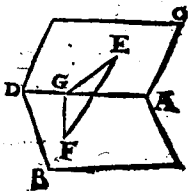
Theorema 32. Propositio 37.

Si rectæ quatuor lineæ sint proportionales, illa quoque solida parallelis planis contenta, quæ ab ipsis lineis & similia & similiter describuntur, proportionalia erunt. Et si solida parallelis planis comprehensa, quæ & similia & similiter describuntur, sint proportionalia, illæ quoque rectæ lineæ proportionales erunt.

Theorema 33. Propositio 38.

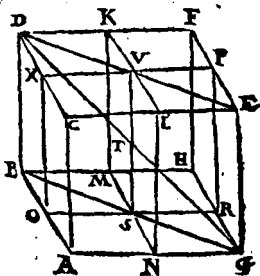
Si planum ad planum rectum sit, & à quodā puncto eorum quæ in vno sunt planorum perpendicularis ad alterum ducta sit, illa quæ ducitur perpendicularis, in communem cadet planorū sectionem.

Theo-

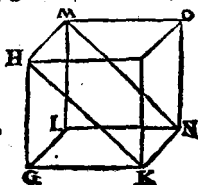
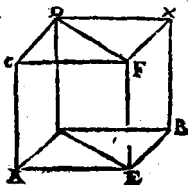
Theorema 34. Propositio 39.

Si in solido parallelis planis circumscripto, aduersorum planorum lateribus bifariam sectis, educta sint per sectiones plana, communis illa planorum sectio & solidi parallelis plani circumscripti diameter, se mutuò bifariam secant.

Theorema 35. Propositio 40.

Si duo sint æqualis altitudinis prismata, quorum hoc quidem basim habeat parallelogrammum, illud verò triangulum, sit autem parallelogrammū trianguli duplum, illa prismata erunt æqualia.

EVCLIDIS

ELEMENTVM

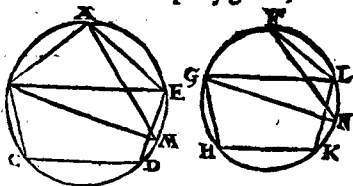
DVODECIMVM,

ET SOLIDORVM

secundum.

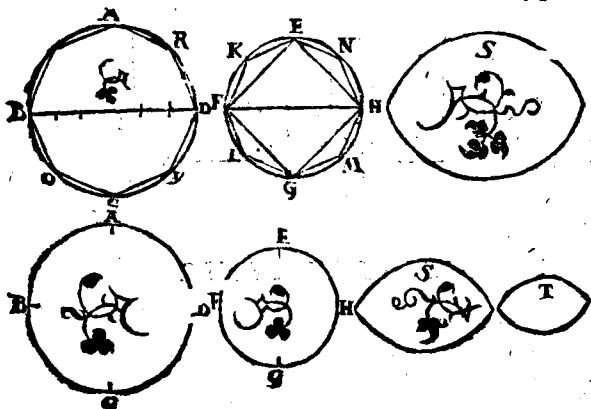
Theorema 1. Propositio 1.

Similia, quæ sunt in circulis polygona, rationem habent inter se, quam descripta à diametris quadrata.

Theorema 2. Propositio 2.

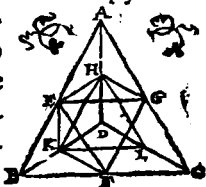
Circuli eam inter se rationem habent, quam

descripta à diametris quadrata.

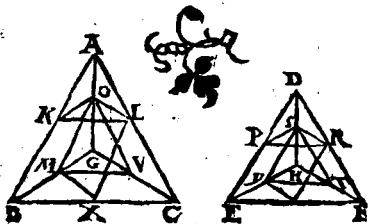
Theorema 3. Propositio 3.

Omnis pyramis trigonam habens basim, in duas diuiditur pyramidas non tantum æquales & similes inter se, sed toti etiam pyramidi similes, quarum trigonæ sunt bases, atq; in duo prismata æqualia, quæ duo prismata dimidio pyramidis totius sunt maiora.

Theorema 4. Propositio 4.

Si duæ eiusdem altitudinis pyramides trigonas habeant bases, sit autem illarum vtraque diuisa & in duas pyramidas inter se æquales totique similes, & in duo prismata æqualia, ac eodem modo diuidatur vtraque pyramidum quæ ex superiore diuisione natæ sunt, idque perpetuò fiat: quemadmodum se habet vnus pyramidis basis ad alterius pyramidis basim, ita & omnia quæ in vna pyra-

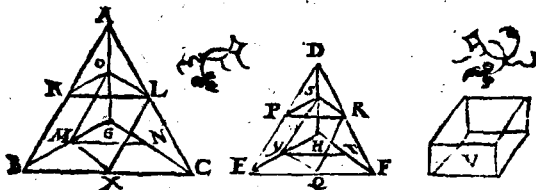

mide

mide prismata, ad omnia quæ in altera pyramide, prismata multitudine æqualia.

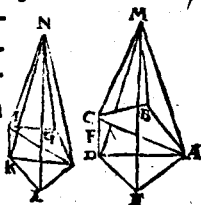
Theorema 5. Propositio 5.

Pyramides eiusdem altitudinis, quarum triangulæ sunt bases, eam inter se rationem habent, quam ipsæ bases.

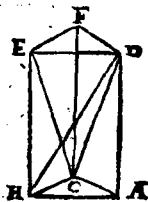
Theorema 6. Propositio 6.

Pyramides eiusdem altitudinis, quarum polygonæ sunt bases, eam inter se rationem habet, quam ipsæ bases.

Theorema 7. Propositio 7.

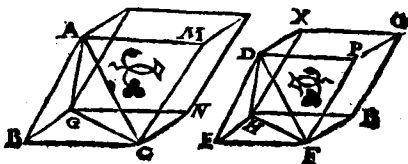
Omne prisma triangulam habens basim, diuiditur in tres pyramidas inter se æquales, quarum triangulæ sunt bases.

Theo-

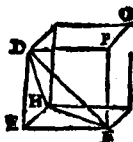
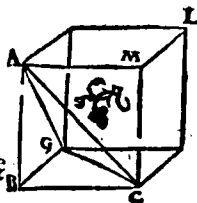
Theorema 8. Propositio 8.

Similes pyramides qui trigonas habent bases, in tripli-
cata
sunt ho-
molo-
gorum
laterū
ratione

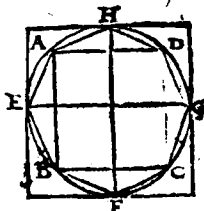
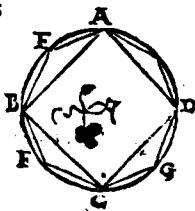
Theorema 9. Propositio 9.

Aequalium pyramidum & trigonas bases ha-
bentium reciprocantur bases cum altitudi-
nibus. Et quarum pyramidum trigonas ba-
ses haben-
tium reci-
procatur
bases cū
altitudi-
nibus, ille
sunt æ-
quales.

Theorema 10. Propositio 10.

Omnis
conus
tertia
pars
est cy-
lindri
eandē

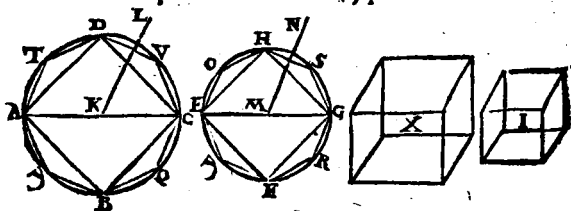

O cum

182 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
cum ipso cono basim habentis, & altitudi-
nem æqualem.

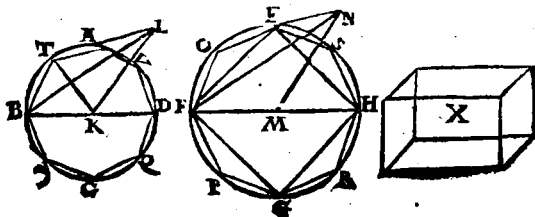
Theorema II. Pro-
positio II.

Coni & cylindri eiusdem altitudinis, eam
inter se rationem habent, quam bases.

Theorema 12. Propo-
sitio 12.

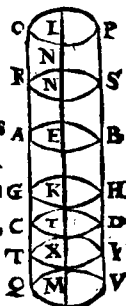
Similes conï & cylindri, triplicatam habent
inter se rationem diametrorum, quæ sunt
in basibus.

Theo-

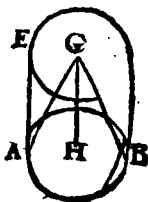
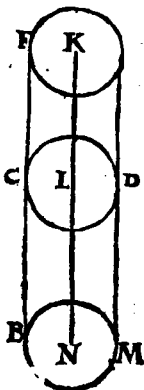
Theorema 13. Pro-
positio 13.

Si cylindrus plano sectus
fit aduersis planis paral-
lelo, erit quemadmodum
cylindrus ad cylindrum,
ita axis ad axem.

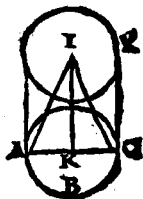
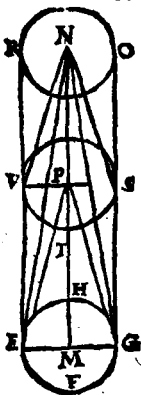
Theorema 14. Pro-
positio 14.

coni &
ylindri
qui in æ-
qualibus
sunt basi-
bus, eam
habent in-
ter se rati-
onem,
quam al-
titudines.

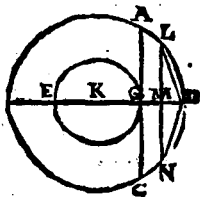
Theorema 15. Propositio 15.

Aequalium conorum & cylindrorum bases cum altitudinibus reciprocantur. Et quorum conorum & cylindrorum bases cum altitudinibus reciprocantur, illi sunt æquales.

Problema 1. Propositio 16.

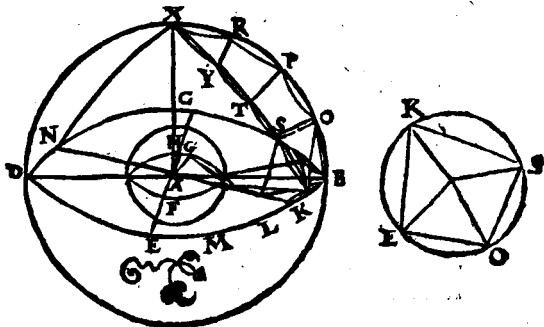
Duobus circulis circum idem centrum consistentibus, in maiore circulo polygonum æqualium pariumq; laterum inscribere, quod minorem circulum non tangat.

Proble-

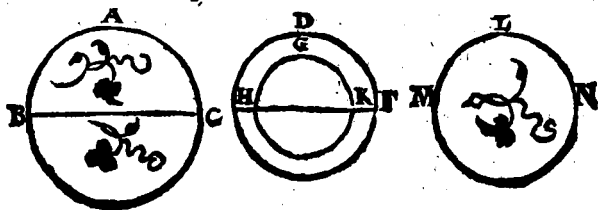
Problema 2. Propositio 17.

Duabus sphaeris circum idem centrum consistentibus, in maiore sphaera solidum polyedrum inscribere, quod minoris sphaerae superficiem non tangat.

Theorema 16. Propositio 18.

Sphaerae inter se rationem habent suarum diametrorum triplicatam.

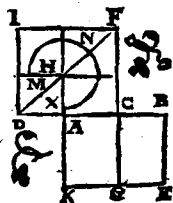

ELEMENTI XII. FINIS.

EVCLIDIS
ELEMENTVM
DECIMVM TERTI-
VM, ET SOLIDO-
rum tertium.

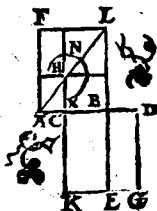
Theorema 1. Propositio 1.

Si recta linea per extremā
& mediā rationem sc̄cta
sit, maius segmentū quod
totius lineæ dimidium as-
sumpserit, quintuplum po-
test eius quadrati, quod a
totius dimidia describitur.

Theorema 2. Propositio 2.

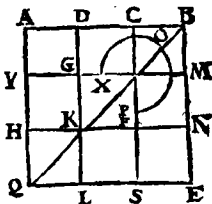
Si recta linea sui ipsius segmenti quintuplum possit, & dupla segmenti huius linea per extremam & mediam rationem secetur, maius segmentum reliqua pars est lineæ primum positi.

Theo-

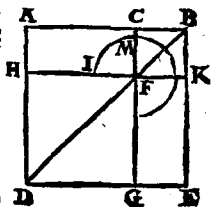
Theorema 3. Propositio 3.

Si recta linea per extremam & mediam rationem secta sit, minus segmentum quod maioris segmenti dimidium assumpserit, quintuplum potest eius, quod à maiore segmenti dimidio describitur, quadrati.

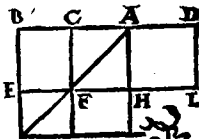
Theorema 4. Propositio 4.

Si recta linea per extremam & mediam rationem secta sit, quod à tota, quodque à minore segmento simul vtraque quadrata, tripla sunt eius, quod à maiore segmento describitur, quadrati.

Theorema 5. Propositio 5.

Si ad rectam lineam, quæ per extremam & mediam rationem secetur, adiuncta sit altera segmento maiori æqualis, tota hæc linea recta per extremam & mediam rationem se-

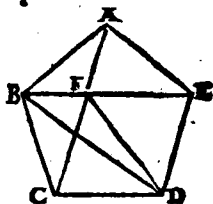
Etā est, estque maius segmentum linea primū posita.

Theorema 6. Propositio 6.

Si recta linea $\epsilon\alpha\tau\eta$ siue rationalis, per extremam & mediam rationem secta sit, vtrunque segmentorum A C B
 $\alpha\lambda\omicron\gamma\omicron\sigma$ siue irrationalis est linea, quæ
 dicitur Residuum.

Theorema 7. Propositio 7.

Si pentagoni æquilateri tres sint æquales anguli, siue qui deinceps, siue qui non deinceps sequuntur, illud pentagonum erit æquiangulum.

Theorema 8. Propositio 8.

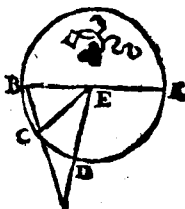
Si pentagoni æquilateri & æquianguli duos qui deinceps sequuntur angulos rectæ subtendant lineæ, illæ per extremam & mediam rationem se mutuo secant, earumque maiora segmenta, ipsius pentagoni lateri sunt æqualia.

Theo.

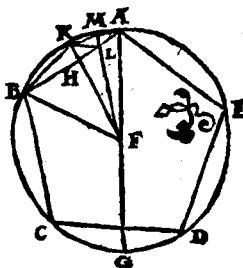
Theorema 9. Propositio 9.

Si latus hexagoni & latus decagoni eidem circulo inscriptorum composita sint, tota recta linea per extremam & mediam rationem secta est, eiusque segmentum maius, est hexagoni latus.

Theorema 10. Propositio 10.

Si circulo pentagonum æquilaterum inscriptum sit, pentagoni latus potest & latus hexagoni & latus decagoni eidem circulo inscriptorum.

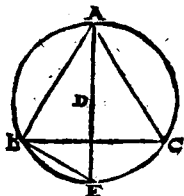
Theorema 11. Propositio 11.

Si in circulo $\epsilon\pi\tau\eta\iota$ habente diametrum, inscriptum sit pentagonum æquilaterum, pentagoni latus irrationalis est linea, quæ vocatur Minor.

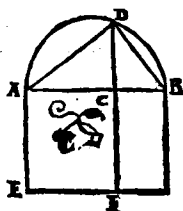
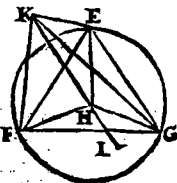
Theorema 12. Propositio 12.

Si in circulo inscriptum sit triangulum æquilatèrum, huius trianguli latus potentia triplum est eius lineæ, quæ ex circuli centro ducitur.

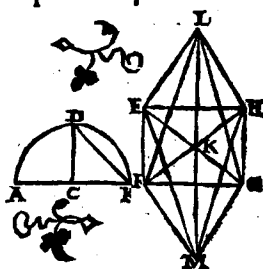
Problema 1. Propositio 13.

Pyramidem constituere, & data sphaeræ cōplecti, atque docere illius sphaeræ diametrum potentia sesquialteram esse lateris ipsius pyramidis.

Problema 2. Propositio 14.

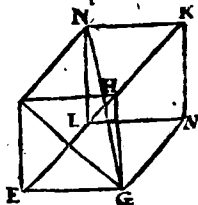
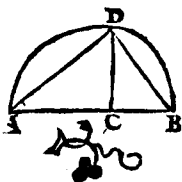
Octaëdru constitutur, eaq; sphaera qua pyramidē complecti, atque probare illius sphaeræ diametrum potentia duplam esse lateris ipsius octaëdri.

Proble.

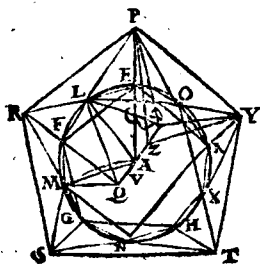
Problema 3. Pro-
positio 15.

Cubum constituere, eaque sphaera qua & superiores figuras complecti, atque docere illius sphaerae diametrum potentia triplam esse lateris ipsius cubi.

Problema 4. Propo-
sitione 16.

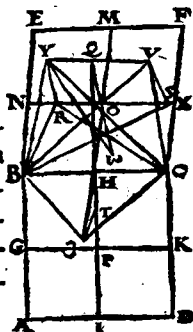
Icosaëdron constituere, eademque sphaera qua & antedictas figuras complecti, atque probare, Icosaëdri latus irrationalem esse lineam, quae vocatur Minor.

Proble-

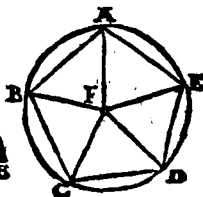
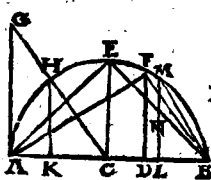
Problema 5. Pro-
positio 17.

Dodecaëdron constitue-
re, eademque sphæra qua
& antedictas figuras com-
plecti, atque probare do-
decaëdri latus irrationa-
lem esse lineam, quæ vo-
catur Residuum.

Theorema 6. Pro-
positio 18.

Quin-
que fi-
gura-
rum la-
tera
pro-
pone-
re, &
inter se comparare.

SCHOLIVM.

*Não verò, præter dictas quinque figuras non pos-
se aliam constitui figuram solidam, quæ planis
& æquilateris & æquiangulis contineatur,
inter se æqualibus. Non enim ex duobus tri-
angulis, sed neque ex alijs duabus figuris soli-
dus*

duo constituetur angulus.

Sed ex tribus triangulis, constat Pyramidis angulus.

Ex quatuor autem, Octaëdri.

Ex quinque verò, Icosaëdri.

Nam ex triangulis sex & æquilateris & æqui-
angulis ad idem punctum coeuntibus, non fiet
angulus solidus. Cum enim trianguli æquila-
teri angulus, recti unius bessem contineat, &
erunt eiusmodi sex anguli rectis quatuor æqua-
les. Quod fieri non potest. Nam solidus omnia
angulus, minoribus quàm rectis quatuor an-
gulis continetur, per 21.11.

Ob easdem sanè causas, neque ex pluribus quàm
planis sex eiusmodi angulis solidus constat.

Sed ex tribus quadratis, Cubi angulus continetur.

Ex quinque, nullus potest. Rursus enim rectis
quatuor erunt.

Ex tribus autem pentagonis æquilateris & æ-
quiangulis, Duodecaëdri angulus continetur.

Sed ex quatuor, nullus potest. Cum enim penta-
goni æquilateri angulus rectus sit, & quinta
recti pars, erunt quatuor anguli rectis qua-
tuor maiores. Quod fieri nequit. Nec sanè ex
alijs polygonis figuris solidus angulus contine-
bitur, quod hinc quoque absurdum sequatur.
Quamobrè perspicuū est, præter dictas quin-
que figuras aliam figuram solidam non posse
constitui, quæ ex planis æquilateris & æqui-
angulis contineatur.

ELEMENTI XIII. FINIS.

EVCLIDIS ELEMENTVM DE- CIMVM QVARTVM, VT

quidam arbitrantur, vt alij verò,

Hypsiclis Alexandrini, de

quinque corpo-

ribus,

L I E E R P R I M V S.

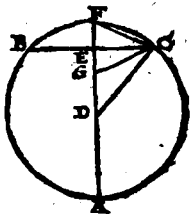
Aspidochelone Tyrius, Protarche, Alexandriam profectus patriq³ nostro ob disciplina societatem commendatus, longissimo peregrinationis tempore cū eo versatus est.

Cumq³ differēt aliquādo de scripta ab Apollonio comparatione Duodecaëdri & Icosaëdri eodem sphaera in scriptorum, quam hac inter se habeant rationem, censuerunt ea non recte tradidisse Apollonium: quae à se emendata, ut de patre audire erat, literis prodiderunt. Ego autem postea incidi in alterum librum ab Apollonio editum, qui demonstrationem accurate completeretur de re proposita, ex eiusq³ problematis indagazione magnam equidem cepi voluptatem. Illud certè ab omnibus perspicui potest, quod scripsit Apollonius, cū sit in omnium manibus. Quod autem diligenti, quantum conycere licet, studio nos postea scrip-

scripsisse videmur, id monimentis consignatum tibi nuncupandum duximus, ut qui feliciter cum in omnibus disciplinis tum vel maxime in Geometria versatus, scitè ac prudenter iudices ea quæ dicturi sumus ob eam verò, quæ tibi cum patre fuit, vitæ consuetudinem, quæq; nos complecteris, benevolentiam, tractationem ipsam libenter audias. Sed iam tempus est, ut præmio modum facientes, hanc syntaxim aggrediamur.

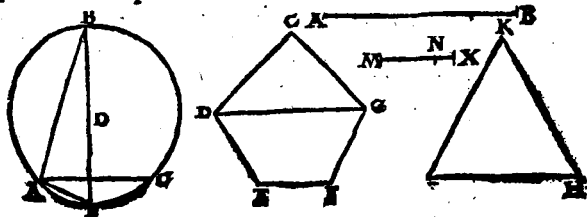
Theorema 1. Propositio 1.

Perpendicularis linea, quæ ex circuli cuiuspiam centro in latus pentagoni ipsi circulo inscripti ducitur, dimidia est utriusque simul lineæ, & eius quæ ex centro, & lateris decagoni in eodem circulo inscripti.

Theorema 2. Propositio 2.

Idem circulus comprehendit & dodecaëdri pentagonum & icosaëdri triangulum, eidem sphaeræ inscriptorum.

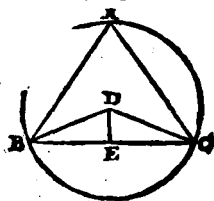
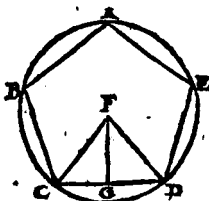
Theo-

Theorema 3. Propositio 3.

Si pentagono & æquilatero & æquiangolo circumscriptus sit circulus, ex cuius centro in vnum pentagoni latus ducta sit perpendicularis: quod vno laterum & perpendiculari-

trigies continetur, illud

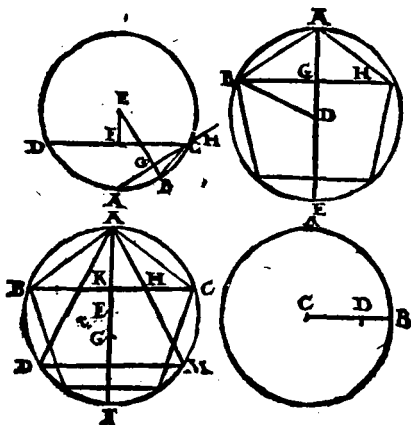
æquale est dodecaëdri superfici.

Theorema 4. Propositio 4.

Hoc perspicuum cum sit, probandum est, quemadmodum se habet dodecaëdri superficies ad icosaëdri superficiem, ita se habere cubi latus ad icosaëdri latus.

Cubi

Cubi latus.

E —————

Dodecaëdri.

F —————

Icosaëdri.

G —————

SCHOLIUM.

Nunc autem probandum est, quemadmodum se habet cubi latus ad icosædri latus, ita se habere solidum dodecaëdri ad Icosaëdri solidum.

Cum enim aequales circuli comprehendant & dodecaëdri pentagonum & Icosaëdri triangulum, eidem sphaerae inscriptorum: in sphaeris autem

P

aqua.

aequales circuli aequali intervallo distent à centro
 (siquidem perpendiculares à sphaera centro ad
 circulorum plana ductæ & aequales sunt, & ad
 circulorum centra cadunt) idcirco lineæ, hoc est
 perpendiculares, quæ à sphaera centro ducuntur
 ad centrum circuli comprehendentis & triangulum
 Icosaëdri & pentagonum dodecaëdri, sunt
 aequales. Sunt igitur æqualis altitudinis Pyrami-
 des, quæ bases habent ipsa dodecaëdri pentagona,
 & quæ Icosaëdri triangula. At æqualis altitu-
 dinis pyramides rationem inter se habent eam-
 quam bases, ex 5. & 6. 11. Quemadmodum
 igitur pentagonum ad triangulum, ita pyramis,
 cuius basis quidem est dodecaëdri pentagonum,
 vertex autem, sphaera centrum, ad pyramida cu-
 ius basis quidem est Icosaëdri triangulum, ver-
 tex autem, sphaera centrum. Quamobrem ut se
 habent duodecim pentagona ad viginti triangu-
 la, ita duodecim pyramides quorum pentago-
 na sint bases, ad viginti pyramidas, quæ trigonas
 habeant bases. At pentagona duodecim sunt
 dodecaëdri superficies, viginti autem triangula,
 Icosaëdri. Est igitur ut dodecaëdri superficies ad
 Icosaëdri superficiem, ita duodecim pyrami-
 des, quæ pentagonas habeant bases, ad viginti py-
 ramidas, quarum trigonæ sunt bases. Sunt au-
 tem duodecim quidem pyramides, quæ pentago-
 nas habeant bases, solidum dodecaëdri : viginti
 autem pyramides, quæ trigonas habeant bases,
 Icosaëdri solidum. Quare ex 11. 5. ut do-
 decaë-

decaëdri superficies ad Icosaëdri superficiem,
 ita solidum dodecaëdri ad Icosaëdri solidum.
 Ut autem dodecaëdri superficies ad Icosaëdri
 superficiem, ita probatum est cubi latus ad Ico-
 saëdri latus. Quemadmodum igitur cubi la-
 tus ad Icosaëdri latus, ita se habet solidum dode-
 caëdri ad Icosaëdri solidum.

ELEMENTI XIII. FINIS.

B ij

EVCLI-

EVCLIDIS

ELEMENTVM DE-

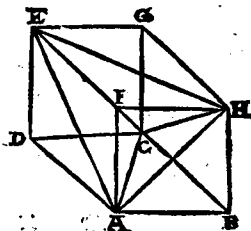
DECIMVMQVINTVM, ET

Solidorum quintum, vt nonnulli putant, vt autem alij, Hypsiclis Alexandrini, de quinque corporibus.

LIBER II.

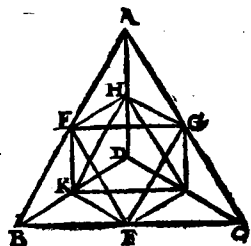
Problema 1. Pro-
positio 1.

In dato cubo pyra-
mida inscribere.

Problema 2. Pro-
positio 2.

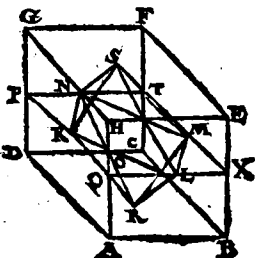
In data pyramide o-
ctaëdram inscribe-
re.

Proble-

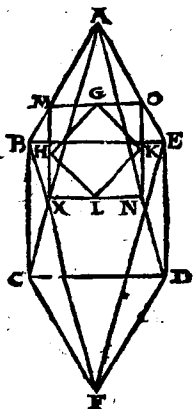
Problema 3. Propositio 3.

In dato cubo octaëdrum inscribere.

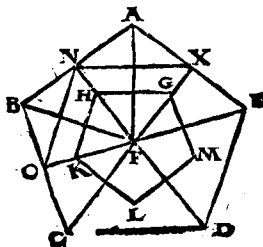
Problema 4. Propositio 4.

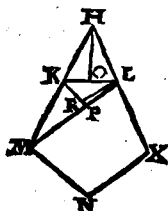
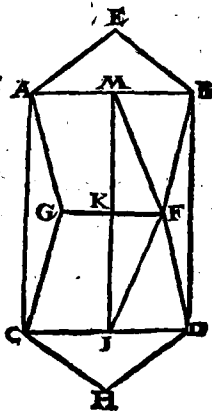
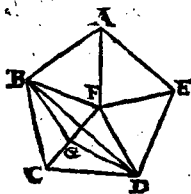
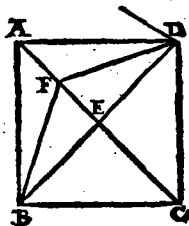
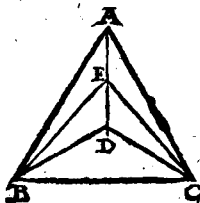
In dato octaëdro cubum inscribere.

Problema 5. Propositio 5.

In dato Icosaëdro dodecaedrum inscribere.

SCHO.

Meminiſſe decet, ſi quis nos roget quot Icoſaëdꝛum habeat latera, ita reſpondendum eſſe: Patet Icoſaëdꝛum viginti contineri triangulis, quodlibet verò triangulum rectis tribus conſtare lineis. Quare multiplicanda ſunt nobis viginti trianguſa in trianguli unius latera, ſiuntq; ſexaginta, quorum dimidium eſt triginta. Ad eundem modum & in dodecaëdꝛo. Cùm enim rursus duodecim pentagona dodecaëdꝛum comprehendant, itemque pentagonum quodvis rectis quinque conſtet lineis, quinque duodecies multiplicamus, ſiunt ſexaginta, quorum rursus dimidium eſt triginta. Sed cur dimidium capimus? Quoniam unumquodque latus ſive ſit trianguli ſive pentagoni ſive quadrati, ut in cubo, iteratò ſumitur. Similiter autem eadem via & in cubo & in pyramide & in octaëdꝛo latera inuenies. Quòd ſi item velis ſingularum quoque figurarum angulos reperire, facta eadem multiplicatione numerum procreatum partire in numerum planorum, quæ unum ſolidum angulum includunt: ut quoniam trianguſa quinque unum Icoſaëdꝛi angulum continent, partire 60. in quinque, naſcuntur duodecim anguli Icoſaëdꝛi. In dodecaëdꝛo autem tria pentagona angulum comprehendunt. partire ergo 60. in tria, & habebis dodecaëdꝛi angulos viginti. Atque ſimili ratione in reliquis figuris angulos reperies.

Finis Elementorum Euclidis.